

ปลูก คน ความคิด

ประสบการณ์ความสำเร็จของการปลูกต้นไม้จตุจักร

กัญพินา เชื้อมชิต

ปลูก คน ความคิด

ประสบการณ์ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้นวัตกรรม

กัญพินา เชื่อมชีวิต

สารบัญ

๐๖	คำนำ
๐๘	บอกกล่าวก่อนเล่าเรื่อง
๑๐	เกริ่นนำ
๑๒	ขั้นตอนการขับเคลื่อน
๑๓	การสำรวจตนเองและศึกษาองค์ความรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๑๖	เริ่มสร้างสังคมความพอเพียง
๓๐	การสร้างและพัฒนาสังคมความพอเพียง
๕๔	พัฒนาสังคมความพอเพียงสู่ความยั่งยืน
๘๐	จากหลักคิดสู่วิถีชีวิต
๘๖	บทส่งท้าย
๘๙	ภาคผนวก การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

ปลูกคน ปลูกความคิด

ประสบการณ์ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้นวัตกรรม

การสร้าง
และพัฒนาสังคม
ความพอเพียง

การนำปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง
ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

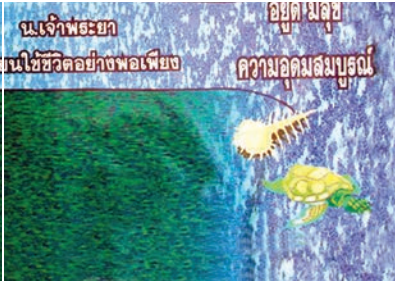

การสำรวจตนเอง
และศึกษาองค์ความรู้
ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

พัฒนาสังคม
ความพอเพียง
สู่ความยั่งยืน

จุดเปลี่ยนของชีวิต
และหลักคิณำทาง

หลักคิณำทางพอเพียง
ในชีวิตของพม

คำนำ

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากผู้บริหารและครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ที่ถูกต้องและชัดเจนแล้ว การนำมาใช้ในชีวิตและงานเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และจากการที่มูลนิธิสยามกัมมาจลได้มีส่วนในการสนับสนุนให้โรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อบ่มเพาะอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียนมาระยะหนึ่งพบว่าโรงเรียนต่างๆ มักมีปัญหาในการนำหลักปรัชญาฯ ลงสู่การปฏิบัติ จึงต้องการตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

หนังสือ “ปลูกคน ปลูกความคิด ประสบการณ์ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้วัฒนธรรม” โดย ผอ.กัญทิมา เชื่อมชิต ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี นี้ ส่วนหนึ่งมาจากงานวิจัยเชิงปฏิบัติการและการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ทำงานของท่านผู้บริหาร ครูและนักเรียนของโรงเรียนฯ หนังสือเล่มนี้จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นขั้นตอนการสร้างและพัฒนาสังคมแห่งความพอเพียงของโรงเรียนที่เริ่มจากตนเองก่อน แล้วจึงขยายสู่ครู

ด้วยการกำหนดให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน พร้อมๆ กับการปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่นักเรียนด้วยการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยครูและนักเรียนต้องวิเคราะห์แผนการทำงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมก่อนลงมือทำ จนในที่สุดเกิดการระเบิดจากภายใน นักเรียนมีหลักคิด หลักในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญโลกกว้างได้อย่างมั่นใจ และมีความสุข การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จึงเป็นดังเข็มทิศนำทางไม่เพียงเฉพาะกับตนเอง แต่ยังชี้นำและร่วมสร้างสังคมไทยที่ยั่งยืนสืบไป สมกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกรไทย

มูลนิธิสยามกัมมาจลหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะสามารถจุดประกาย สร้างความเข้าใจ หรือเป็นแนวทางให้กับผู้สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลกับโรงเรียนสืบต่อไป

มูลนิธิสยามกัมมาจล

บอกกล่าว ก่อนเล่าเรื่อง

ข้าพเจ้าได้ทำการวิจัย “รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย” ซึ่งใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปีในการทำงานชิ้นนี้ออกมาได้สำเร็จ และได้รับคำแนะนำจาก ดร.ปริญญช ธรรมปียา ให้สังเคราะห์งานวิจัย แล้วเขียนเป็นเรื่องเล่า ข้าพเจ้าจึงมีความคิดว่า ก่อนที่จะเกษียณอายุราชการไป ควรนำความรู้และประสบการณ์ในการทำงานที่ได้สะสมมายาวนาน บันทึกเรื่องราวและถอดองค์ความรู้ไว้ให้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการจัดการศึกษาต่อไป ดังนั้น เรื่องราวต่างๆ ในเอกสารเล่มนี้ส่วนหนึ่งมาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการของข้าพเจ้า และบางส่วนมาจากการถอดบทเรียนตนเอง บางส่วนมาจากเรื่องเล่าของครูและนักเรียน ซึ่งเมื่อรวบรวมเรื่องราวต่างๆ จากประสบการณ์ของตนเอง ของคุณครูและนักเรียนเรียบร้อยแล้ว ได้ขอให้บุคคลหลายๆ ท่านได้อ่าน วิจารณ์ และให้คำชี้แนะ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เอกสารเล่มนี้มีคุณค่าและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ดร.สุรัฐ ศิลปอนันต์ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
คุณปิยาภรณ์ มั่นทนะจิตร ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล ดร.สุมาลี
พงศ์ติยะไพบุลย์ ผอ.ประทีป เมืองงาม และครูวัฒนา เมืองงาม ที่ได้
ชี้แนะ ปรับแก้ให้งานเขียนนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ ครูพรไพโรจน์ คนมี
ครูสายใจ ประเสริฐสุข ครูศรัณย์ แสงนิลาวิวัฒน์ ครูคณิตา สุขเจริญ
ครูศาสตรา พรหมอารักษ์ ครูพิสิษฐ์สรรค์ ศรีปรีชาพัฒนา ครูเนตรนรงค์
ขวัญสุข ครูอนุชกรินทร์ ปิ่นทอง และครูกรวรรณ ลาพิมพ์ ผู้บันทึกเรื่องราว
ของตนเองประกอบในหนังสือ ยิ่งทำให้เห็นภาพความสำเร็จในการ **“ปลูกคน
ปลูกความคิด”** ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนจุฬาภรณ-
ราชวิทยาลัย เพชรบุรี และศิษย์รักทุกคนที่ทำให้ข้าพเจ้ามีเรื่องราวมาเล่า
ไว้ในหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณครอบครัวทั้งสามและบุตรทั้งสองที่เป็น
กำลังใจในการทำงานเสมอมา และสุดท้ายที่ข้าพเจ้าต้องขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
คือ คุณศศิณี ลี้มพงษ์ คุณสุจินดา งามวุฒิพร และมูลนิธิสยามกัมมาจล
ที่ทำให้ความฝันของข้าพเจ้าได้ตีพิมพ์

คุณงามความดีของหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าขอมอบบูชาพระคุณของ
พ่อและแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีคุณทุกท่าน

นางกัญทิมา เชื้อมขิต
ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี
๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เกริ่นนำ

กัญพินา เชื่อมชิต

“ในฐานะที่ मैंทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียน
ข้าพเจ้ามองว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ
การตัดอาวจากทางมัจจุณาในักมลูกศิษย์ของตนเอง
อาวจากทางมัจจุณาคือ “นลักคิต”
และนลักคิตที่ข้าพเจ้าได้น้อมนำมปฏิบัติ คือ
“นลักมรัชฎาของเฒรรฐกิจพอเพียง”

สังคมโลกทุกวันนี้เป็นสังคมแห่งการบริโภค สังคมไทยก็กลายเป็นสังคมแห่งการบริโภคเต็มตัว ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิดกระแสวัตถุนิยมที่ไร้ภูมิคุ้มกันที่ตีพ้อ ทำให้สังคมไทยมีค่านิยมบริโภคเกินความจำเป็น นอกจากนี้ เทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ยังได้ส่งผลให้ความเป็นโลกไร้พรมแดนและเกิดการหลั่งไหลทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวิถีชีวิตของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งมักจะชื่นชมและศรัทธาในวัฒนธรรมต่างชาติที่ส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นไทย เช่น การวางตัว การแต่งกาย การนิยมสินค้าแบรนด์เนม ตลอดจนการมีทัศนคติ

และความเชื่อในเรื่องเพศที่ไม่พึงประสงค์ สิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และมีการเลียนแบบกันอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เกิดปัญหามากมายในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การใช้จ่ายเกินตัว ตลอดจนการขาดความรับผิดชอบต่อนตนเอง เป็นต้น ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์ ดร. ระพีสาคริก(๒๕๔๙) ที่กล่าวไว้ว่า “ยุคนี้เด็กและเยาวชนได้สะท้อนพฤติกรรมออกมาในลักษณะทำลายศีลธรรมและจริยธรรมอย่างรุนแรง นับตั้งแต่การค้าและการเสพยาเสพติดตลอดจนถึงสิ่งมอมเมาทั้งหลาย ตามมาด้วยการก่ออาชญากรรมแทบจะทั่วไปหมด แม้แต่การมั่วสุมเสพกามารมณ์ ซึ่งสิ่ง

เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างที่เห็นกันได้ในแต่ละวัน” จากสิ่งที่ได้พบเห็นหรือข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่างๆ สะท้อนให้เห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนบางส่วนยังคิดไม่เป็น คงถึงเวลาแล้วที่จะต้องเร่งระดมพลกำลังในการสร้างเด็กให้รู้จักคิด คิดเป็น คิดได้ และคิดดี ซึ่งหน้าที่ในการสร้างเด็กคงเป็นหน้าที่ของ “ครู”

แล้วครูจะสร้างหลักคิดให้เด็กได้อย่างไร คงจะต้องเริ่มมองการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา

ในฐานะที่เป็นทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียน ข้าพเจ้ามองว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ การติดอาวุธทางปัญญาให้กับลูกศิษย์ของตนเอง อาวุธทางปัญญาคือ “หลักคิด” และหลักคิดที่ข้าพเจ้าได้น้อมนำมาปฏิบัติ คือ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้กับคนไทยทั่วประเทศ ซึ่งข้าพเจ้าได้น้อมนำมาเป็นหลักคิด ใช้ในการตัดสินใจ ใช้ในการดำเนินงาน และใช้ในการสร้างลูกศิษย์ของตนเอง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในการตัดสินใจ การทำงานและการดำรงชีวิต ซึ่งมีกรอบในการคิดอยู่ ๕ องค์ประกอบคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

หนังสือเล่มนี้ เป็นบันทึกประสบการณ์ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนวัตกรรมสำคัญแห่งยุคสมัยของประเทศไทย ซึ่งโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี นำไปประยุกต์ใช้อย่างได้ผล เนื้อหาของประสบการณ์ที่น่าเสนอนี้ได้จากผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการของเรื่องนี้นั่นเอง

การตัดสินใจในการทำงานแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าจะคิดเสมอว่า จะทำอะไรต้องทำอะไรพอประมาณกับศักยภาพของตนเอง รู้ศักยภาพตนว่า ทำอะไรได้แค่ไหน เพียงใด จะทำอะไรต้องคำนึงถึงบริบทภูมิสังคม และในการทำงานแต่ละครั้งต้องคิดว่าจะต้องใช้ทรัพยากร เช่น วัสดุอุปกรณ์หรืองบประมาณเท่าไร ส่วนเหตุผลในการกระทำแต่ละครั้งนั้น

ต้องสามารถบอกตนเองหรือบุคคลอื่นๆได้ว่า ทำไมจึงทำงานชิ้นนี้ และงานที่ทำนี้จะมีขนาดไหน จะใช้เวลาไหน ใช้เวลาในการทำงานแค่ไหน ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง เหตุใดจึงต้องใช้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้น เป็นต้น นอกจากนี้ในการทำงานแต่ละครั้ง ต้องคำนึงเสมอว่าทำอย่างไรงานจึงจะสำเร็จ มีปัจจัยเสี่ยงใดบ้างที่อาจทำให้งานล้มเหลว ซึ่งต้องหาวิธีป้องกันไว้เสียก่อน หรือถ้าลงมือทำงานแล้วปรากฏว่างานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ต้องมีแผนสำรองหรือแผนสองรองรับไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีนั่นเอง และในการทำงานแต่ละครั้ง จะต้องมีความรู้ พร้อมทั้งรอบรู้ในเรื่องที่จะทำและต้องทำอย่างรอบคอบระมัดระวัง และที่สำคัญต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ โดยที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำใจในการทำงานของข้าพเจ้า ดังนั้น “เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักคิดที่แสนวิเศษ” สำหรับข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าและคณะครูในโรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไว้ว่า “ติดอาวุธทางปัญญาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีชีวิตงามในความพอเพียงบนฐานไทยที่สามารถก้าวไกลไปในเวทีโลก” ผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “รูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย” ข้าพเจ้าและคณะครูจะสามารถทำตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใดแต่ละหน้ากระดาษที่ท่านกำลังพลิกผ่านไป จะเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่ข้าพเจ้าใคร่จะนำเสนอได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ประสบการณ์ของพวกเราชาวจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จะเป็นข้อมูลและหนึ่งในแรงบันดาลใจที่จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ท่านดูแล

ขั้นตอน การขับเคลื่อน

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์
ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย
เพชรบูรณ์ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนมาเป็นระยะๆ ซึ่งอาจ
แบ่งออกเป็น ๔ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การสำรวจตนเองและศึกษาองค์ความรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะที่ ๒ เริ่มสร้างสังคมความพอเพียง

ระยะที่ ๓ สร้างและพัฒนาสังคมความพอเพียง

ระยะที่ ๔ พัฒนาสังคมความพอเพียงสู่ความยั่งยืน

ระบบที่ ๑

การสำรวจตนเองและศึกษา

องค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้บริหารพึงตนได้จึงไม่สามารถทำในสำเร็จได้แน่ๆ

งานนี้ต้องมีผู้ในการทำงาน

ข้าพเจ้าจึงนาเพื่อนร่วมคิดในการดำเนินงานครั้งนี้

โดยมอมมางในนักหน้าฝ่ายวิชาการมาเ็นเพื่อนร่วมคิด

ทั้งนี้เพราะนักหน้าฝ่ายวิชาการคือ

ผู้ที่จะควบคุมดูแลการขับเคลื่อนงานวิชาการลงสู่นักเรียนทั้งโรงเรียน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา
อย่างเป็นขั้นตอน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ และรู้จักความพอประมาณ
การคำนึงถึงผู้มีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้
ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็น
กรอบในการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้รู้จักกันภายใต้ชื่อ เศรษฐกิจพอเพียง (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อน
เศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๗ : ๒๕)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์ฯ) ได้น้อมนำปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในแผน ๙ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ “สภาพัฒน์ฯ” ต้องการเผยแพร่
ให้คนไทยสนใจและรู้จักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจัดประกวดความเรียงทั่วประเทศ ทั้งภาค
นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ในหัวข้อ “ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก” นักเรียน
ของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้ส่งบทความเรียงเข้าประกวด ได้รางวัลชนะเลิศระดับ
ภาคและรางวัลยอดเยี่ยมระดับประเทศ จึงทำให้สภาพัฒน์ฯ มาดูงานที่โรงเรียนและคัดเลือกโรงเรียน
ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงประจำภาคกลางตอนล่างและภาคตะวันตก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘
นี่คือจุดเริ่มต้นของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกขับเคลื่อนในโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี

การที่สภาพพัฒนา เข้ามาเชิญชวนให้โรงเรียน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักคิดให้เกิดกับผู้เรียน นั้น โรงเรียนของเราไม่มีใครเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร เราจึงจำเป็นต้องชวนขยายศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจ เสียก่อน ผู้ที่จะเริ่มต้นทำความเข้าใจก็ต้องเป็น ผู้นำในองค์กรนั้นๆ เพื่อที่ผู้นำจะได้นำไปขยายผล ต่อคนในองค์กร ผู้นำองค์กรจึงเป็นบุคคลสำคัญ ในการที่จะน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของคุณหญิงสุภา วัฒนศิริธรรม (๒๕๕๓ : ๖) ที่

กล่าวไว้ในหนังสือประสบการณ์จริงบนเส้นทาง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า

“ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการสร้าง หลักและวางเข็มทิศให้กับองค์กร กระตุ้นให้เกิด กลยุทธ์และแนวทางที่เหมาะสมภายใต้ทรัพยากร ที่จำกัดและที่สำคัญคือ การสนับสนุนให้บุคลากร ของโรงเรียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา เป็นหลักคิดในการพัฒนาชีวิตและงาน”

งานของโรงเรียนเริ่มจากการที่ผู้บริหาร โรงเรียนทำความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ช่วงแรกๆ ข้าพเจ้าเข้าใจว่า เศรษฐกิจ

พอเพียงเป็นการดำเนินงานในทางสายกลาง ไม่ทำอะไรให้สุดโต่ง ทำอะไรไม่เกินกำลังตนเอง และเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของการเกษตร และผู้ที่นำไปใช้ต้องเป็นเกษตรกรเท่านั้น ถ้าโรงเรียนจะนำมาใช้ในโรงเรียนก็นำมาใช้ได้ในกลุ่ม การงานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิชาเกษตร ดังนั้น ในระยะแรกๆ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ข้าพเจ้าจึงมุ่งไปที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ ยังไม่ได้คิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด

ต่อมา ข้าพเจ้ามีโอกาสดำเนินการอบรม การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) การเข้ารับการอบรมครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้ามีความเข้าใจ ที่กระจ่างชัดว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด ได้จึงนำไปสู่การกระทำ การดำเนินชีวิตในทางสายกลาง จะทำอะไรต้องทำอย่างพอประมาณ แต่เต็มศักยภาพของตนเอง รู้ศักยภาพตน มีเหตุผลในการกระทำหรือบอกเหตุผลของการกระทำนั้นๆ ได้ เมื่อลงมือทำงานแล้ว จะทำอย่างไรงานจึงจะสำเร็จ อะไรบ้างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้งานล้มเหลว ต้องหาวิธีป้องกัน นั่นคือ การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ทำอะไรต้องมีความรู้ พร้อมทั้งรอบรู้ในเรื่องที่จะทำและต้องทำอย่างรอบคอบระมัดระวัง และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมเป็นตัวกำกับกับการกระทำนั้นๆ เพื่อไม่ให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ใช่เรื่องที่ใช้ได้เฉพาะการเกษตรเท่านั้น หากแต่สามารถใช้ได้กับทุกงานและทุกบุคคล ทั้งระดับตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

อย่างไรก็ตาม การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้บังเกิดผล โดยผู้บริหารเพียงคนเดียวไม่สามารถ

ทำให้สำเร็จได้แน่ๆ งานนี้ต้องมีคู่หูในการทำงาน ข้าพเจ้าจึงหาเพื่อนร่วมคิดในการดำเนินงานครั้งนี้ โดยมอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการมาเป็นเพื่อนร่วมคิด ทั้งนี้เพราะหัวหน้าฝ่ายวิชาการคือผู้ที่จะควบคุมดูแลการขับเคลื่อนงานวิชาการลงสู่นักเรียนทั้งโรงเรียน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่จะต้องขับเคลื่อนร่วมกับงานวิชาการ สำหรับที่จะนำลงสู่นักเรียนทั้งโรงเรียนเช่นกัน แต่ก่อนจะมาเป็นเพื่อนร่วมคิดการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น จะต้องให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการได้ศึกษาองค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกัน โดยการศึกษาจากเอกสารและการเข้ารับการอบรมที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เช่นเดียวกับข้าพเจ้า ทั้งนี้เพราะการที่ได้ศึกษาจากแหล่งเดียวกันด้วยวิธีที่คล้ายกัน เพื่อให้มีความเข้าใจที่เหมือนกัน และจะทำให้การคิดงานและทำงานร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับเวลาที่ข้าพเจ้าได้ใช้ในการสร้างองค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับตนเองและเพื่อนร่วมคิด (หัวหน้าฝ่ายวิชาการ) ข้าพเจ้าใช้เวลา ๑ ภาคเรียน ในขั้นตอนนี้ นับได้ว่าเป็นก้าวแรกที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

สังคมความพอเพียง

ในส่วนของการดำเนินงาน โรงเรียนดำเนินการดัดแปลงกิจกรรม
และจัดการที่ลานกลาง จนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้
ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความตระหนัก
และสามารถนำลงสู่การปฏิบัติ ทำให้มีผลงานเด่นที่มีระดับ
บรรลุเป้าหมายของการเริ่มต้นสร้างสังคมความพอเพียง

เมื่อข้าพเจ้าและหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความรู้และความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ พอสมควรแล้ว ก็มี
ความคิดว่า การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่นักเรียนให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น บุคคล
สำคัญที่จะสร้างหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ติดกับเด็กได้นั้น คือ “ครู” เพราะครูเป็น
ผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจลงสู่เด็กนักเรียน ดังนั้น ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง และมีความกระตือรือร้นที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ
การอบรมบ่มเพาะนักเรียนให้เป็นผู้มีหลักคิดและมีคุณภาพ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญที่ครูเป็น
อันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุณ (๒๕๕๑ : ๒๕๕๔) ที่ได้กล่าวไว้ว่า
“ต้องส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อ
ครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อน
โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูล
ต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษาเพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นขั้น
เป็นตอน ต้องรู้จักพิจารณาเลือกรับข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด รู้จักแก้ไขปัญหาอย่าง
เป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จักและเตรียมพร้อมที่จะรับมือ
กับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง”

ดังนั้น การสร้างสังคมความพอเพียงในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จึงมีขั้นตอน
ดังนี้

๑. สร้างองค์ความรู้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้คณะครูทั้งโรงเรียน

โรงเรียนได้จัดอบรมความรู้ให้กับคณะครูทั้งโรงเรียน โดยเชิญ ดร.ปริญญ ชรรณปียา (พิบูลสรารุช) ผู้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นวิทยากร สาระสำคัญครอบคลุมเรื่อง ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน แนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และการวิเคราะห์งาน/กิจกรรม/โครงการ กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ ได้มีการประเมินความคิดเห็นของครูก่อนและหลังการอบรม ซึ่งพบว่าก่อนอบรมครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่เมื่ออบรมผ่านไปแล้วพบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดีขึ้น และพอจะวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับงาน โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ได้บ้าง นอกจากนี้ บางท่านสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิตได้

เพื่อให้ครูเกิดความกระฉับกระชวยในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยิ่งขึ้น โรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรม/โครงการที่ดำเนินการโดยนำหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดในการดำเนินงานโครงการ โดยเริ่มต้นจากโครงการที่เคยดำเนินงานมาในอดีตแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ มาใช้เป็นโครงการนำร่องในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ แล้วศึกษาผลที่ได้หลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อความมุ่งหมายดังกล่าว โรงเรียนจึงนำโครงการสวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ มาวิเคราะห์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทำการพัฒนาโครงการใหม่โดยใช้กรอบหลักคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบในการคิดและพัฒนางาน

จากการวิเคราะห์งานที่ประสบผลสำเร็จด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะพบว่าองค์ประกอบหลักคิด ๕ เรื่อง (๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข) จะมีอยู่ครบแต่ถ้างานที่เคยล้มเหลวหรือไม่ประสบผลสำเร็จเมื่อวิเคราะห์เทียบกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะพบหลักคิดใน ๕ องค์ประกอบนี้ไม่ครบ และเมื่อพบว่าองค์ประกอบใดหายไป ก็สามารถนำองค์ประกอบนั้นมาพัฒนางานต่อ สุดท้ายหลักคิดทั้ง ๕ องค์ประกอบก็จะมีครบ ซึ่งจะทำให้งานหรือโครงการนั้นๆ สำเร็จได้อย่างงดงาม

๒. จัดทำโครงการนำร่อง

โรงเรียนได้ทำโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการนำร่อง งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นงานที่โรงเรียนได้ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จะต้องดำเนินงานใน ๕ องค์ประกอบด้วยกัน คือ

๑. การจัดทำป้ายชื่อข้อมูลพันธุ์ไม้
(การสำรวจพันธุ์ไม้ในโรงเรียน)
๒. การนำพันธุ์ไม้ใหม่มาปลูกในโรงเรียน
๓. การศึกษาข้อมูลพันธุ์ไม้
๔. การจัดทำรายงานผลการศึกษา
๕. การนำไปใช้ประโยชน์

โรงเรียนได้ทบทวนการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนพบว่า ในองค์ประกอบที่ ๒ คือ การนำพันธุ์ไม้ใหม่มาปลูกในโรงเรียนนั้น ที่ผ่านมามีการดำเนินการมักไม่ประสบผลสำเร็จ และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมใน

องค์ประกอบที่ ๒ พบว่า ผู้รับผิดชอบงานโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ได้จัดทำโครงการปลูกต้นไม้เนื่องในวันเทศกาลต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันจุฬารัตน์ วันสิ่งแวดล้อมโลก วันปลูกต้นไม้แห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนก็ได้จัดหาพันธุ์ไม้มาให้นักเรียนปลูก แต่ไม่ได้มีการวางแผนว่า หลังจากงานรณรงค์ปลูกป่าในโรงเรียนเสร็จสิ้นแล้ว ใครจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบต้นไม้เหล่านั้น เพราะต่างก็หวังพึ่งพิงธรรมชาติส่งผลให้ต้นไม้ส่วนใหญ่ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควรและตายในที่สุด จะเห็นได้ว่า สิ่งเหล่านี้มีสาเหตุมาจากการที่โรงเรียนไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพและบริบทภูมิสังคมของโรงเรียน หรือกล่าวได้ว่า โรงเรียนคิดไม่ครอบคลุมทุกมิติตนเอง ดังนั้น การพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจึงนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นกรอบในการคิด “การดำเนินงานที่ตั้งอยู่บนทางสายกลาง รู้จักพอประมาณ มีเหตุผลในการกระทำ คำนึงถึงภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง รวมทั้งการมีคุณธรรมในการดำเนินงานนั้นๆ”

โครงการ สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

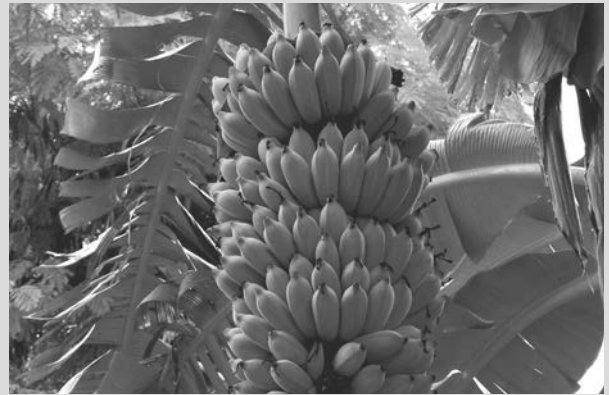
โรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพิจารณาและทบทวนถึงการดำเนินงานในกิจกรรมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยทำเป็นขั้นเป็นตอน ดังนี้

สำรวจเพื่อรู้ตัวเอง เราพบว่าโรงเรียนมีพื้นที่ ๑๔๑ ไร่ ๓ งาน ๔๘ ตารางวา สภาพพื้นดินเป็นดินทราย ไม่อุ้มน้ำ น้ำที่ใช้ในโรงเรียนเป็นน้ำบาดาลที่มีหินปูนค่อนข้างสูง และไม่ค่อยจะเพียงพอในการอุปโภคของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนประจำ

วางแผนสู่การปฏิบัติ จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ทราบว่าพื้นดินไม่อุ้มน้ำ ถ้าจะอาศัยน้ำจากธรรมชาติก็จะได้ผลตามที่ต้องการ หรือหากจะใช้วิธีการทำระบบน้ำหยด ก็จะมีปัญหาเรื่องน้ำมีหินปูน หินปูนก็จะเกาะตามท่อทำให้ท่อตัน ไม่สามารถส่งน้ำมาได้

โรงเรียนจึงได้จัดให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ทุกคนซึ่งเป็นนักเรียนใหม่ ได้เรียนรู้งานพฤกษศาสตร์ ในกิจกรรมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดให้เรียนสัปดาห์ละ ๑ คาบ ตัดสินผลการเรียนแบบผ่าน/ไม่ผ่าน

ปลูกป่าปีละแปลง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ทุกคนต้องศึกษาด้านไม้ที่ตนเองเป็นเจ้าของ โดยการปลูกไม้ยืนต้นคนละ ๑ ต้น และต้นกล้วยเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดิน อีกคนละ ๑ ต้น ซึ่งพอประมาณกับกำลังและความสามารถในการดูแลของนักเรียน โดยนักเรียนต้องดูแลรักษาต้นไม้เป็นระยะเวลา ๓ ปี ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าว นักเรียนจะได้ศึกษาการเจริญเติบโต การ

เปลี่ยนแปลงของต้นไม้เป็นระยะๆ ดังนั้น นักเรียนจะรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของต้นไม้ โดยเฉพาะต้นกล้วยสามารถเห็นผลในเวลา ๑ ปี เด็กนักเรียนก็สามารถไปตัดเครือกล้วยที่ออกผลมารับประทานด้วยกัน หรือบางคนอาจนำไปแปรรูป ทำเป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนได้ประสบผลสำเร็จ ทำให้คณะครูเพิ่มความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชัดเจนขึ้น และทราบว่า การจะทำอะไร ต้องนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาคิติวิเคราะห์และวางแผนในการทำงาน

การทดลองโครงการนำร่อง ๑ โครงการที่ประสบผลสำเร็จ ทำให้คณะครูสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในโครงการอื่นๆ ได้อย่างมั่นใจ เหมือนดังกับโครงการตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นโครงการที่ทรงศึกษาและทดลองปฏิบัติการเป็นส่วนพระองค์ ซึ่งเปรียบได้กับเป็นโครงการนำร่อง เมื่อแนพระราชหฤทัยแล้วว่าเป็นผลดีและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ก็โปรดเกล้าฯ ให้รัฐบาลมารับช่วงต่อไป (พระพงศ์ สุขแก้ว, ๒๕๔๘ : ๑๑๔)

หลังจากดำเนินงานโครงการเสร็จสิ้นแล้วพบว่า **นักเรียนเกิดจิตสำนึก** จากวิธีการดังกล่าว ส่งผลให้ต้นไม้เจริญเติบโตอยู่ได้ และโรงเรียนมีต้นไม้เพิ่มมากขึ้น เพราะโรงเรียนได้ใช้นโยบายนี้ให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ทุกรุ่นปลูกป่าด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้ปัจจุบันโรงเรียนมีป่าเต็มพื้นที่ของโรงเรียน นักเรียนเกิดความเป็นเจ้าของและจิตสำนึกในการอนุรักษ์

จะเห็นได้ว่า จากกิจกรรมดังกล่าว องค์ประกอบที่ ๒ การนำต้นไม้ใหม่มาปลูกในโรงเรียน ที่โรงเรียนเคยปฏิบัติมาแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ แต่เมื่อนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้แล้ว พบว่าต้นไม้สามารถรอดตายและเจริญเติบโตทุกต้น

๓. การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนการสอน

เมื่อครูเริ่มชัดเจนในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำมาใช้ในการจัดทำโครงการต่างๆ แต่การจะนำไปบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน ครูยังไม่มั่นใจ การที่จะขับเคลื่อนนักเรียนจำนวนมากทั้งโรงเรียนพร้อมๆ กัน ในระยะเริ่มแรกอาจจะทำได้ด้วยความลำบากและอาจไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น จึงควรเริ่มจากส่วนน้อยก่อน และนำส่วนน้อยเป็น ตัวจุดประกายความสนใจของนักเรียนทั้งโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่จะทำให้ นักเรียนสนใจเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนปนเล่นนั่นเอง โดยจัดในรูปของค่ายความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบ (๒๕๔๘ : ๕๔-๕๕) ได้กล่าวไว้ “การให้ผู้เรียน

สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เขานามธรรมได้อย่างเข้าใจ ในเวลาที่รวดเร็วขึ้นนั้น ต้องจัดการเรียนรู้ในรูปของ ค่ายความรู้ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ในค่ายด้วย วิธีการฝึกอบรมให้ความรู้แล้วสร้างความเข้าใจโดยการนำความรู้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการลงมือ ปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะบรรลุผลได้ ควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายและไม่จำกัดเฉพาะ กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้น ตัวอย่างการจัดกิจกรรมบูรณาการการเรียนการสอนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน จึงจัดในรูปของ ค่าย “ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ค่าย

“ความรู้ปรีชาญาณของเศรษฐกิจพอเพียง”

เริ่มต้นด้วยการให้ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียนในค่ายเสียก่อน หลังจากนั้นให้นักเรียนลองนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกิจกรรมฐานการเรียนรู้(ภาคปฏิบัติ) หรือกล่าวง่ายๆ คือ ให้ทฤษฎีแล้วให้นักเรียนนำทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติ โดยครูอบรมความรู้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียน ให้รู้และเข้าใจว่า หลักคิดนี้ประกอบด้วยกรอบในการคิด ๕ เรื่องดังที่กล่าวมาแล้ว หลังจากนั้นให้นักเรียนลองทำกิจกรรมในฐานการปฏิบัติ โดยให้นักเรียนนำกรอบหลักคิดนี้ไปวิเคราะห์กับกิจกรรมที่นักเรียนจะทำ เช่น ในฐานการแกะกระจก นักเรียนจะต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์กับกิจกรรมการแกะกระจก เริ่มจากนักเรียนจะวิเคราะห์ **ความพอประมาณ** ในศักยภาพของตนเอง ตั้งแต่การเลือกสายที่จะใช้แกะกระจก เลือกสายที่เหมาะสมกับศักยภาพตนเองและเหมาะสมกับขนาดของกระจก หรือกำหนดเวลาอย่างเหมาะสมกับการทำงานให้สำเร็จ เป็นต้น **ส่วนความมีเหตุผล** นักเรียนต้องตอบตนเองหรือผู้อื่นได้ว่าทำไมจึงเลือกสายนี้ในการแกะกระจก หรือทำไมจึงต้องใช้เวลาแค่นี้ในการแกะกระจก เป็นต้น **สำหรับการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** ก็คือ การวางแผนการทำงานที่ไปสู่ความ

สำเร็จ จะเริ่มต้นแกะจากส่วนไหนก่อน นักเรียนจะแกะลายกระจกอย่างไรงานจึงจะสำเร็จ จะต้องระมัดระวังการทำงานอย่างไรจึงจะทำให้งานสำเร็จสวยงามทันตามกำหนดเวลา พร้อมทั้งระมัดระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมี เป็นต้น และในการแกะกระจกให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ นักเรียนต้อง**มีความรู้**ในเรื่องอะไรบ้าง เช่น รู้วิธีลอกลาย รู้จักน้ำยาในการกัดกระจก รู้อันตรายที่จะเกิดจากน้ำยา รู้วิธีกันน้ำยาไม่ให้ไหลออกนอกกระจก เป็นต้น ซึ่งเงื่อนไขความรู้นี้จะเป็ความรู้ที่ครูต้องให้นักเรียนก่อนลงมือทำงาน และสุดท้ายนักเรียนต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ ครูต้องเน้นย้ำให้นักเรียนทราบว่า ในการทำงานใดๆ ก็ตาม นักเรียนต้องคิดเสมอว่า จะทำงานใดก็ตามต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ **คุณธรรม**ที่ครูต้องปลูกฝังให้มีอยู่ประจำในตัวนักเรียน

หลังจากนักเรียนวิเคราะห์และวางแผนการทำงานแล้ว นักเรียนได้ลงมือทำตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและคอยตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์การทำงานตลอดเวลาที่ทำงาน ซึ่งฐานการเรียนรู้ในค่ายความรู้นี้มีหลายฐาน เช่น ฐานทำขนมเค้ก ฐาน

ทำตุ๊กตาป่านศรนารายณ์ ฐานทำเทียนหอม ฐานทำเครื่องประดับตัวละคร เป็นต้น แต่ละฐานจะฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับงานที่ต้องปฏิบัติ เป็นการฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และนำผลการวิเคราะห์ลงมือปฏิบัติชิ้นงานซ้ำๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความชำนาญในการวิเคราะห์ให้กับนักเรียน สำหรับชิ้นงานที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ก่อนลงมือปฏิบัติให้ผลสำเร็จอย่างงดงามสร้างความภาคภูมิใจให้กับเจ้าของชิ้นงานทุกคน

การจัดกิจกรรมค่ายความรู้เศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ นอกจากเป็นตัวอย่างให้ครูทุกท่านได้เห็นวิธีการบูรณาการเรียนการสอนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังสร้างกระแสให้กับนักเรียนคนอื่นๆ ที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมในค่ายครั้งนี้ มีความสนใจใคร่จะเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกันทั้งโรงเรียน ค่ายเรียนรู้นี้จึงเป็นบันไดก้าวแรกของทั้งเด็กและครูในการทำความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พวกเขาจะนำไปปรับใช้ในชั้นต่อไป

๔. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

เมื่อคณะครูมีความเข้าใจ สามารถที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ แต่โรงเรียนต้องการให้ครูชัดเจนยิ่งขึ้นในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาที่ลงสู่ภาคปฏิบัติ (เป็นรูปธรรม) ชัดเจน หรือวิชาที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เป็นต้น พร้อมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมของครูก่อนทำการสอน จึงจัดการอบรมการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำแผนการสอนให้กับคณะครูทั้งโรงเรียน โดยมีข้าพเจ้าและคณะครูอีก ๕ ท่านที่ผ่านการอบรมการจัดหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและการจัดทำแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการมาแล้ว ซึ่งทุกคนมีความรู้ความสามารถในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และการจัดทำแผนการสอนบูรณาการฯ พร้อมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับคณะครูทั้งโรงเรียน โดยชี้แจงให้คณะครูทราบว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถบูรณาการลงในส่วนไหนของแผนการจัดการเรียนรู้ได้บ้าง โดยเฉพาะในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูต้องการให้เกิดหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูอาจใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนคิด เช่น ครูมอบหมายให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม แล้วครูใช้การตั้งคำถามชวนคิดสำหรับนักเรียน ได้แก่ งานกลุ่มนี้ควรใช้คนทำงานจำนวนกี่คน ใช้เวลาเท่าไรในการทำงานให้สำเร็จ ใช้งบประมาณเท่าไร เป็นต้น คำถามเหล่านี้เป็นคำถามให้นักเรียนคิดถึงความพอประมาณ ส่วนคำถามที่ถามว่าทำไมนักเรียนจึงต้องใช้คน ใช้เวลา หรือใช้งบประมาณเท่านี้ คำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่นักเรียนต้อง

วิเคราะห์หาเหตุผล และทำอย่างไรงานที่ครูมอบหมายจึงจะสำเร็จ คำถามนี้ครูกำลังถามภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีกับนักเรียนนั่นเอง และคำถามที่ถามนักเรียนว่า นักเรียนจะต้องใช้ความรู้ในเรื่องอะไรบ้างในการทำงานชิ้นนี้ให้สำเร็จ คำถามนี้เป็นคำถามที่ครูกำลังถามเงื่อนไขความรู้กับนักเรียน ส่วนคำถามที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ครูอาจจะตั้งคำถามว่า มีใครเดือดร้อนกับการทำงานชิ้นนี้บ้าง หรือนักเรียนต้องมีคุณธรรมในเรื่องใดบ้างงานจึงจะสำเร็จ เป็นต้น

นอกจากกระบวนการเรียนการสอนแล้ว คณะวิทยากรได้ชี้แจงถึงวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างไรจึงจะรู้ได้ว่านักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่คาดหวัง เมื่อครูทุกท่านได้ผ่านการอบรมการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการสอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ข้าพเจ้าก็มอบหมายให้ครูทุกท่านทำแผนการสอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อยคนละ ๑ แผน

๕. การติดตามงานในรูปของการเปิดบ้านวิชาการ

เมื่อข้าพเจ้ามอบหมายให้ครูจัดทำแผนการสอนคนละอย่างน้อย ๑ แผน เพื่อเป็นการตามงานที่มอบหมายให้คณะครูทำ ข้าพเจ้าไม่ได้ตามงานโดยใช้วิธีให้ครูส่งงานให้ตรวจ เพราะข้าพเจ้าคิดว่าถ้าทำเช่นนั้น ครูอาจจะรู้สึกอึดอัด ไม่อยากทำงานตามที่รับมอบหมายได้ ข้าพเจ้าใช้วิธี **ใช้งานตามงาน** คือ ใช้วิธีสร้างงานใหม่เพื่อติดตามงานเก่า ข้าพเจ้ามีวิธีการดังนี้

ข้าพเจ้าไปประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ต้นสังกัด โดยไปอาสาในการพัฒนาครูของ สพท. ให้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในช่วงนั้นปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่แพร่หลายนัก คณะครูโรงเรียนต่างๆ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้าพเจ้าเสนอ สพท. ว่าโรงเรียนอาสาทำงานให้ สพท. ในการอบรมความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคณะครูของเขต ซึ่งโรงเรียนจะเป็นผู้ลงแรงในการทำงาน ขอให้ สพท. จัดงบประมาณสนับสนุน พร้อมทั้งเชิญคณะครูมาร่วมงานและเข้ารับการอบรม โดยโรงเรียนจุฬาภรณฯ จะจัดงานเปิดบ้านวิชาการสู่ฐานเศรษฐกิจพอเพียง ในงานนี้โรงเรียนจะจัดอบรมความรู้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้กับคณะครูทั้งเขต ซึ่งโรงเรียนจะเชิญวิทยากรจาก

ภายนอกมาบรรยายความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและใช้วิทยากรภายใน (คณะครูของโรงเรียน) บรรยายความรู้และประสบการณ์ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ โรงเรียนจะจัดนิทรรศการแสดงผลงานการเรียนการสอนของคณะครูและนักเรียน โดยจัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งในนิทรรศการของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะมีแผนการสอนของครูทุกท่านปรากฏอยู่

ผลการเจรจากับ สพท. เป็นไปตามความต้องการของข้าพเจ้า หลังจากนั้นข้าพเจ้าก็แจ้งให้คณะครูทราบถึงกำหนดการที่จะต้องจัดงานเปิดบ้านวิชาการสู่งานเศรษฐกิจพอเพียงและในงานนี้โรงเรียนจะต้องทำอะไรบ้าง ใครต้องรับผิดชอบส่วนไหน ใครทำหน้าที่อะไร ซึ่งข้าพเจ้าได้วางแผนการดำเนินงานบนหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่า คนทุกคนต้องการการยกย่องชมเชย ดังนั้นงานที่ครูนำเสนอต้องเป็น

งานที่ดีที่เป็นแบบอย่างต่อผู้อื่นได้ แผนการสอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนการสอนที่โรงเรียนอื่นๆ ยังไม่ได้จัดทำ จึงเป็นสิ่งที่ครูจากโรงเรียนอื่นๆ ต้องการที่จะศึกษาคูโรงเรียนของข้าพเจ้าทุกท่านจึงจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียดและเป็นแบบอย่างได้เป็นอย่างดี

สุดท้าย งานเปิดบ้านวิชาการสู่งานเศรษฐกิจพอเพียงสำเร็จลุล่วงอย่างสวยงาม (ซึ่งสามารถยืนยันข้อมูลได้จากงานวิจัย) และงานนี้โรงเรียนได้รับคำชื่นชมทั้งจากวิทยากรภายนอกและคณะครูที่มาอบรมความรู้ แต่มีข้อเสนอแนะที่คณะครูผู้เข้ารับการอบรมเสนอแนะไว้ คือ เวลาที่ใช้ในการอบรมและดูงานนิทรรศการน้อยไป

กล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าสามารถติดตามงานการจัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะครูได้เป็นอย่างดี

๖. ประชาสัมพันธ์

การดำเนินงานใดก็ตาม ถ้าต้องการให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการดำเนินงาน ต้องชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจได้ตรงกัน มิเช่นนั้นการดำเนินงานที่มีความเข้าใจไม่ตรงกัน จะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้

สำหรับการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ในระยะแรกๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก เช่น ผู้ปกครองนักเรียนบางคน ครูอาจารย์ต่างโรงเรียน ที่มีความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องการออม การเกษตรกรรม เท่านั้น จึงเกิดความสงสัยว่า โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ทำไมจึงนำเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน โรงเรียนกำลังจะสอนนักเรียนเน้นไปทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเช่นนั้นหรือ ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจอย่างถูกต้องว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด หลักในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง ทำอะไรให้ทำอย่างพอดี ไม่สุดโต่ง ทำอย่างพอประมาณ แต่เต็มศักยภาพของตนเอง จะทำอะไรจะต้องสามารถบอกเหตุผลของการกระทำนั้นๆ ได้ ทำแล้วให้เกิดภูมิคุ้มกันกับตนเองและงานที่ตนทำ จะทำอะไรจะต้องมีความรู้ รอบรู้ ในเรื่องที่จะต้องทำ ทำอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และข้อสำคัญต้องมีคุณธรรมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ซึ่งหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี เพราะการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์เป็นการเรียนรู้อย่างใช้เหตุผล

นอกจากนี้การสร้างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดกับนักเรียนนั้น จะสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และการประกันคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ในมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ ๔ “ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์” ดังนั้น การประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นเรื่องสำคัญที่โรงเรียนจะไม่มองผ่านไปโดยไม่ให้ความสำคัญเด็ดขาด โรงเรียนมีวิธีการดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง คือ การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ได้แก่

๑. ออกรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ในรายการปฏิรูปการศึกษา โดยคณะที่ไปออกรายการประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการ และนักเรียน

๒. เขียนบทความและประชาสัมพันธ์กิจกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน www.pccpphet.ac.th

๓. เขียนบทความเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในวารสารต่างๆ เช่น วารสารโรงเรียน จดหมายข่าวถึงผู้ปกครอง หนังสือวันเด็ก หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น

๔. ชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และในที่ประชุมผู้ปกครองนักเรียน

๕. ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบของการแสดงของ

นักเรียน ในงานเทศกาลและงานต่างๆ ของท้องถิ่น และ
อำเภอ

๖. ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน เป็นวิทยากร
บรรยายความรู้เกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา

๗. จัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานที่เกิดจากการ
ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหน่วยงาน
ต่างๆ ซึ่งจะสามารถประชาสัมพันธ์ให้เห็นเป็นรูปธรรม
ได้ชัดเจน

การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจกับ
บุคคลต่างๆ ที่แตกต่างกันทั้งในด้านความคิดและความรู้
ต้องใช้วิธีการที่หลากหลายไม่ตายตัวจึงจะสำเร็จ และ
จากการดำเนินการประชาสัมพันธ์การประยุกต์ใช้ปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมาโดยการศึกษาข้อมูลและ
เอกสารรายงานการดำเนินการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว
พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะครูอาจารย์
ในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง
และชุมชนมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และให้การชื่นชมโรงเรียนที่ได้รื้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน จนสุดท้ายโรงเรียน
กลายเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานทางการศึกษา
จำนวนมาก ทั้งสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมไปถึงการเป็นสถานที่ฝึกอบรม
ครูอาจารย์จากต่างโรงเรียนที่มาขอฝึกปฏิบัติการจัดทำ
แผนการสอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
พร้อมกันนี้ทั้งผู้บริหาร ครูอาจารย์ และนักเรียนได้เป็น
วิทยากรทั้งในและนอกสถานศึกษา บรรยายความรู้การ
ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและ
ใช้ในการดำเนินชีวิต

จากการดำเนินงานในระยะที่ ๒ ที่ข้าพเจ้าเรียกว่า
ระยะเริ่มสร้างสังคมความพอเพียง ใช้เวลาในการดำเนินการ
๑ ปีการศึกษา เริ่มปรากฏเห็นสังคมความพอเพียงเกิดขึ้น
ในโรงเรียน จึงขอสรุปการดำเนินงานในระยะที่ ๒ และ
ผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

ระยะที่ ๒: เริ่มสร้างสังคมความพอเพียง

กิจกรรมที่ ๑

อบรมความรู้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้คณะครูทั้งโรงเรียน

กิจกรรมที่ ๒

นำร่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการ (พัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)

กิจกรรมที่ ๓

บูรณาการเรียนการสอนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(ค่าย “ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”)

กิจกรรมที่ ๔

จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำแผนการสอน

กิจกรรมที่ ๕

ติดตามงานในรูปของการเปิดบ้านวิชาการสู่งานเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ ๖

ประชาสัมพันธ์การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

สิ่งที่เกิดขึ้น

ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สามารถนำสู่การปฏิบัติได้

การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนได้ดำเนินการด้วยกิจกรรมและวิธีการที่หลากหลายจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความตระหนักและสามารถนำสู่การปฏิบัติ ทำให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ สามารถบรรลุเป้าหมายของการเริ่มต้นสร้างสังคมความพอเพียงได้เป็นอย่างดี

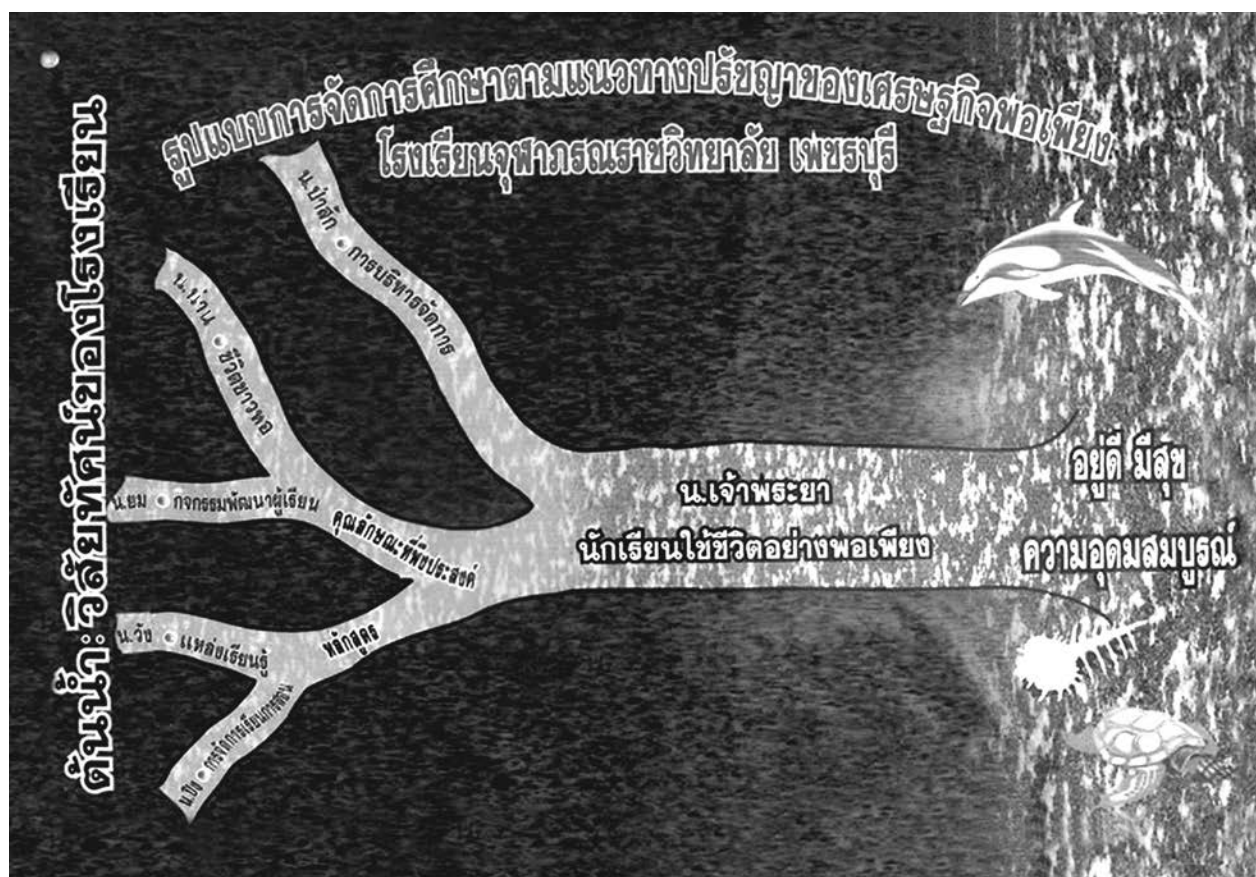
การดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้าเห็นภาพความสำเร็จ ความสวยงามของการนำปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเห็นภาพเด็กที่เริ่มจะคิดวิเคราะห์ก่อนลงมือทำงาน ดังนั้น สังคมความพอเพียงคงไม่หยุดแค่เพียงระยะที่ ๒ ข้าพเจ้าได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ต่อในระยะที่ ๓ เป็นการสร้างและพัฒนาสังคมความพอเพียง

“นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับงานต่างๆ ของโรงเรียนในทุกภาคส่วน
 ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ต้องคิดวิเคราะห์ วางแผน
 ดำเนินการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนลงมือทำงาน กิจกรรม
 หรือโครงการต่างๆ ทำให้เกิดผลสำเร็จของงานเป็นรูปธรรม”

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักคิด หลักในการดำเนินชีวิต ดังนั้น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถใช้ได้ทุกเรื่อง และใช้ได้กับทุกคน แต่การดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านมามีระยะที่ ๒ เป็นการดำเนินการเป็นเรื่องๆ ในแต่ละจุด เป็นการทดลองในแต่ละกิจกรรม/โครงการ ผู้บริหารและคณะครูจึงมีความเห็นร่วมกันที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษาในทุกภาคส่วนของโรงเรียน เพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อมๆ กันทั้งองค์การและสามารถเกิดผลสำเร็จได้ จึงนำผลการดำเนินงานในระยะที่ ๒ มาใช้เป็นแนวทางพัฒนาในระยะที่ ๓ และโรงเรียนเริ่มปรับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในทุกภาคส่วนของโรงเรียน โดยคณะครูและกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ปรากฏในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ดังนี้

“โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานชาติและมาตรฐานสากล บนฐานหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พวกเรามีเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ติดอาวุธทางปัญญา เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีชีวิตงามในความพอเพียง บนฐานไทยที่สามารถก้าวไกลไปในเวทีโลก”

การนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมความพอเพียงในโรงเรียนในทุกภาคส่วน โดยนำมาใช้ในเรื่อง

๑. การบริหารจัดการ	๒. การจัดการเรียนการสอน
๓. การจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	๔. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๕. การดำเนินชีวิตของนักเรียนหอพัก	

จึงเป็นที่มาของแม่น้ำโมเดล หรือ ปัญจสาขาจากห้าส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจเปรียบได้ว่า

ต้นน้ำ คือ	วิสัยทัศน์ของโรงเรียน
แม่น้ำป่าสัก คือ	การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ
แม่น้ำปิง คือ	การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
แม่น้ำวัง คือ	การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
แม่น้ำยม คือ	การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
แม่น้ำน่าน คือ	การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนหอพัก
แม่น้ำเจ้าพระยา คือ	นักเรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากแม่น้ำทั้ง ๕ สายไหลมารวมกัน สุดท้ายผลที่เกิด คือ นักเรียนจะมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิต

การดำเนินงานใน ๕ เรื่องดังกล่าวข้างต้น สามารถครอบคลุมการดำเนินงานในทุกภาคส่วนของโรงเรียนได้ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ต้นน้ำ คือ วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้นักเรียนเป็นผู้มีหลักคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นอาวุธติดตัวไปใช้ในการดำรงชีวิต

แม่น้ำป่าสัก เป็นแม่น้ำเจ้าปัญหา ในช่วงเดือน สิงหาคม - ตุลาคม น้ำจะท่วม แต่ในช่วงเดือน มกราคม - พฤษภาคม แม่น้ำจะแห้งจนไม่มีน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูก ด้วยสายพระเนตรอันกว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถแก้ไข

ความไม่พอดีที่เป็นปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยความสวยงาม โดยทรงให้สร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ทำให้สามารถบริหารจัดการแม่น้ำป่าสักไม่ให้เกิดปัญหาได้ ข้าพเจ้าจึงใช้แม่น้ำป่าสักเป็นสัญลักษณ์ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหาร โดยนำมาใช้ในการบริหารจัดการทุกเรื่องในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานบุคคล กลุ่มงานงบประมาณ หรือกลุ่มงานบริหารทั่วไป ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการใช้ในการบริหารจัดการโดยกำหนดเป็นนโยบายให้แต่ละกลุ่มงานนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อที่จะนำไปสู่การปลูกฝัง ฝึกฝนให้นักเรียนเห็นประโยชน์ และเห็นคุณค่าของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิต

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการบริหารจัดการในแต่ละกลุ่มงาน มีรายละเอียดพอสังเขปดังต่อไปนี้

งานวิชาการ

กลุ่มงานวิชาการ ได้นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการทำงาน โดยการนำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของวิชาการ จะวิเคราะห์โครงการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนำเสนองานโครงการ/กิจกรรมของกลุ่มวิชาการจะวิเคราะห์งานโครงการนั้นๆ กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนเสมอเช่นกัน และทุกห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะมีแผนผังการวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับงาน/กิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของตน นอกจากนี้ กลุ่มงานวิชาการ ได้กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครูผู้สอนทุกรายวิชาบูรณาการการเรียนรู้กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ชั้นเรียน

งานงบประมาณ

กลุ่มงานงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณให้ฝ่ายหรือกลุ่มงานจะใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพิจารณา โดยจัดสรรให้เรียงลำดับตามความจำเป็นและความสำคัญ ในแต่ละโครงการที่นำเสนอจะต้องวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการนั้นๆ ซึ่งการวิเคราะห์โครงการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวางแผนการทำงานที่รอบคอบ เพราะแต่ละโครงการที่จะจัดทำจะต้องสามารถบอกเหตุผลความจำเป็นได้ว่า ทำไมจึงต้องทำโครงการนี้และจะทำขนาดไหน การทำโครงการให้ประสบผลสำเร็จจะต้องระมัดระวัง รอบคอบในเรื่องใดบ้าง นั่นคือคำนึงถึงภูมิคุ้มกันนั่นเอง และจะทำเรื่องอะไรต้องรู้ในเรื่องที่ทำ รอบรู้ และรอบคอบ ซึ่งนำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดสมเหตุสมผล นอกจากนี้มีการสรุปค่าใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ และมีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายภาคเรียนต่อภาคเรียนในงานเดียวกัน เช่น ค่าใช้จ่ายในเรื่องวัสดุประกอบอาหารในแต่ละภาคเรียน ทำให้เห็นจุดที่จะสามารถลดงบประมาณลงได้ และยังมีการสรุปรายจ่ายเป็นรายบุคคล รายกลุ่มสาระฯ งานพัสดุมีการจัดทำสารสนเทศสรุปค่าใช้จ่ายแต่ละเดือน

เดิมก่อนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ทุกคนมีความคิดที่ถูกต้องปลูกฝังสืบทอดกันมาตั้งแต่ตั้งโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จะทำอะไรต้องให้สมพระเกียรติเสมอ โดยส่วนใหญ่คิดว่า “สมพระเกียรติ” คือ การทำงานใดๆ ให้งามใหญ่ ใหญ่โต โดยไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่าย

ในการดำเนินการว่าเหมาะสมกับชิ้นงานและการใช้หรือไม่ เช่น การใช้วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาของโรงเรียน ต้องใช้วัสดุที่แพงๆ เสมอ เพราะทุกคนคิดว่า “ของแพง” คือ “ของที่ดีและมีคุณค่าสมพระเกียรติ” อาทิ การจัดการเอกสารรายงาน การสรุปโครงการต่างๆ ของคณะครู สั้นปกรายงานจะต้องใช้กระดาษกาวหนักรูปเล่มเสมอ แทนที่จะใช้กระดาษกาวย่นสีที่มีราคาถูกกว่าและมีความสวยงามไม่แตกต่างจากกระดาษกาวหนักรูปเล่ม แต่เมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ดีแล้ว ได้เปลี่ยนการใช้กระดาษกาวหนักรูปเล่มมาเป็นกระดาษกาวย่นสีแทน จากที่เคยให้ความสำคัญกับเงินตรา ให้คุณค่ากับความหรรษาของวัตถุ ก็เปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการคิดที่ถูกต้องเหมาะสมและความดีงาม

งานบุคคล

กลุ่มงานบุคคล ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานบุคคล โดยการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน การพัฒนาบุคลากรบนเหตุผลและความเหมาะสม เช่น โรงเรียนมีนโยบายที่จะให้ครูดำเนินการในเรื่องใด โรงเรียนจะต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้นแก่คณะครูก่อน เช่น จะให้ครูดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทางโรงเรียนก็จะจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการประกันคุณภาพ

ครูที่โรงเรียนส่งเข้ารับการอบรมความรู้จากหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ หลังจากกลับมาจากอบรมจะต้องมาขยายความรู้ที่ได้รับให้กับเพื่อนครูในโรงเรียน และนำความรู้ที่ได้มานำสู่นักเรียน ผลที่ได้จากการพัฒนาบุคลากรทำให้คณะครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลไปที่ตัวนักเรียนในที่สุด

การอยู่ร่วมกันของบุคลากรของโรงเรียนใช้หลักความเอื้ออาทร การช่วยเหลือ แบ่งปัน ส่วนการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร จะจัดให้เหมาะสมในแต่ละโอกาส เช่น ให้ออกไม้หรือของขวัญเนื่องในโอกาสวันเกิดหรือได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และมีของเยี่ยมในเวลาเจ็บป่วย สิ้นปีการศึกษามีการสังสรรค์คลายเครียดร่วมกันทั้งโรงเรียน การที่บุคลากรมีขวัญและกำลังใจที่ดี ส่งผลให้บุคลากรมีกำลังใจในการทำงาน ตั้งใจทำงาน มีความสามัคคี รักองค์กร ซึ่งจะทำให้องค์กรเข้มแข็ง

งานบริหารทั่วไป

กลุ่มงานบริหารทั่วไป (ดูแลงานอาคารสถานที่ งานพยาบาล และงานบริการชุมชน) แต่เดิมการซ่อมแซมและพัฒนาอาคารสถานที่ จะใช้วิธีจ้างงบประมาณเป็นก้อน ทำให้ไม่ทราบว่าตรงจุดไหนใช้งบประมาณมากเกินไปเหมาะสมหรือไม่ แต่เมื่อนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน มีการวิเคราะห์งานกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการสรุปงานเป็นจุดๆ ทำให้เกิดความชัดเจนในการใช้วัสดุและงบประมาณเหมาะสมกับงานที่ทำ สำหรับงานพยาบาล มีการสรุปข้อมูลการใช้ยา และการใช้บริการห้องพยาบาล ส่วนการบริการสังคม/ชุมชน จะช่วยเหลือสังคม/ชุมชน โดยที่โรงเรียนไม่เดือดร้อนและไม่เกินศักยภาพของโรงเรียนจะทำได้

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในทุกกลุ่มงาน ทำให้งานของแต่ละกลุ่มงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสุดท้ายจะส่งผลถึงนักเรียน โดยที่นักเรียนได้เห็นตัวอย่างการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในงานต่างๆ

แม่ น้ำ ปิง เป็นแม่ น้ำ สำคัญ เป็นต้นกำเนิดของแม่ น้ำ เจ้าพระยา เป็นแม่ น้ำ ที่ก่อให้เกิดแม่ น้ำสายหลักของประเทศ เช่นเดียวกับเด็กที่จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศในอนาคต การจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญ เพราะจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ติดตัวเพื่อที่จะทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติในอนาคต จึงใช้แม่ น้ำ ปิงแทนสัญลักษณ์ของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา เพื่อปลูกฝังและฝึกฝนให้เด็กเกิดแนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ซึ่งแต่ละวิชาจะสอนเนื้อหาสาระอย่างไรขึ้นอยู่กับธรรมชาติและองค์ความรู้ของแต่ละวิชาและวิธีการสอนของครู

การสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมิใช่วิธีการสอนโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง
๒. ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการ/กิจกรรม หรืองานต่างๆ
๓. นำผลการคิดวิเคราะห์ปรัชญาฯ กับโครงการ/งาน/กิจกรรมลงสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ กระทั่งนักเรียนเกิดความตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตตนเอง

สำหรับการสอนแบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในแต่ละรายวิชา ครูจะใช้วิธีการสอนสอดแทรก ซึ่งครูแต่ละท่านจะมีหลักการเทคนิควิธีแตกต่างกันไป ตามความถนัด ความเข้าใจของแต่ละบุคคล แต่ที่จะเห็นผลได้ชัดเจนคือการสอนแล้วให้เด็กได้นำไปใช้ นำไปปฏิบัติ

ตัวอย่างการสอนบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชา

คณิตศาสตร์

วิชาคณิตศาสตร์ สอนในลักษณะการบูรณาการหลักคิดหรือชักชวนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เช่น วิชาสถิติกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูสอนวิชาสถิติตามหลักวิชาคณิตศาสตร์ในการนำเสนอข้อมูลด้วยกราฟชนิดต่างๆ คือครูตั้งโจทย์ให้นักเรียนรู้จักการหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ แต่เมื่อนักเรียนจะต้องแปลค่าข้อมูล ครูได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกและวิเคราะห์ในการแปลค่าข้อมูล ตัวอย่างเช่น ครูให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลการใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำ ค่าไฟ) ของโรงเรียน ๑ ภาคเรียน (เดือนตุลาคม - มีนาคม) ในรูปของกราฟแท่ง นักเรียนจะต้องไปเก็บข้อมูลจากฝ่ายธุรการของโรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาแล้ว ก็จะนำข้อมูลเหล่านั้นมานำเสนอในรูปของกราฟแท่ง ในแต่ละเดือน เมื่อนักเรียนนำเสนอข้อมูลแล้ว ครูชักชวนนักเรียนให้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคกับงบประมาณที่รัฐบาลจัดให้โรงเรียนเป็นรายหัวว่าสมดุล เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่สมดุลกันเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอกับบปีที่ต้องจ่าย จะแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนไม่มีภูมิคุ้มกัน ถ้าเป็นการค้าขายก็แสดงว่าขาดทุน และถ้าไม่หาวิธีแก้ไขต่อไปก็จะล้มละลาย ดังนั้น นักเรียนจะต้องช่วยกันคิดว่าจะช่วยกันลดค่าน้ำค่าไฟได้อย่างไร ใช้น้ำใช้ไฟอย่างไรจึงจะเรียกว่าใช้อย่างพอประมาณ ใช้อย่างเหมาะสม สิ่งที่ครูคณิตศาสตร์สอนนักเรียนเป็นการสอนแบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในวิชาคณิตศาสตร์ เป็นการฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์การกระทำอย่างมีเหตุผล

ภาษาไทย

วิชาภาษาไทย เป็นการสอนแบบบูรณาการ เช่น ครูให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เขียนความเรียง “ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนของข้าพเจ้า” โดยให้นักเรียนไปศึกษาการดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนที่ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างกับบุคคลอื่นๆ ได้ แต่ก่อนที่นักเรียนจะออกไปสัมภาษณ์บุคคลที่ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงในชุมชน ครูได้ให้ความรู้พร้อมทั้งแนะนำหลักการเขียนความเรียง หลักการสัมภาษณ์บุคคล และหลักการวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นการให้เงื่อนไขความรู้กับนักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้นำความรู้ไปใช้ในการศึกษาและเขียนความเรียง หลังจากที่นักเรียนวิเคราะห์การดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของบุคคลในชุมชนและเขียนเป็นความเรียงส่งงานกับครูแล้ว ครูได้มอบหมายงานชิ้นต่อไปให้กับนักเรียน โดยมอบหมายให้นักเรียนวิเคราะห์การทำงานของตนเองในครั้งนั้นกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการต่อยอดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนอีกครั้ง

สังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษา เนื่องจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหาที่มีอยู่ในวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐกิจศาสตร์ ดังนั้น ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา (สาระเศรษฐกิจศาสตร์) ก็จะสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการอธิบายความหมายของปรัชญาให้นักเรียนฟังและทำความเข้าใจด้วยการฝึกนักเรียนวิเคราะห์หลักปรัชญา กับกิจกรรม/งาน หลังจากนั้นครูจะให้นักเรียนสรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของแผนผังรูปภาพตามความเข้าใจของนักเรียน ส่วนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครูได้ให้นักเรียนทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ แล้วให้นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวิเคราะห์และการวางแผนการดำเนินโครงการตัวอย่าง “โครงการปลูกต้นไม้ฝากไว้กับชุมชน” เป็นโครงการที่นักเรียนมีจิตอาสา นำไม้ผลไปปลูกในชุมชนบ้านหุบกะพงเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน และต้องการให้เกิดความร่มเย็นในหมู่บ้าน โดยปลูกไม้ผล

ไว้บริเวณบ้านของคนในชุมชน และขอให้เจ้าของบ้านช่วยรดน้ำต้นไม้ให้ในเวลาที่นักเรียนไม่สามารถไปรดน้ำต้นไม้ได้ เมื่อต้นไม้โตขึ้นมีผลออกมา เจ้าของบ้านหรือคนในชุมชนก็สามารถเก็บไปรับประทานได้

การกระทำเช่นนี้ของนักเรียนทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยนักเรียนได้วิเคราะห์การทำการกิจกรรมนี้กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ การออกไปนอกบริเวณโรงเรียนของนักเรียนประจำเป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก (ด้วยกฎระเบียบของโรงเรียน) นักเรียนจึงต้องฝากต้นไม้ให้ชุมชนช่วยดูแล จึงต้องเลือกปลูกต้นไม้ที่เป็นไม้ผลซึ่งสามารถเจริญเติบโตให้ผลกับชุมชนเก็บกินได้ เป็นการได้ประโยชน์ร่วมกัน (นักเรียนได้ปลูกต้นไม้ให้ความร่มเย็น ชุมชนได้ไม้ผลไว้เก็บกิน) ต้นไม้จึงได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในงานของนักเรียน เป็นต้น

การทำงานอาชีพ

วิชาการงานอาชีพ สอนโดยการฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์การทำงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง ตัวอย่างเช่น ครูสอนให้นักเรียนทำขนมเค้ก ครูจะให้นักเรียนตอกไข่ใส่ถ้วยที่ละฟองก่อน แล้วจึงนำลงใส่หม้อเพื่อตีไข่ทั้งหมดให้เข้ากันก่อนที่จะนำไปผสมกับแป้งเค้กเพื่อนวดให้เป็นเนื้อเดียวกัน ครูตั้งคำถามให้นักเรียนคิดว่า ทำไมจึงตอกไข่ใส่ถ้วยที่ละฟองก่อน คำตอบที่ได้คือ การระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความเสียหายกับไข่ทั้งหมด เพราะถ้ามีไข่ใบใดใบหนึ่งเน่าเสียก็ทิ้งไปแค่ใบเดียว แต่ถ้าไม่ตอกไข่ใส่ถ้วยก่อน ตอกใส่หม้อทั้งหมดเลย ไข่ดีๆ ที่ตอกใส่หม้อไปแล้วก็จะพลอยเสียไปด้วยต้องทิ้งทั้งหมด การสอนตรงจุดนี้ครูจะเชื่อมโยงไปสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการสร้างภูมิคุ้มกัน ความรอบคอบระมัดระวัง และสอดแทรกเรื่องความรู้ สูตรต่างๆ ที่ใช้ และความพอประมาณในการใช้ส่วนผสมวัตถุดิบตามอัตราส่วน ซึ่งในการดำเนินการแต่ละเรื่อง ครูจะชี้ให้นักเรียนเห็นถึงเหตุและผลที่จะเกิดขึ้น และที่สำคัญคือ ความอดทน ความเพียรพยายามที่จะให้งานออกมาสำเร็จ และสุดท้ายในการทำงานครั้งนี้คือการเก็บล้างภาชนะ วัสดุอุปกรณ์เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย เพื่อนักเรียนกลุ่มอื่นๆ จะได้เข้ามาเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น ในการทำงานภาคปฏิบัติ (การทำขนมเค้ก) ครั้งนี้ นักเรียนจะสามารถเห็นวงจรของการทำงานด้วยหลักปรัชญาฯ ตั้งแต่ต้นจนได้ผลผลิตออกมา

ภาษาอังกฤษ

วิชาภาษาอังกฤษ ครูฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์สิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น ครูสอนนักเรียนเรื่องอาหารประเภท Junk Food ครูให้นักเรียนตรวจสอบคุณค่าของอาหารประเภท Junk Food ที่ร่างกายได้รับกับราคาของอาหารที่ต้องจ่ายไป นอกจากนั้น ครูให้นักเรียนพิจารณาระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจาก Junk Food ให้นักเรียนวิเคราะห์อย่างใช้เหตุและผล นักเรียนจะเห็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การสอนอาหารประเภท Junk Food ของครูจะให้นักเรียนเข้าใจในความพอเพียง และผลสุดท้ายนักเรียนจะรู้จักการเลือกรับประทานอาหาร

ลูกศิกษา/พลศิกษา

วิชาสุขศิกษา/พลศิกษา สอนโดยการฝึกให้นักเรียน คิดวิเคราะห์ เช่น ครูสอนให้นักเรียนชู้ตบาสเกตบอล ณ จุดโทษ โดยให้นักเรียนทดลองชู้ตบาสเกตบอลใน ลักษณะมือทำมุมต่างๆ (เช่น ทำมุมน้อยกว่า ๔๕ องศา ทำมุม ๔๕ องศา ทำมุมมากกว่า ๔๕ องศา และทำ มุม ๙๐ องศา) นักเรียนพบว่า ณ จุดโทษ ถ้านักเรียน ชู้ตบาสเกตบอลทำมุม ๔๕ องศา นักเรียนจะชู้ต บาสเกตบอลลงแป้นได้มากที่สุด ครูจะชี้ให้นักเรียน เห็นโดยวิธีตั้งคำถามให้นักเรียนคิดและหาคำตอบ เช่น ณ จุดโทษที่นักเรียนชู้ตบาสเกตบอลลงแป้นได้ดีที่สุด นักเรียนต้องชู้ตบาสเกตบอลทำมุมกี่องศา คำตอบที่ ถูกต้องของนักเรียนที่ได้ คือเงื่อนไขความรู้ที่นักเรียน ต้องทราบ และเมื่อนักเรียนจะต้องชู้ตบาสฯ ให้แม่นยำ มากๆ นักเรียนก็ต้องฝึกซ้อมบ่อยๆ ต้องอดทน เพียรพยายามที่จะทำให้เกิดความแม่นยำ เพื่อฝึก นักเรียนให้มีคุณธรรมในเรื่องของความอดทน ความ เพียรพยายาม และในการฝึกซ้อมนักเรียนต้องแบ่ง เวลาให้ถูกต้องและเหมาะสมใน ๑ วัน นักเรียนจะต้อง ทำอะไรบ้าง นักเรียนจะต้องศึกษาเล่าเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย ดังนั้น นักเรียนจะต้องมีความพอประมาณใน เรื่องของเวลาที่ฝึกซ้อม เพราะถ้านักเรียนไม่มีความ พอประมาณในเรื่องของเวลา นักเรียนฝึกซ้อมกีฬา

แล้วไปเบียดบังเวลาของวิชาอื่นๆ จะส่งผลให้นักเรียน ไม่มีความรู้ในวิชาที่นักเรียนไม่ได้เรียน นักเรียนก็ จะขาดภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การกำหนดเวลาเท่าใด จึงจะพอประมาณ นักเรียนจะต้องเป็นผู้กำหนด และ นักเรียนจะต้องมีเหตุผลในการคิดความพอประมาณ ในการใช้เวลาของตน นอกจากนี้ การเล่นกีฬา บาสเกตบอลจะนำไปสู่ความสมดุลยั่งยืนใน ๔ มิติ (สังคม เศรษฐกิจ/วัตถุ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม) คือ การเล่นกีฬา ออกกำลังกายสม่ำเสมอทำให้สุขภาพ แข็งแรงไม่เจ็บป่วย ไม่ต้องไปหาหมอ ไม่เสียเงินเพื่อ รักษา เกิดมิติเศรษฐกิจ/วัตถุ และการเล่นกีฬาทำให้ รู้จักแพ้ รู้จักชนะ เมื่อมีการกระทบกระทั่งกันขณะ เล่นกีฬา ก็รู้จักให้อภัย มิติวัฒนธรรมก็เกิดขึ้น เพราะ วัฒนธรรมไทย เราจะรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้อภัย กัน บาสเกตบอลเป็นกีฬาที่เล่นเป็นทีม เล่นตาม กฎเกณฑ์กติกา ไม่คดโกง เกิดมิติสังคม และสุดท้าย เมื่อเราเล่นแล้ว ดูแลรักษาเก็บวัสดุอุปกรณ์ไว้ในที่ๆ โรงเรียนกำหนดอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย จะทำให้ สามารถจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวได้สะดวก ง่าย อยู่ ครอบถ้วน และเก็บไว้ใช้ได้นาน เกิดมิติสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ นักเรียนยังนำไปใช้ในการเล่นหมาก กระดาน (หมากรูก) โดยนักเรียนอธิบายการประยุกต์ ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคณะที่มา ศึกษาดูงานว่า ในการเดินหมากกระดานจะต้องมี เหตุผลในการเลือกเดินหมากตัวหนึ่งตัวใด จะเดิน อย่างไรให้ชนะคู่ต่อสู้ต้องวางแผนการเดินอย่าง รอบคอบรัดกุม ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน และจะ ต้องรู้ศักยภาพของตนเอง ประมาณตนเองได้เพื่อที่จะ เลือกคู่ต่อสู้มีความเก่งกล้าในการเล่นที่ทัดเทียมกับตน และนักเรียนบอกว่าการเล่นหมากกระดานได้จะต้อง มีความรู้ กฎกติกา และวิธีเล่นหมากกระดาน ซึ่งก็คือ เงื่อนไขความรู้ และข้อสำคัญในการเล่นหมากกระดาน ของนักเรียนต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งก็คือเงื่อนไขคุณธรรมนั่นเอง

วิทยาศาสตร์

วิชาวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยการฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์การกระทำของตนเองจากความรู้ที่ได้รับแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น ครูผู้สอนวิชาชีววิทยา จะทำการสอนเรื่อง การศึกษากายวิภาคพืชดอก โดยนักเรียนต้องทำปฏิบัติการ ตัดชิ้นส่วนของลำต้น ใบ และรากพืชขนาดเล็ก ตามแนวขวางด้วยใบมีดโกน เพื่อศึกษาลักษณะและหน้าที่ของเนื้อเยื่อในส่วนต่างๆ ของพืชดอกผ่านกล้องจุลทรรศน์ เริ่มต้นครูได้ให้ความรู้ทางทฤษฎีกับนักเรียนในเรื่องของโครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอก เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานอันเป็นเงื่อนไขความรู้ที่นักเรียนต้องใช้ พร้อมทั้งครูได้อธิบายวิธีการทำปฏิบัติการ หลังจากนั้นมอบหมายให้นักเรียนทำงานกลุ่มและย้าให้นักเรียนใช้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวิเคราะห์การทำปฏิบัติการ

เริ่มตั้งแต่นักเรียนต้องวางแผนปฏิบัติงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาขั้นตอนวิธีการก่อนลงมือปฏิบัติจริง แบ่งหน้าที่ปฏิบัติงานกันตามความถนัดของแต่ละบุคคล มีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีของนักเรียนเพื่อให้งานสำเร็จ ในด้านความพอประมาณ นอกจากนักเรียนจะเลือกทำหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคนแล้ว นักเรียนต้องแบ่งเวลาในการทำปฏิบัติการขั้นตอนต่างๆ ให้เหมาะสมเพียงพอที่จะทำให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด ไม่ไปรบกวนเวลาของกิจกรรมอื่นๆ วัสดุอุปกรณ์ต้องเพียงพอและใช้อย่างคุ้มค่า พืชที่นำมาต้องเลือกชนิดและอายุพืชให้เหมาะสม ปริมาณพืชต้องไม่มากหรือน้อยเกินไป ขั้นตอนในการตัดชิ้นส่วนพืช ต้องตัดชิ้นส่วนพืชให้มีความบางเพียงพอ โดยต้องระมัดระวังอันตรายจากใบมีดโกนด้วย นักเรียนต้องมีสมาธิ อดทน รับผิดชอบ มีความสามัคคี ช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดความสำเร็จและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ได้ศึกษาชิ้นส่วนพืชที่ตัดผ่านกล้องจุลทรรศน์อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ความรู้ทางกายวิภาคเนื้อเยื่อพืชที่ชัดเจน และหลังจากนักเรียนได้ลงมือทำปฏิบัติการศึกษากายวิภาคพืชดอกแล้ว ครูได้มอบหมายให้นักเรียนถอดบทเรียนการทำปฏิบัติการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เพื่อเป็นการต่อยอดหลักคิดในการทำงานของนักเรียน

ศิลปศึกษา

วิชาศิลปศึกษา ครูสอดแทรกหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปในขณะสอน เช่น สอนการแกะกระเจก ครูจะเน้นในเรื่องของความระมัดระวัง ความรอบคอบให้กับนักเรียนเป็นพิเศษ เพราะถ้านักเรียนไม่ระมัดระวังให้ดีอาจจะเกิดอันตรายได้ในขณะปฏิบัติงานเพราะการแกะกระเจกต้องเกี่ยวข้องกับของมีคมและสารเคมี นอกจากนี้จะเน้นในการนำความรู้มาใช้ในการผลิตชิ้นงาน ตลอดจนความพอประมาณและเหตุผลในการเลือกผลิตชิ้นงาน นักเรียนสามารถบอกเหตุผลในการเลือกผลิตชิ้นงานของตนเอง เช่น นักเรียนหญิงคนหนึ่งเลือกแกะสลักรูปมดขนาดไม่ใหญ่นักไว้ด้านล่างของกระเจก และเว้นพื้นที่กระเจกที่ว่างเปล่าไว้มากกว่าลวดลายที่แกะกระเจก ซึ่งต่างจากเพื่อนคนอื่นที่จะแกะลวดลายเต็มพื้นที่ของกระเจก นักเรียนให้เหตุผลของการกระทำของตนเองว่าต้องการพื้นที่กระเจกที่ว่างเปล่านั้นไว้ส่องหน้า ซึ่งความพอประมาณของแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้นักเรียนได้ใช้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถคิดวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับงานหรือโครงการต่างๆ ได้ ครูยังได้เสริมสร้างให้นักเรียนนำลงสู่การปฏิบัติ โดยการมอบหมายงานให้นักเรียนทำ และให้นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ วางแผนการทำงาน ตัดสินใจแล้วลงมือทำชิ้นงาน/โครงการ/กิจกรรม เช่น โครงการสานสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องเพื่อนพ้องชาวจุฬาภรณ์ โครงการปลูกข้าวโพดแนวหอพัก โครงการหนึ่งชั่วโมงเพื่ออนาคต เป็นต้น

แม่บัวจ เป็นแม่น้ำสายสั้นๆ ที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิงที่จังหวัดตาก จึงใช้แม่บัวจเป็นสัญลักษณ์ของแหล่งเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้จะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง การเรียนรู้ในโลกปัจจุบันนั้น มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้หรือได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ได้แก่ พ่อแม่ ชุมชน เพื่อน สถาบันทางศาสนา การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ และที่ทันสมัยที่สุด คือ การใช้คอมพิวเตอร์และเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งทุกคนจะได้รับความรู้ตามที่ตนเองต้องการ (ชัยพจน์ ธิงาม, ๒๕๔๒ : ๓) แต่การเรียนรู้จากโลกอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนจะต้องฉลาดและรู้เท่าทัน ดังนั้น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักคิดที่มีความสำคัญที่นักเรียนจะต้องนำมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกรับข้อมูลข่าวสาร

การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงสนับสนุนและส่งเสริมให้จัดแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมในโรงเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและสถานที่ฝึกทักษะ ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงของนักเรียน ในแหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่งของโรงเรียนครูจะนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนนักเรียนนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าและการปฏิบัติงาน ตัวอย่างเช่น ห้องพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ห้องพฤกษศาสตร์ ห้องสัตววิทยา แหล่งธรณีวิทยา เป็นต้น ซึ่งในแต่ละแหล่งเรียนรู้ครูจะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาคิดวิเคราะห์ วางแผน ตัดสินใจในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย

พิพิธภัณฑ์เปลือกหอยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมในเรื่องสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เกิดความต่อเนื่องยั่งยืน โดยจุดเริ่มต้นของการจัดทำพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย เริ่มมาจากความคิดของข้าพเจ้าที่ต้องการให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่จะเสริมวิชาชีววิทยาให้โดดเด่น เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ มีชายหาดที่สวยงามซึ่งอยู่ไม่ห่างจนเกินไปที่จะใช้เป็นแหล่งให้นักเรียนไปเลือกเก็บเปลือกหอยมาศึกษาและนำมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ ประกอบกับข้าพเจ้าได้เปลือกหอยจากฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทยจากพี่ชายที่นำมาให้ไว้เป็นสมบัติส่วนตัวจำนวนหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้านำมามอบให้โรงเรียนจะเกิดประโยชน์ทางการศึกษามากกว่าที่จะเก็บไว้เป็นสมบัติส่วนตัว จึงรวบรวมเปลือกหอยจากฝั่งทะเลอันดามัน และฝั่งอ่าวไทยของตนเองที่มี มอบให้โรงเรียนแล้วจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน เมื่อเริ่มต้นทำครั้งแรกจัดทำเป็นห้องเล็กๆ ขนาดเท่าห้องเตรียมแล็บชีววิทยา เนื่องจากงบประมาณมีจำกัดและประกอบกับมีเปลือกหอยยังไม่มากนัก สำหรับวิธีการศึกษาข้อมูลจำแนกชนิดของเปลือกหอย ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร มาจัดอบรมและสอนวิธีจำแนกพันธุ์เปลือกหอยให้กับอาจารย์ผู้สอนวิชาชีววิทยาและนักเรียน

เมื่อพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยเริ่มเป็นรูปเป็นร่างชัดเจน สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี และนักเรียนโรงเรียนอื่นๆ ได้ จึงได้ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบและเชิญชวนเข้าเยี่ยมชม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนอื่นๆ และประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีเข้าเยี่ยมชม โดยประชาสัมพันธ์ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี (สวท.เพชรบุรี) และประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน

หลังจากที่ผู้ปกครองนักเรียนและโรงเรียนต่างๆ เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย โรงเรียนได้รับการสนับสนุนเปลือกหอยสมทบเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและผู้เข้าชมบางท่านนำ

เปลือกหอยมาให้ และเมื่อมีผู้มาเยี่ยมชมมากขึ้น จำนวนเปลือกหอยมีมากเพิ่มขึ้น ได้มีผู้เยี่ยมชมหลายท่านเห็นว่าห้องเล็กเกินไปแนะนำให้ขยายห้องให้ใหญ่ขึ้น กรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจึงขยายห้องให้ใหญ่ขึ้น และข้าพเจ้าได้ติดต่อประสานกับร้านค้าเปลือกหอยที่มีความประสงค์ที่จะมอบเปลือกหอยให้โรงเรียนนำมาใช้ในการศึกษามาสมทบเพิ่มจำนวนขึ้นอีก ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยสามารถวิเคราะห์ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

หลักความพอประมาณ

พอประมาณกับกำลังความสามารถของครูและนักเรียนที่จะช่วยกันดำเนินงานพัฒนาพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยอย่างมีประสิทธิภาพ พอประมาณกับ

เนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านชีววิทยาของเปลือกหอยให้กับนักเรียน พอประมาณกับสถานที่และจำนวนเปลือกหอยในพิพิธภัณฑ์ที่จัดจำแนกถูกต้องตามหลักอนุกรมวิธาน ตลอดจนพอประมาณกับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยให้ได้มาตรฐาน

หลักการมีเหตุผล

โรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี เป็นโรงเรียนที่เน้นการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และมีพื้นที่ตั้งโรงเรียนอยู่ใกล้ทะเล ซึ่งควรจะมีแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลที่ได้มาตรฐานสำหรับครู นักเรียน และบุคคลทั่วไป และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาชีววิทยา และบูรณาการในสาระการเรียนรู้อื่นๆ รวมทั้งใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งนักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการศึกษาและจัดจำแนกชนิดพันธุ์เปลือกหอยอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเป็นการฝึกฝน สร้างนักเรียนให้มีความสามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยได้อย่างถูกต้อง

หลักภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ครูและนักเรียนต้องมีการวางแผนการพัฒนาพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการจัดการและดูแลรักษาอย่างดี และมีการประสานกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลทางชีววิทยาของหอยที่ถูกต้อง พร้อมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงาน

เงื่อนไขความรู้

เป็นความรู้ที่ทั้งครูและนักเรียนต้องมาก่อนลงมือทำงาน บางเรื่องเป็นความรู้ที่ครูต้องศึกษาก่อน หรือเป็นความรู้ที่ครูต้องให้นักเรียนก่อนลงมือจำแนกเปลือกหอยเพื่อจัดลงในพิพิธภัณฑ์ เช่น วิธีการจำแนกเปลือกหอย การศึกษาคู่มือ เป็นต้น ซึ่งเงื่อนไขความรู้ในเรื่องการจัดการของพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยได้แก่ ความรู้ด้านชีววิทยาของหอย

ความรู้เกี่ยวกับการจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตตามหลักอนุกรมวิธาน และการจัดระบบพิพิธภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างเปลือกหอย และจัดเก็บรักษาเปลือกหอยอย่างถูกต้อง วิธี ความรู้เกี่ยวกับนิเวศวิทยาทางทะเล ตลอดจนการจัดแสดงนิทรรศการ และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งมีชีวิต

เงื่อนไขคุณธรรม

เงื่อนไขคุณธรรมเป็นสิ่งที่โรงเรียนเน้นย้ำกับนักเรียนบ่อยๆ คือ การมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จโดยไม่ทำใหตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ดังนั้น คุณธรรมในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยที่นักเรียนจะต้องมี ได้แก่ ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ เสียสละต่อส่วนรวม ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาหาความรู้ มีความอดทน การแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสามัคคี ความร่วมมือในการทำงาน เป็นต้น

การดำเนินงานพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดความสมดุลอย่างมั่นคงและยั่งยืนใน ๔ มิติ คือ

ด้านสังคม - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งมีชีวิตในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ก่อปัญหาสังคม พร้อมทั้งได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน

ด้านเศรษฐกิจ/วัตถุ - พัฒนาพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยโดยใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า แต่เกิดประโยชน์สูงสุด และยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการไปศึกษาเปลือกหอยในสถานที่จริง

ด้านสิ่งแวดล้อม - ดำเนินกิจกรรมการศึกษาและเก็บตัวอย่างเปลือกหอย โดยไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เก็บรวบรวมพันธุ์เปลือกหอยในเชิงเพื่อการศึกษาและการอนุรักษ์

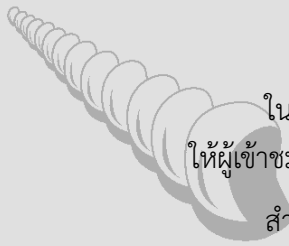
ด้านวัฒนธรรม - ส่งเสริมวัฒนธรรม สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ครูผู้รับผิดชอบได้สรุปผลการวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กับพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ดังปรากฏในแผนภูมิ

ความสมดุลอย่างมั่นคงและยั่งยืนใน ๔ มิติ

- **สังคม** นักเรียนมีความรู้ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับตนเอง ครอบครัว สังคมได้ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ก่อปัญหาสังคม
- **เศรษฐกิจ/วัตถุ** ใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด ใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า แต่เกิดประโยชน์สูงสุด ลดค่าใช้จ่ายในการไปศึกษาเปลือกหอยในสถานที่จริง
- **วัฒนธรรม** ส่งเสริมวัฒนธรรม สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นอกจากนี้ การที่มีผู้เยี่ยมชมจากคนไทยในท้องถิ่นต่างๆ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนด้านภาษา การเรียกชื่อหอย
- **สิ่งแวดล้อม** เก็บรวบรวมพันธุ์เปลือกหอยในเชิงเพื่อการศึกษาและการอนุรักษ์

ในการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ฝ่ายดูแลพิพิธภัณฑ์ได้มีแบบสอบถามและสมุดบันทึกเยี่ยมให้ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ต่อไป

สำหรับขั้นตอนในการศึกษา/ดูแลเปลือกหอยในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ครูผู้รับผิดชอบงานพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษา/ดูแลเปลือกหอยไว้สำหรับนักเรียนที่จะต้องรับผิดชอบในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ดังนี้

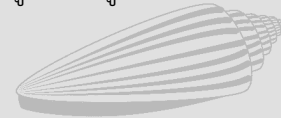

๑

นักเรียนสืบค้นข้อมูล ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสัตว์ในกลุ่มหอย เพื่อให้ทราบข้อมูลทางชีววิทยาของหอย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

๒

นักเรียนเก็บตัวอย่างเปลือกหอยจากชายหาดหรือรวบรวมเปลือกหอยจากการรับบริจาคเปลือกหอยที่มีลักษณะสมบูรณ์ ไม่ถูกแปรรูป ซึ่งจะสามารถจัดจำแนกชนิดได้ง่ายและถูกต้อง

๓

นักเรียนทำความสะอาดและรักษาสภาพของเปลือกหอยได้อย่างถูกวิธี โดยไม่ทำให้เปลือกหอยเสียหายหรือชำรุดจนไม่สามารถจำแนกชนิดได้

๔

นักเรียนศึกษาฐานวิทย์ของเปลือกหอย โดยเฉพาะลักษณะภายนอกที่สังเกตได้ง่ายและจำเป็นต้องใช้เพื่อการจัดจำแนกชนิดของเปลือกหอย เช่น รูปร่าง ความหนา - บาง สี ลวดลาย ความเรียบ - มัน หนาม ช่องเปิดของเปลือก เป็นต้น โดยศึกษาด้วยความระมัดระวัง ละเอียด รอบคอบ

๕

นักเรียนเรียนรู้จากการจัดจำแนกเปลือกหอยตามหลักอนุกรมวิธาน โดยใช้ KEY หรือรูปวิธานในการจัดจำแนก เพื่อให้ได้กลุ่มของหอยในระดับครอบครัว หรือ FAMILY ซึ่งนักเรียนจะต้องมีความรอบรู้ทางฐานวิทย์ของเปลือกหอย อาศัยทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบ ด้วยความละเอียดรอบคอบ และมีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนการใช้ KEY จนเกิดความชำนาญ รวมทั้งมีการตรวจสอบร่วมกัน เพื่อเกิดความถูกต้องในการจัดจำแนก

๖

ครูและนักเรียนเรียนรู้การจัดจำแนกเปลือกหอยในระดับชนิด หรือ SPECIES โดยได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำ และอนุเคราะห์เอกสารการจัดจำแนก (KEY) จากคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

๗

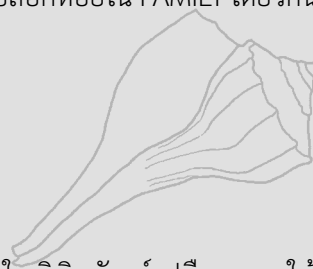
เมื่อจำแนกหอยในระดับ FAMILY และ SPECIES แล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันระดมความคิดในการนำเปลือกหอยมาจัดในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยให้สวยงามตามหลักอนุกรมวิธาน โดยเน้นจัดเปลือกหอยใน FAMILY เดียวกันอยู่ด้วยกันเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ศึกษาได้ง่าย

๘

จัดทำป้ายชื่อและข้อมูลของเปลือกหอยแต่ละชนิด

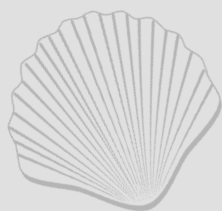
๙

นักเรียนเรียนรู้การเก็บรักษาเปลือกหอยในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอยให้คงสภาพ

๑๐

จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้เปลือกหอยในพิพิธภัณฑ์เปลือกหอย โดยบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ต่างๆ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑๑

นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเปลือกหอยแต่ละชนิดเพิ่มเติมจากสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นการขยายความรู้ให้กว้างขึ้น

๑๒

ฝึกนักเรียนให้สามารถเป็นวิทยากร มีความมั่นใจในการนำเสนอ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหอย (สังขวิทยา) โดยบูรณาการความรู้ในเรื่องของเปลือกหอยกับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาเชื่อมโยงกัน แล้วนำเสนอแก่ผู้เยี่ยมชม ในการนำเสนอมีทั้งเรื่องการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน หรือการจัดนิทรรศการนอกสถานที่ให้หน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้อง

ท้ายตัวอย่างมานี้ เป็นเพียง ๑ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สำหรับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ก็ใช้วิธีการในลักษณะเดียวกัน

“....เศรษฐกิจพอเพียงนี้

ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี่มันสิ่งที่ทำไม่ได้

จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน

ถ้าไม่มีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว

..แต่ว่าพอเพียงในกฎหมายในหลวงนี้ คือ ในสิ่งที่สามารถที่จะดำเนินงานได้...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

แม่ข่าย เป็นแม่น้ำที่มีลักษณะโครงสร้างแบบ
กิ่งไม้ ประกอบด้วยลำน้ำ ๗๗ สาย ระดับจะสูงสุด
ในฤดูฝน ลดลงในฤดูหนาว และต่ำสุดในฤดูร้อน
ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงตามอิทธิพลของลมมรสุม
และแม่น้ำยม มีความหลากหลายทางชีวภาพ จึงใช้
แม่น้ำยมเป็นสัญลักษณ์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
เพราะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะเป็นกิจกรรมที่เติม
เต็มศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่ กิจกรรม
ลูกเสือ - เนตรนารี กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม
ชุมนุมต่างๆ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะช่วยให้แก่นักเรียน
นำหลักคิดสู่การปฏิบัติได้มากขึ้น เช่น ในวิชา
แนะแนวสามารถให้นักเรียนนำหลักคิดปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง มาวิเคราะห์ความต้องการ

ของตนเอง หรือวิเคราะห์ความถนัดของตัวนักเรียน
ให้นักเรียนค้นหาตัวตนของตนเอง ผู้ที่นำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอันดับแรก
ควรที่จะรู้จักตนเอง รู้ศักยภาพของตนเองเสียก่อน
เพื่อที่จะบอกตนเองได้ว่า งานที่ตนเองจะทำนั้น
จะทำได้ขนาดไหนที่เหมาะสมกับศักยภาพของ
ตนเอง และเศรษฐกิจพอเพียงก็มีหลายระดับ
ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ความว่า

“...ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจ
พอเพียงแบบไม่เต็มที่ เรามีเครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ
หรือถ้าขึ้นโบราณว่า มีดก็จุดเทียน คือ มีทางที่จะ
แก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีเป็น
ขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้พอเพียง
เฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้

จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้าไม่มีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้ คือ ให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...”

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ของโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี จะมีขั้นตอนการดำเนินการ ๓ ขั้นตอน คือ ๑. รู้จักตนเอง ๒. พึ่งตนเอง ๓. ช่วยเหลือสังคม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สามารถน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อเติมเต็มศักยภาพให้กับผู้เรียนได้อย่างดียิ่ง ให้รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง และช่วยเหลือสังคม โดยดำเนินการดังนี้

๑. เน้นแนวทางให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง ให้นักเรียนค้นหาตนเอง รู้ถึงความสามารถของตนเอง และสิ่งที่ตนเองชอบและถนัด โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์กับการกระทำของตนเอง

๒. ให้นักเรียนวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถของตนเอง โดยครูแนะแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดสำหรับให้นักเรียนนำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์เพื่อที่นักเรียนจะสามารถเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง จะเลือกศึกษาต่อในคณะไหน อย่างไร นักเรียนจะต้องมีความรู้ ความถนัด และความชอบในคณะนั้นๆ ส่วนคุณธรรม คือ ความอดทน อดกลั้น ขยันหมั่นเพียร ที่นักเรียนจะต้องเพียรพยายามเดินไปให้ถึงเส้นชัยที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้

๓. ให้นักเรียนวางแผนการศึกษาของตนเอง ในปัจจุบันและวางแผนการศึกษาต่อในอนาคต เช่น นักเรียนคนหนึ่งมีเป้าหมายที่จะมีอาชีพเป็นแพทย์ ในอนาคต นักเรียนอาจจะตั้งคำถามถามตนเองว่า

จะศึกษาต่อในคณะแพทย์ต้องเตรียมพร้อมอย่างไร ทำไมจึงเลือกเรียนคณะแพทย์ จะต้องวางแผน ดูหนังสืออย่างไรจึงจะสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในคณะแพทย์ได้ และในการจะสอบเข้าศึกษาต่อในคณะแพทย์จะต้องมีความรู้ในเรื่องอะไรบ้าง และจะต้องมุ่งมั่นอดทนแค่ไหนจึงจะเป็นนักศึกษาแพทย์ได้ เป็นต้น หลังจากตอบคำถามตนเองได้ นักเรียนผู้นี้ก็ต้องมาวางแผนการดูหนังสือเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการที่จะสอบเป็นนักศึกษาแพทย์ให้ได้

สำหรับวิชาลูกเสือ-เนตรนารีและวิชาชุมนุมต่างๆ ครูผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการฝึกนักเรียนคิดวิเคราะห์และการวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์วางแผนการจัดค่ายของลูกเสือ-เนตรนารี ตั้งแต่การเลือกสถานที่ในการจัดกิจกรรมค่าย ด้วยการวิเคราะห์ความพอประมาณของระยะทางที่จัดค่ายกับเวลาที่เดินทาง ความพอประมาณในเรื่องงบประมาณที่ใช้จัดกิจกรรม ความพอประมาณของลักษณะกิจกรรมที่จัดกับวัยของนักเรียน เป็นต้น รวมถึงการปิดช่องว่างความเสี่ยงทั้งหมดที่จะทำให้งานล้มเหลว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในการทำงานนั่นเอง ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือกิจกรรมชุมนุมต่างๆ ครูจะให้นักเรียนฝึกนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ทุกครั้ง ประกอบกับนโยบายของโรงเรียนจะเน้นให้นักเรียนเป็นผู้คิดและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยตัวนักเรียนเอง ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาให้คำแนะนำในบางเรื่องเท่านั้น เวลาที่นักเรียนทำกิจกรรม นักเรียนจะต้องกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นๆ พร้อมทั้งนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์การทำงานและการวางแผน

แม่บ้าน เป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดที่ไหลมารวมกับแม่น้ำปิงที่ปากน้ำโพธิ์ จังหวัดนครสวรรค์ และเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน่านจึงเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ใช้แทนสัญลักษณ์ของการดำเนินชีวิตตลอดชีวิตที่ยาวนาน และด้วยโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรีเป็นโรงเรียนประจำ นักเรียนจึงได้เรียนรู้ทั้งวิชาการและเรียนรู้ทักษะในการดำเนินชีวิตจากโรงเรียน ดังนั้น จึงขอใช้แม่น่านเป็นสัญลักษณ์ของการดำเนินชีวิตของนักเรียนประจำ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนหอพัก ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

๑. กำหนดกฎเกณฑ์กติกาที่ตั้งอยู่บนหลักเหตุและผล เพราะการที่นักเรียนจำนวนมากมาอยู่ร่วมกันจะต้องมีกฎเกณฑ์กติกาที่ต้องใช้ร่วมกัน และเป็นกฎเกณฑ์กติกาที่ทุกคนยอมรับได้

๒. จัดให้นักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นบ้าน บ้านละประมาณ ๑๒-๑๔ คน ซึ่งภายในบ้านหนึ่งๆ จะมีนักเรียนตั้งแต่ ม.๑ ถึง ม.๖ อยู่ร่วมกัน โดยพี่ ม.๖ ทำหน้าที่เป็นพี่บ้าน ม.๕ เป็นรองพี่บ้าน ช่วยกันดูแลน้องๆ สมาชิกภายในบ้าน

๓. กำหนดให้พี่ดูแลน้อง ให้ความเมตตา น้อง คอยดักเตือนน้อง ส่วนน้องต้องเชื่อฟังและเคารพพี่

๔. กำหนดให้แต่ละหอพักมีประธานหอ และพี่บ้านทุกบ้านในหอพักเป็นกรรมการหอพัก

๕. ฝึกให้น้องๆ ต้องไหว้พี่บ้านและรุ่นพี่ทุกคน จนเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียน

๖. กำหนดเป็นนโยบายให้แต่ละหอพักจัดกิจกรรมตามแต่ละบริบทของหอพักตนเอง โดยนำหลักปรัชญาฯ มาใช้ในการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ผลการดำเนินงานของหอพักที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ทำให้เห็นเชิงประจักษ์ได้ว่า นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับงาน/กิจกรรมได้ แต่ละหอพักมีกิจกรรมที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ บางหอพักสามารถเห็นความโดดเด่นของกิจกรรมที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างได้ผล และเป็นแบบอย่างกับหอพักอื่นได้

โครงการ ปลูกข้าวโพดแนวหอฟักของนักเรียนชายหอฟักที่ ๕ (หอฟักเขายบ้นกุมาริรัตน)

โครงการปลูกข้าวโพดแนวหอฟักของนักเรียนชายหอฟักที่ ๕ เป็นตัวอย่างของโครงการที่นักเรียน ได้นำผลงานกิจกรรมและประสบการณ์ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเล่าให้คุณครูและคณะศึกษาดูงานทราบ ดังนี้

อธิวัฒน์ พงษ์พานิช (ตูน) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กล่าวถึงประสบการณ์ในการทำกิจกรรม “ข้าวโพดแนวหอฟัก” ว่า เริ่มต้นมีแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์สมัยที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในวิชาชีววิทยาที่ได้มีโอกาสศึกษาเรื่องการแบ่งเซลล์ โดยอาจารย์ได้ให้เมล็ดข้าวโพดมาปลูกบริเวณข้างหอฟักและจะนำมาศึกษาเรื่องการแบ่งเซลล์ เมื่อปลูกแล้วคอยดูแลเอาใจใส่ จนกระทั่งข้าวโพดออกฝัก ตอนนั้นดีใจมากเพราะคาดหวังว่าอีกไม่กี่วัน เขาและเพื่อนๆ คงจะได้ลิ้มรสข้าวโพดที่ตนเองปลูกขึ้นมา แต่กลับมีเหตุการณ์ทำให้ผิดหวังเมื่อพบว่าเช้าวันหนึ่งข้าวโพดหายไป เพราะถูกอาจารย์ตัดไปเพื่อใช้ศึกษาการแบ่งเซลล์ของข้าวโพด จากเหตุการณ์นี้เองทำให้ “ตูน” และเพื่อนๆ ตั้งความหวังว่า เมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จะปลูกข้าวโพดอีกครั้งเพื่อให้พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ในหอฟักทุกคนได้รับประทานให้ได้

กระทั่ง “ตูน” ได้ขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จึงชักชวนเพื่อนๆ ในหอฟักทำโครงการปลูกข้าวโพดไว้สำหรับรับประทานกันเอง และในการปลูกครั้งนี้จะปลูกจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอกับการรับประทานของทุกคนในหอฟัก เมื่อต้องปลูกจำนวนมาก “ตูน” และเพื่อนๆ ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดในการวางแผนดำเนินการ “ตูน” และเพื่อนๆ ได้รวมหุ้นกันไถ่งบประมาณ ๒,๐๐๐ บาท ได้แบ่งงบประมาณส่วนหนึ่งไปจ้างเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงให้มาไถ่พื้นที่และเตรียมแปลงปลูก “ตูน” ให้เหตุผลที่ต้องจ้างเกษตรกรมาช่วยเตรียมแปลงปลูกว่า เนื่องจากพวกตนไม่มีประสบการณ์เรื่องการเตรียมแปลงปลูก ประกอบกับต้องเรียนหนัก อีกทั้งต้องซ้อมกีฬา ประเมินเวลาแล้วคิดว่าหนักเกินไปและอาจส่งผลถึงการเรียน ด้วยความตระหนักถึงความพอประมาณเช่นนี้ ตูนและเพื่อนๆ จึงจำเป็นต้องนำเงินส่วนหนึ่งไปจ้างเกษตรกรมาช่วยเตรียมแปลงปลูก

หลังจากนั้นไม่นาน “ตูน” และเพื่อนๆ ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้ทำงานเขียนความเรียงเรื่อง “ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนของข้าพเจ้า” ตูนได้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ “ลุงเล็ก” เกษตรกรในชุมชนท่านหนึ่งซึ่งประสบผลสำเร็จและมีประสบการณ์มากมายเกี่ยวกับการทำเกษตรผสมผสาน ที่สวนของลุงเล็กมีทั้งบ่อปลา มีทั้งสวนผลไม้ เขาบอกว่าวันไหนบ่อปลาเกิดโรคระบาด ลุงเล็กยังสามารถหารายได้จากสวนผลไม้มาประทังชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อนมากนัก

“ตูน” กล่าวว่า ความรู้ที่ได้จากลุงเล็กทำให้ตนคิดถึงแปลงข้าวโพดที่โรงเรียนว่า หากวันหนึ่งไร่ข้าวโพดที่ทุกคนช่วยกันปลูกเกิดโรคระบาดหรือแมลงมาทำลาย เงินที่ลงทุนไปคงหมดไปด้วย จึงคิดหาทาง “สร้างภูมิคุ้มกัน” ให้กับกองทุนดังกล่าว โดยชักชวนเพื่อนๆ และน้องๆ ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักบุ้ง ผักคะน้า เพื่อบริโภคเองๆ แปลงข้าวโพด เนื่องจากพืชสวนครัวมีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น ประมาณ ๓-๔ อาทิตย์ สามารถเก็บเกี่ยวส่งขายโรงครัวของโรงเรียนได้ ทำให้เวลาระหว่างรอข้าวโพดออกฝัก ๗-๘๐ วัน ไม่สูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากการนำผักปลอดสารพิษขายโรงครัวจะทำให้ “ตูน” และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ได้บริโภคอาหารปลอดภัยแล้ว รายได้ที่เกิดขึ้น “ตูน” และเพื่อนๆ ไม่ได้นำมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย แต่กลับนำไปใช้เป็นกองทุนหมุนเวียนในหอพักขาย เนื่องจากสังเกตเห็นว่า ที่หอพักขายมักจะมีอุปกรณ์เครื่องใช้เสียหายบ่อยครั้ง เช่น มุ้งลวดขาด พัดลมเสีย ก๊อกน้ำรั่ว ซึ่งในอดีตเงินปรับปรุงซ่อมแซมส่วนนี้จะต้องเบิกจากทางโรงเรียน

กระทั่งวันเก็บเกี่ยวข้าวโพดมาถึง “ตูน” และเพื่อนๆ น้องๆ สนุกสนานกับการเก็บเกี่ยว ผลผลิตอันเกิดจากน้ำพักน้ำแรงของตน แต่น่าเสียดายความคาดหวังที่คิดว่าเมื่อเหลือจากการรับประทานกันเองแล้วจะนำไปขายนั้นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากวันที่เก็บเกี่ยวเป็นวันอังคารที่เด็กๆ ไม่สามารถกลับบ้าน หรือนำข้าวโพดออกไปขายนอกโรงเรียนได้ ข้าวโพด ๑ ไร่ จึงถูกนำมารับประทานอย่างเร่งด่วน

“กินเท่าไรก็ยังไม่หมดเพราะมันเยอะมาก หรือหากจะปล่อยไว้ไม่เก็บในช่วงเวลานั้น ข้าวโพดของพวกผมจะแก่แข็งเหมือนข้าวโพดไก่ และรสหวานอาจจะน้อยกว่านี้ พวกผมกินกันจนอึดมากๆ แต่ยังไม่หมด จึงร่วมกับเพื่อนและน้องๆ อีก ๔-๕ คน แพ็คข้าวโพดใส่ถุงขึ้นรถซาเล้ง เซ็นเข้าหอพักหญิง ขายเป็นกินไปส่งกลิ่นหอมยั่วน้ำลาย พวกผู้หญิงเขาลงมาซื้อกันจนหมด สุดท้ายสรุปบัญชีค่าใช้จ่ายทั้งหมด พบว่ามีเงินเหลือ ๑,๙๘๐ บาท” เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่หมดไปกับการซ่อมแซมหอพักชายเป็นส่วนใหญ่ แต่ตูนและเพื่อนๆ กลับไม่รู้สึกละอายใจ โดยกล่าวว่า “ผมคิดว่าถึงจะขาดทุน แต่พวกผมได้กำไรในส่วนที่เป็นประสบการณ์ชีวิต และความสุขที่ได้เห็นรอยยิ้มของน้องๆ ผมเห็นน้องๆ ที่มาช่วยกันปลูกข้าวโพดเขามีความสุขที่ได้ลงมือทำเอง นอกจากนี้เรายังปลูกผักบุ้งเสริม ผมจำได้ว่าตอนที่เรากลับผักบุ้งมาขายให้โรงครัวครั้งแรก น้อง ม. ๑ ที่ไปเก็บด้วยกันบอกผมว่า **“พี่ตูน ผักผักบุ้งจานนี้อร่อยที่สุดเท่าที่เราเคยกินมาเลยนะ”** คำนี้ทำให้ผมรู้สึกภูมิใจ ดีใจ และมีความสุขไปกับน้อง ผมคิดว่านี้แหละเป็นความสุขที่ยั่งยืนมากกว่ากำไรที่เราจะได้เสียอีก”

เรื่องราวการกระทำของพวกเขาเด็กๆ ที่ถูกถ่ายทอดมาได้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนรู้จักที่จะคิดวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตได้ ทำให้ข้าพเจ้ามีความแน่ใจว่า การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบน้ำ ๕ สาย (ปัญญาสาขา จากห้าส่วน) นั้น สามารถประยุกต์ใช้ได้ครอบคลุมทั้งโรงเรียน ดังนั้น ระยะเวลาที่ ๓ การสร้างและพัฒนาสังคมความพอเพียงในโรงเรียน จึงเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และสามารถเห็นผลงานเชิงประจักษ์ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคิดวิเคราะห์ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูและนักเรียนก่อนลงมือทำงาน/กิจกรรม/โครงการ กระทั่งผลสำเร็จของงานหรือชิ้นงานที่ปรากฏขึ้นหลังการกระทำ

การดำเนินงานมาในระยะเวลาที่ ๓ ใช้เวลา ๑ ปีการศึกษา ได้เห็นความงดงามของความสำเร็จ ข้าพเจ้าต้องการให้ความงดงามนี้เกิดขึ้นตลอดไป ดังนั้น การสร้างหลักคิดให้กับเด็กคงไม่ยุติอยู่เพียงแค่ระยะที่ ๓ จึงต้องดำเนินการต่อในระยะที่ ๔

“นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทุกภาคส่วนของโรงเรียน ในทุกมิติ
 มุ่งนาการในการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน
 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ และที่สำคัญคือ การดำเนินชีวิตในหอพัก
 สร้างบรรยากาศและการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเศรษฐกิจพอเพียง
 เพื่อนำมาหล่อหลอมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกัน พร้อมเผชิญโลกกว้าง
 และสังคมของโรงเรียนกลายเป็นสังคมคุณภาพที่แท้จริง”

องค์ความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ในระยะ
 ที่ ๓ นำไปสู่การปฏิบัติต่อในระยะที่ ๔ ดังนั้น
 โรงเรียนจึงนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 มาดำเนินการเช่นเดียวกันกับระยะที่ ๓ คือ ใช้ใน
 การบริหารจัดการ ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ใช้ในแหล่งเรียนรู้
 ของโรงเรียน และใช้ในการดำเนินชีวิตในหอพัก
 ของนักเรียน พร้อมทั้งเป็นแหล่งศึกษาดูงานด้าน
 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งการดำเนินงาน
 ในระยะที่ ๔ นี้โรงเรียนได้มองย้อนกลับไปที่การ

นำมาปรัชญาฯ มาใช้ใน ๓ ระยะที่ผ่านมา เป็น
 การมองอย่างพิจารณาเพื่อที่จะเก็บสิ่งที่ยังไม่ได้
 เท่าที่ควรในการดำเนินการจัดการศึกษาตาม
 แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ
 พบว่าการดำเนินงานในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 โดยเฉพาะกิจกรรมชุมนุม และการดำเนินกิจกรรม
 ในหอพักของนักเรียน สมควรที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น
 กว่าเดิม จึงกำหนดให้มีการพัฒนากิจกรรมชุมนุม
 และการพัฒนาชีวิตนักเรียนหอพัก แต่งานอื่นๆ
 คงปฏิบัติเหมือนในระยะที่ ๓ โดยดำเนินการ ดังนี้

การพัฒนากิจกรรมชุมชน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่ผ่านมา ในระยะที่ ๓ พบว่าบางชุมชนยังไม่ชัดเจนในการปฏิบัติที่จะบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรม จึงกำหนดที่จะพัฒนากิจกรรมชุมชนให้สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการจัดลงสู่การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้เป็นนโยบายของโรงเรียนในการที่จะพัฒนางาน และกิจกรรมต่างๆ ด้วยการบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑. ให้ทุกชุมชนกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมชุมชนว่า ผู้สอนคาดหวังจะให้นักเรียนเกิดความสุข มั่นคง ยั่งยืนในมิติใด (เศรษฐกิจ/ วัตถุ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม) ให้กำหนดเพียง ๑ มิติที่เด่นชัด (ผลของการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่ความสุขใน ๔ มิติ แต่จะมีมิติใดมิติหนึ่งที่เด่นชัด)

๒. กำหนดให้ทุกชุมชนจัดทำปฏิทินในการดำเนินงานในแต่ละสัปดาห์

๓. กำหนดให้มีการจัดตลาดนัดความรู้ เพื่อนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ตลาดนัดความรู้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจำลองลักษณะของตลาดนัดซึ่งมีทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย (ซื้อ-ขายความรู้) การจัดในครั้งนี้เน้นความรู้ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก และการจัดให้มีตลาดนัดความรู้มาจากแรงบันดาลใจที่นักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้ไปเข้าค่ายสิ่งแวดล้อม ซึ่งจัดโดยธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ร่วมกับ

มูลนิธิสยามกัมมาจล เมื่อจบจากค่ายนักเรียนได้มาแล้วให้ข้าพเจ้าฟังเกี่ยวกับการจัดค่าย และนักเรียนภูมิใจที่เพื่อนโรงเรียนอื่นๆ โหวตให้ดาวแก่ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณฯ มากที่สุด ข้าพเจ้าจึงเกิดความคิดที่จะนำวิธีการนี้มาใช้ในการให้คะแนนหรือให้แต้มในการจัดกิจกรรม และอีกประการหนึ่งข้าพเจ้าในฐานะผู้บริหาร ต้องการทราบว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนซึ่งมีทั้งหมด ๓๔ ชุมนุม ได้จัดการเรียนการสอนอย่างไร เนื่องจากกิจกรรมชุมนุมไม่ได้จัดการเรียนการสอนอยู่ประจำตามห้องเรียน ด้วยจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนชุมนุม ครูจึงนัดหมายนักเรียนชุมนุมตามสถานที่ต่างๆ ภายในบริเวณโรงเรียน

ดังนั้น การจะทราบว่าครูมีวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร จึงใช้วิธีตรวจสอบดูจากงานตลาดนัดความรู้ โดยคิดโจทย์หาวิธีการที่จะจัดกิจกรรมที่สามารถวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมชุมนุมไปพร้อมๆ กับการได้เห็นแนว เห็นศักยภาพของนักเรียนไปพร้อมกันด้วยตลาดนัดความรู้จึงถูกนำมาใช้ เพื่อจะได้รับทราบความเคลื่อนไหวของชุมนุมทั้งหมดของโรงเรียน และเห็นการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

การดำเนินงานในครั้งนี้ทั้งผู้บริหารและฝ่ายวิชาการได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานด้วยเช่นกัน ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ เตรียมความพร้อมก่อนเปิดตลาดนัดความรู้ โดยเริ่มดำเนินการเชิงรุกเข้าหาครูทั้งโรงเรียนก่อนเป็นอันดับแรก ด้วยการประชุมชี้แจงครูให้ทราบแนวทางการเปิดตลาดนัดความรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมชุมนุม พร้อมทั้งให้ความรู้และปรับความเข้าใจให้ตรงกัน ผ่านการเล่าประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา

๓.๒ ให้ครูผู้รับผิดชอบทุกชุมนุมไปดำเนินการทำปฏิทินกิจกรรมของชุมนุม และประชุมชี้แจงให้นักเรียนได้รับทราบทั่วถึงกัน เพื่อจะระบุแนวทางกิจกรรมของชุมนุมว่าอยู่ในมิติใดของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๓ ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเป้าหมายปลายทางที่กำหนด (มิติของชุมนุมที่กำหนด) เป็นตัวบ่งชี้ปลายทางของชุมนุม ที่ผ่านมามีได้นำเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมไปใช้ในกิจกรรมชุมนุมอย่างไรบ้าง มีการวิเคราะห์หลักความพอประมาณ หลักความมีเหตุผล และหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งครูและนักเรียนทุกชุมนุมจะต้องย้อนมองและวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมนุมของตนเองก่อนที่จะถึงวันตลาดนัดความรู้

๓.๔ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน โดยมอบหมายให้วิชาการแต่งตั้งและกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการจัดงานวันตลาดนัดความรู้ ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่สนับสนุนเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ติดตามประสานงานแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน

(๒) คณะกรรมการฝ่ายสถานที่ มีหน้าที่เตรียมสถานที่จัดกิจกรรม เตรียมสถานที่เปิดงาน ป้ายผ้า ข้อความ

(๓) คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่จัดแสดงผลงานที่ชุมนุมดำเนินการ สรุปและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ

(๔) คณะกรรมการพิธีการและพิธีกรมีหน้าที่ประสานงานกับคณะกรรมการทุกฝ่าย เป็นพิธีกรดำเนินรายการเปิดงาน ดำเนินกิจกรรมบนเวที

(๕) คณะกรรมการฝ่ายโสตทัศนศึกษา มีหน้าที่ติดตั้งระบบเสียงบนเวที และถ่ายภาพกิจกรรมต่างๆ

(๖) คณะกรรมการตัดสินชุมนุมดีเด่น มีหน้าที่ประเมินผลจัดกิจกรรมของชุมนุมต่างๆ ตัดสินผลชุมนุมที่มีผลงานดีเด่น

(๗) คณะกรรมการฝ่ายวัสดุอุปกรณ์และของรางวัล มีหน้าที่จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ชุมนุมต่างๆ ต้องใช้ทำสื่อเพื่อนำเสนอผลงาน เตรียมของรางวัล ให้กับนักเรียนและชุมนุมที่มีผลงานตามเกณฑ์

(๘) คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล มีหน้าที่ ทำแบบประเมินผล การจัดงาน สํารวจและสรุปผล จัดทำรายงานนำเสนอผู้บริหาร

๓.๕ เสริมความรู้และปูพื้นฐานความเข้าใจ ตลาดนัดความรู้ในช่วงที่นักเรียนประชุมในภาค กลางคืน โดยที่ผู้บริหาร ครูอาจารย์จะเข้าไป ชี้แจงและเปิดใจให้นักเรียนซักถามทำความเข้าใจ เบื้องต้น และพูดคุยกับนักเรียนในเวลาที่จะเจอกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องตลาดนัดความรู้ กับนักเรียนทั้งหมด และเป็นการกระตุ้นความสนใจ ของนักเรียนไปพร้อมๆ กันด้วย

๓.๖ สำหรับชุมนุมทั้ง ๓๔ ชุมนุม ให้การ บ้านทั้งครูและนักเรียนไปช่วยกันสกัดความรู้และ สรุปกิจกรรมที่ผ่านมาของชุมนุม ทั้งวิธีคิด วิธีทำ และผลที่ได้รับ และให้อิสระแก่นักเรียนในด้าน การออกแบบป้ายข้อมูลความรู้ การจัดซุ้มของ ชุมนุม การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การดึงดูดลูกค้า การแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกด้วยกัน เพราะ จะต้องแบ่งทีมเป็นทีมซื้อและทีมขาย

๓.๗ สร้างแรงจูงใจ โดยจัดรางวัลให้ชุมนุม ดีเด่นที่โดนใจเพื่อนผ่านการโหวตลงคะแนนมากที่สุดและชุมนุมยอดนิยม อีกทั้งมีรางวัลยอดนักขาย และยอดนักซื้อให้กับชุมนุมที่นำเสนอได้โดดเด่น การสร้างแรงจูงใจลักษณะนี้ ช่วยให้นักเรียนเกิด การกระตุ้นและพร้อมสร้างสรรค์ผลงานของตน ให้ออกมาประทับใจดึงดูดให้เพื่อนๆ ต่างชุมนุมให้ความสนใจและร่วมกิจกรรมของตนไปด้วย

การดำเนินกิจกรรมตลาดนัดความรู้ของนักเรียน การนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละชุมนุม และการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรมตลาดนัดความรู้พบว่า

๑. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องในชุมนุม ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ และนำเสนอ เช่น ชุมนุมจิตอาสา นักเรียนนำเกมบิงโกเข้ามาช่วยระดมทุนไปจัดค่ายอาสาพัฒนา ชุมนุมรักษามวยไทยหาข้อมูลมวยตบจากและจัดสาธิตให้เพื่อนนักเรียนได้ชม ฯลฯ

๒. ครูได้เห็นมุมมอง เห็นสิ่งดีที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนมากมายเกินคาด เช่น การนำเสนอของนักเรียน วิธีการจัดการต่างๆ ของนักเรียนที่ช่วยเหลือกันเอง วิธีการถ่ายทอดความรู้ของนักเรียน

๓. ผู้บริหารได้เห็นภาพรวมของทุกชุมนุม สามารถตรวจสอบพัฒนาการและประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียนได้ ได้เห็นความสามารถของนักเรียนและได้เทคนิควิธีการตรวจสอบงานการเรียนการสอนของครูด้วย

๔. ได้รูปแบบตลาดนัดความรู้ ที่ก่อให้เกิดแนวคิดในการนำไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละท่าน มีกระบวนการดังนี้

ช่วงเช้า

เปิดให้นักเรียนทุกชุมนุมซื้อขายแลกเปลี่ยนตามความสนใจ แต่ละชุมนุมให้แบ่งเป็นทีม ได้แก่

๑. ทีมซื้อ ให้ออกไปแสวงหาความรู้จากชุมนุมอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระ มีเวลาในการสอบถามหรือเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมอื่นๆ และได้ความสัมพันธ์ระหว่างชุมนุม เพราะทีมซื้อแต่ละชุมนุมจะต้องเลือกขมสินค้าความรู้ให้ครบทุกชุมนุมด้วย โดยมีเครื่องมือคือ ตัวแลกความรู้ไปด้วย ๖ ใบ เพื่อจดบันทึกความรู้จากชุมนุมที่สนใจ แล้ว

นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้เพื่อนในชุมนุมทุกคน หลังจากนั้นจะร่วมกันโหวตเพื่อจัดลำดับชุมนุม ตั้งแต่ ๑ ถึง ๖ ในช่วงภาคบ่าย

๒. ทีมขาย ประจำอยู่ที่ชุมนุมของตนเอง ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ดึงดูดลูกค้า อธิบายและสาธิตกิจกรรมให้ลูกค้าเข้าใจสินค้าของชุมนุม เพื่อที่จะดึงดูดให้ลูกค้าซื้อสินค้า (ความรู้) ของชุมนุมตนเอง

ช่วงบ่าย

ให้นักเรียนกลับมาที่ชุมนุมของตนเอง ช่วยกันสรุปความรู้ลงในตัวแลกความรู้ และจัดลำดับชุมนุม ๖ ชุมนุม พร้อมทั้งเขียนสรุปสินค้าของชุมนุมที่ซื้อมา ในรูปแบบที่ความคิด ตารางหรือวาดภาพประกอบ เมื่อทุกชุมนุมสรุปเสร็จ

เรียบร้อยแล้ว ให้ออกมาแนะนำเสนอทุกชุมนุม โดย
นำเสนอชุมนุมที่ตนเองเลือกซื้อเป็นอันดับ ๑
คณะกรรมการจะนับคะแนนโหวตจากตัวแลก
ความรู้ และคัดเลือกตามรางวัลที่กำหนด ได้แก่

- รางวัลยอดนักขาย คือ ชุมนุมที่มีเพื่อนต่าง
ชุมนุมเลือกซื้อมากที่สุด

- รางวัลยอดนักซื้อ คือ ชุมนุมที่นำเสนอ
กิจกรรมของชุมนุมที่ตนเองเลือกซื้อ และถ่ายทอด
ได้ดีที่สุด

- รางวัลยอดนิยม คือ รางวัลที่เพื่อนต่าง
ชุมนุมเลือกเป็นอันดับ ๑ มากที่สุด

การจัดกิจกรรมตลาดนัดความรู้ เป็นเพียง
ส่วนหนึ่งในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูป
ของกิจกรรมชุมนุม โรงเรียนให้ความสำคัญในการ
พัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียน จึงจัดกิจกรรม
เสริมศักยภาพของครูและนักเรียนขึ้นในระยะเวลาที่ ๔
ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้เกิดทักษะ
และมีความเชี่ยวชาญมากเพิ่มขึ้น โดยดำเนินการ
จัดทำโครงการพัฒนานักเรียนแกนนำและ
ครูวิทยากรการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่บ้าน ด้วยจิต
อาสา” และจัดกิจกรรม “การสร้างหลักคิดพิชิต
โลกร้อน ใส่ใจเอื้ออาทร ทุกขั้นตอนอย่างพอเพียง”

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่บ้าน ด้วยจิตอาสา

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในการจัดค่าย “ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของแต่ละคน ทำให้ทั้งนักเรียนและครูมีต้นทุนความรู้และประสบการณ์ที่จะมาแลกเปลี่ยนกับโรงเรียนอื่นๆ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรีจึงได้จัดทำโครงการพัฒนานักเรียนแกนนำและครูวิทยากรการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่บ้าน ด้วยจิตอาสา” โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากมูลนิธิสยามกัมมาจล และการจัดทำโครงการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะให้กับนักเรียนของโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี และนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ในฐานะนักเรียนแกนนำขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละโรงเรียน

๒. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ แก่ครูให้สามารถจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม สามารถมีผลงานจากการเรียนการสอนที่เป็นตัวอย่างได้ การจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้ดำเนินการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อระดมความรู้ ความคิด และประสบการณ์จากผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ในเรื่องวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในเรื่องต่างๆ ปัจจัยที่ส่งผลให้งานขับเคลื่อนการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ กิจกรรมที่นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและในชุมชน ควบคู่ไปกับการบรรยายให้ความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

การพัฒนานักเรียนแกนนำและครูวิทยากรการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่บ้าน ด้วยจิตอาสา” เป็นการพัฒนาครู นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี และโรงเรียนเครือข่าย โดยการอบรมให้ความรู้ บรรยายพิเศษ ระดมสมอง โดยใช้กระบวนการ KM (Knowledge Management) เพื่อกระตุ้นการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษาของจังหวัดเพชรบุรี ที่ได้วางรากฐานไปบ้างแล้วให้สามารถ

ดำเนินการพัฒนาแนวคิดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนให้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้ รวดเร็วและถูกต้อง เสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับนักเรียนและเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ ใน จังหวัดเพชรบุรี ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในฐานะนักเรียนแกนนำ เสริมสร้างความรู้ ทักษะแก่ครูให้สามารถจัดการเรียนการสอน โดย บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม มีผลงานจากการเรียนการสอน เป็นตัวอย่างได้ สามารถแนะนำเพื่อนครูในโรงเรียนได้ดี ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาแนวคิดของ นักเรียนที่นำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับการเรียน รวมถึงการดำรงชีวิต และ เป็นการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาต้นแบบที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง ได้ผล สามารถเป็นที่ศึกษาดูงานแก่สถานศึกษาอื่นๆ ทั้งในจังหวัดเพชรบุรีและต่างจังหวัด

จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการครั้งนี้พบว่า ๑. เกิดองค์ความรู้สำหรับครู ซึ่งเป็น องค์ความรู้ที่เกิดจากผลการระดมสมองของคณะครูจากวิธีการจัดการเรียนการสอนหรือการจัด กิจกรรมที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ๒. เกิดองค์ความรู้สำหรับนักเรียน องค์ความรู้ที่เกิดจากผลการระดมสมองการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ในกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมตามหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งในโรงเรียน และชุมชน การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลให้งานขับเคลื่อนการใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จคือ การได้รับคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากโรงเรียน ครูอาจารย์ จากชุมชนและผู้ให้การสนับสนุน การทำงานเป็นทีม ระดมความคิดในการทำงาน และแก้ปัญหาร่วมกัน และมีคุณธรรมในการทำงาน

การสร้างหลักคิดพีชโลกร้อน ใส่ใจอาหาร ทุกขั้นตอนอย่างพอเพียง

ภาวะโลกร้อนได้มีผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมและกระทบต่อวิถีชีวิตของประชากรโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะปล่อยให้เป็นการหน้าที่ของผู้ใดผู้หนึ่งรับผิดชอบและแก้ไขคงเป็นไปไม่ได้ ต้องเป็นภาระและหน้าที่ของทุกคนที่พึงจะต้องตระหนักและคิดหาวิธีแก้ไขและป้องกัน พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้โลกและสังคมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมดุล ดังนั้น เพื่อสร้างกระบวนการคิด กระบวนการมีส่วนร่วม การฝึกฝนให้นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบตามกระบวนการคิดเชิงวิทยาศาสตร์บนฐานหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างเสริมลักษณะนิสัยความรับผิดชอบต่อสังคมและโลก การสร้างหลักคิดพิชิตโลกร้อน ใส่ใจอาหาร ทุกขั้นตอนอย่างพอเพียง จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อสร้างกระบวนการคิดให้กับนักเรียนให้เกิดความตระหนักในภาวะโลกร้อน โดยให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คิด กิจกรรมการเรียนรู้บนฐานหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป้าหมายที่ต้องการคือ การมีส่วนร่วมลดภาวะโลกร้อน วิธีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(๑) กำหนดวันทำกิจกรรมบูรณาการทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และงานสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่อง “ภาวะโลกร้อน” ให้เกิดกับนักเรียน โดยให้แต่ละฐานการเรียนรู้ คิดบนฐานหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง

(๒) ในวันที่ดำเนินกิจกรรมจะไม่มีการเรียนการสอนตามตารางเรียนปกติ

(๓) กำหนดสถานที่ให้เหมาะสมที่จะใช้จัดทำกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมที่ควรจัดในที่กลางแจ้ง จึงกำหนดใช้บริเวณสวนป่าภูมิรักษาด้านหลังอาคารโรงเรียน ซึ่งมีบริเวณเพียงพอที่จะจัดทำกิจกรรม และมีความร่มรื่น

(๔) กำหนดฐานที่จัดกิจกรรมทั้งหมดจำนวน ๑๒ ฐาน ซึ่งประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา สาระการเรียนรู้การงานอาชีพฯ งานสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อย่างละ ๑ ฐาน ยกเว้นสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์กำหนดไว้อย่างละ ๒ ฐาน ซึ่งแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดฐานการเรียนรู้ของตนเอง

(๕) การจัดกิจกรรมใช้ลักษณะ Walk Rally หมุนไปตามฐาน แต่ละฐานจะดำเนินกิจกรรมฐานละประมาณ ๒๕ นาที (กำหนดภาคเช้า Walk Rally ได้ ๖ ฐาน ภาคบ่าย Walk Rally ได้อีก ๖ ฐาน)

(๖) กำหนดนักเรียนเป็นทีม (ม.๑ - ม.๕) ใช้ทีมบ้านที่นักเรียนอยู่หอพักในการเรียนรู้และเก็บคะแนนความรู้ของแต่ละทีมที่เข้าสู่ฐานการเรียนรู้

(๗) กำหนดนักเรียน ม.๖ เป็นพี่เลี้ยงประจำฐาน (ผู้ช่วยครู) อธิบายกฎเกณฑ์กติกา / ความรู้แก่นักเรียนที่มาเข้าเรียนรู้ในแต่ละฐาน

(๘) เพื่อให้การเรียนรู้เป็นทีมในครั้งนี้มีความสำเร็จ ฝ่ายวิชาการได้จัดทำเอกสารประกอบการเรียนรู้ให้ทีมละ ๑ เล่ม เพื่อให้นักเรียนแต่ละทีมบันทึก

(๙) กำหนดให้มีรางวัลสำหรับทีมชนะเลิศ (คะแนนรวมทุกฐานสูงสุด) ทีมสรุปสมุดบันทึกได้สมบูรณ์ถูกต้องที่สุด และรางวัลพี่เลี้ยงที่ได้รับคะแนนโหวตว่าเป็นฐานที่นักเรียนส่วนใหญ่ประทับใจมากที่สุด

การจัดกิจกรรมครั้งนี้ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาคิดวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

หลักความพอประมาณ

ความพอประมาณทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ศักยภาพความสามารถของผู้บริหาร ครูอาจารย์และตัวนักเรียน ส่วนปัจจัยภายนอก คือ ทรัพยากรและบริบทภูมิสังคมของโรงเรียน ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดของความพอประมาณได้ ดังต่อไปนี้

- พอประมาณกับสถานที่ โรงเรียนมีส่วนป่าอยู่ด้านหลังอาคารเรียนที่มีพื้นที่เพียงพอในการที่จะจัดกิจกรรม Walk Rally ให้กับนักเรียนทั้งโรงเรียน

- พอประมาณกับเวลา ใช้เวลา ๑ วัน แบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงภาคเช้าและภาคบ่าย ในช่วงเวลา ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. เป็นเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งเวลา ๑ วันเป็นเวลาที่กำลังพอดีต่อการจัดกิจกรรม ถ้าใช้เวลาน้อยกว่านี้จะไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ได้ทั้ง ๑๒ ฐานการเรียนรู้ และถ้าใช้เวลามากกว่านี้ จะทำให้กิจกรรมน่าเบื่อหน่าย นักเรียนจะคลายความสนุกและคลายความสุขจากการเรียนรู้ได้

- พอประมาณกับจำนวนกิจกรรม จำนวนกิจกรรมต้องสัมพันธ์กับจำนวนนักเรียนและเวลา การที่จัดกิจกรรมทั้งหมด ๑๒ ฐานการเรียนรู้เพราะนักเรียนแต่ละบ้านจะสามารถหมุนการเรียนรู้ได้ในช่วงเช้า ๖ ฐานการเรียนรู้ และในช่วงบ่ายได้ ๖ ฐานการเรียนรู้ ซึ่งจะพอดีที่จะเรียนรู้กับเวลาที่มีอยู่ ถ้าจัดจำนวนกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่านี้ เวลาที่ใช้ ๑ วันจะไม่เพียงพอที่จะเรียนรู้ และถ้าจำนวนกิจกรรมมีน้อยกว่านี้ จำนวนนักเรียนที่จะเข้าฐานการเรียนรู้จะมีจำนวนมาก เพราะต้องจัดเด็กทุกคนเข้าฐานกิจกรรมที่มีอยู่ทั้งหมดพร้อมๆ กัน ทำให้การจัดกิจกรรมไม่ทั่วถึงกับจำนวนนักเรียน

■ พอประมาณกับวัสดุอุปกรณ์ นโยบายของโรงเรียนคือใช้งบประมาณด้วยหลักความพอเพียง ดังนั้นวัสดุอุปกรณ์ที่ครูจะใช้จัดกิจกรรมต้องอาศัยหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบการพิจารณา ต้องประหยัดและใช้อย่างคุ้มค่า วัสดุใดที่โรงเรียนมีอยู่แล้วให้นำมาใช้ในกิจกรรมเพื่อการประหยัด เช่น ลังกระดาษจากร้านสวัสดิการของฐานธรรมชาติ หรือยอดผักที่มีอยู่ในโรงเรียนที่รับประทานกับส้มตำของฐานปรุงอาหารไม่ผลาญพลังงาน แต่ถ้าไม่มีวัสดุที่ต้องการใช้ และจำเป็นต้องใช้ก็สามารถจัดหาได้โดยใช้งบประมาณ ซึ่งในการใช้งบประมาณก็ให้ใช้อย่างประหยัด

หลักความมีเหตุผล

เหตุผลในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้เกริ่นบอกตั้งแต่ข้างต้นแล้ว นอกจากนี้ ยังมีเหตุผลเพิ่มเติม ซึ่งหลักความมีเหตุผลจะเป็นตัวบ่งบอกความพอประมาณในการจัดกิจกรรม เช่น เหตุผลที่บอกว่าต้องใช้สถานที่ประมาณเท่าใดจึงจะเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและจำนวนกิจกรรมที่นักเรียนจะเรียนรู้ หรือเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละฐานควรจะใช้เท่าใด ซึ่งจะทำให้ผู้จัดทำโครงการกำหนดเวลาของการดำเนินกิจกรรมได้ และเหตุผลในการเลือกกิจกรรมของครูแต่ละฐานที่จะดำเนินกิจกรรมที่สร้างความตระหนักในภาวะโลกร้อนให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

หลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

การดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ต้องวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบรัดกุม หากจุดบกพร่องหรือช่องว่างที่จะทำให้งานเกิดความผิดพลาด และหาวิธีการอุดช่องว่าง แก้ไขข้อบกพร่องเสียก่อนเพื่อที่งานจะได้สำเร็จเรียบร้อย ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ โรงเรียนได้ดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกัน ดังนี้

- ประชุมและวางแผนงานร่วมกันทั้งโรงเรียนก่อน แล้วจึงให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้วางแผนการดำเนินงานในส่วนของตน

- ประชาสัมพันธ์ชี้แจงนักเรียนทั้งโรงเรียนให้ทราบก่อนถึงวันทำกิจกรรม

- จัดเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรม โดยจัดปรับปรุงสวนป่าให้สะอาดเรียบร้อย และสะดวกในการทำกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายกับนักเรียนที่มาใช้สถานที่

- การกำหนดแบ่งพื้นที่ของแต่ละฐานให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จะดำเนินการ เช่น ฐาน “จักรยานธรรมชาติลดปัญหาโลกร้อน” ให้อยู่ใกล้กับบ่อน้ำ เพราะกิจกรรมนี้ต้องเกี่ยวข้องกับน้ำ เป็นต้น

- จัดเตรียมเอกสารเพื่อให้นักเรียนได้จดบันทึกในการทำกิจกรรม โดยให้เอกสารบันทึกบ้านละ ๑ เล่ม โดยมีเหตุผลในการให้บ้านละ ๑ เล่ม เพื่อทุกคนจะได้ช่วยกันทำงานเป็นทีมให้ดีที่สุด

เงื่อนไขความรู้

ความรู้ที่จะต้องนำมาใช้ในกิจกรรมครั้งนี้มีอะไรบ้าง เป็นเงื่อนไขที่ผู้จัดกิจกรรมจะต้องทราบก่อนลงมือทำงาน เช่น ความรู้ในการจัดกิจกรรม Walk Rally การจัดฐาน แต่ละฐานที่ควรสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ควรเริ่มกิจกรรม จากฐานไหนแล้วหมุนไปยังฐานใด หรือเวลาที่เหมาะสม ในการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น นอกจากนี้เงื่อนไขความรู้ สำหรับผู้จัดทำโครงการแล้ว เงื่อนไขความรู้ของแต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูต้องเตรียมไว้ให้นักเรียนมาเล่น กิจกรรมมีอะไรบ้าง เทคนิคการเล่นกิจกรรม ความรู้พื้นฐาน ที่ต่อยอดความรู้ใหม่ ตลอดจนความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวังในการเล่นกิจกรรม หรือการเรียนรู้

เงื่อนไขคุณธรรม

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้สอนคุณธรรมนักเรียน ในหลายๆ ส่วน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในแต่ละฐานการเรียนรู้ เช่น ความสามัคคีการทำงานเป็นทีม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความรอบคอบระมัดระวัง (การรู้จักการ วางแผนการทำงานเป็นทีม) ความอดทน เพียรพยายาม

การวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข นำไปสู่ความสมดุลยั่งยืน ใน ๔ มิติ คือ มิติเศรษฐกิจ/วัตถุ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากโครงการสร้างหลักคิด พิชิตโลกร้อน ใส่ใจ เอื้ออาทร ทุกขั้นตอนพอเพียง เป็นโครงการที่มีเป้าหมาย เพื่อสร้างความตระหนักในภาวะโลกร้อนให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โครงการนี้จึงมีมิติทางสิ่งแวดล้อมที่จะเด่นชัดกว่ามิติอื่นๆ ซึ่งสามารถชี้แจงการเกิดความสุขในมิติต่างๆ ได้ดังนี้

มิติสังคม

การจัดกิจกรรม “Walk Rally” ในครั้งนี้ เป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเป็นทีม มีการให้คะแนนเป็นทีม ภายในทีมจะต้องสามัคคี มีความรับผิดชอบ แต่ละทีม มีคนที่มีความสามารถแตกต่างกัน จึงเกิดการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน รักใคร่เอื้ออาทรกัน เปรียบเหมือนการอยู่ร่วมกันในสังคม ควรช่วยเหลือเอื้ออาทร รู้จักให้อภัยกัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ สังคมก็จะเป็นสุข

มิติเศรษฐกิจ/วัตถุ

ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ใช้งบประมาณน้อยมากใช้วัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในโรงเรียนไม่ต้องซื้อหาเพิ่มทำให้นักเรียนได้ข้อคิดในการประหยัดงบประมาณ และบางกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียนลดการใช้พลังงานที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งจะนำไปสู่การลดงบประมาณในการจัดหาและใช้พลังงาน

มิติวัฒนธรรม

คนไทยในอดีตจะอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทรช่วยเหลือกัน จะเห็นได้ชัดในชนบท จะเห็นประเพณีวัฒนธรรมที่หลงเหลือให้ได้สัมผัส เช่น ประเพณีลงแขก เป็นการช่วยเหลือเอื้อแรงกันในการทำงาน หรือวัฒนธรรมในการแบ่งปัน เช่น ในงานวันสารทไทย วันสงกรานต์ ชาวบ้านในชนบทจะมีการทำขนมเพื่อนำไปทำบุญและมีการแจกจ่ายแบ่งปันไปตามเพื่อนบ้านใกล้เคียง ดังนั้นบ้านหนึ่งทำขนมหนึ่งอย่างแต่จะได้รับประทานเป็นสิบๆ อย่าง ซึ่งในปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้เริ่มน้อยลง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระฯ จะเน้นในเรื่องของการเอื้ออาทร แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ควรส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้

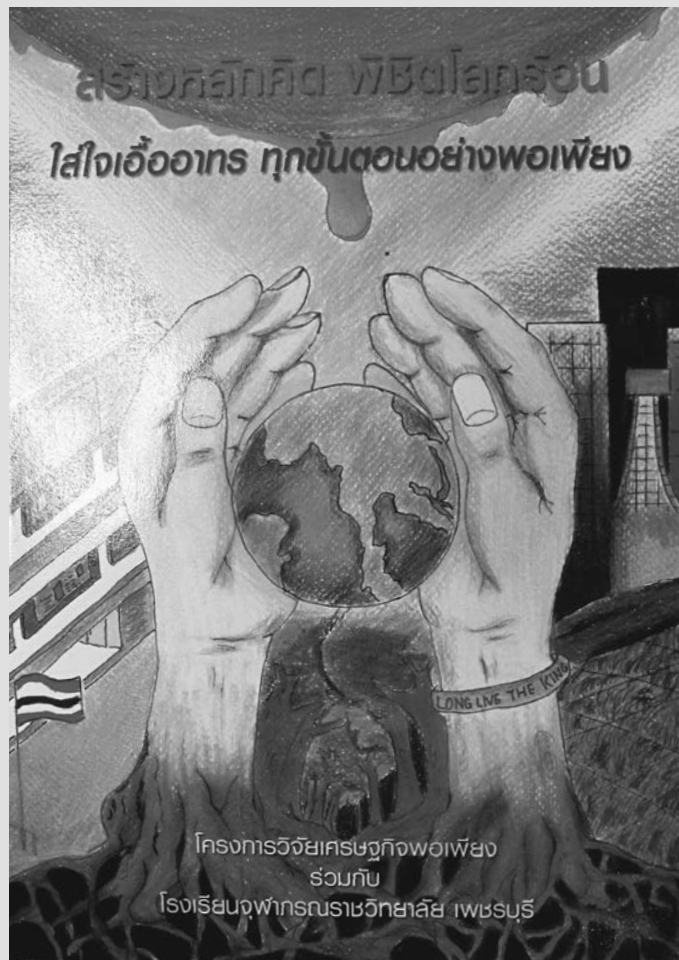
มิติสิ่งแวดล้อม

การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความตระหนักในภาวะโลกร้อน เด็กได้เรียนรู้โลกร้อนเกิดจากสาเหตุใด และการลดภาวะโลกร้อนจะทำอย่างไร การสร้างความตระหนักในภาวะโลกร้อน เป็นการที่จะช่วยสร้างความสมดุลในมิติสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมขาดสมดุลเพราะฝีมือมนุษย์ ดังนั้น จะให้สิ่งแวดล้อมเกิดสมดุลได้ก็ต้องอาศัยมนุษย์เป็นผู้กระทำเช่นกัน เด็กและเยาวชนในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เมื่อเป็นเด็กเขาตระหนักและห่วงใยสิ่งแวดล้อม เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เขาก็ต้องห่วงใยในสิ่งแวดล้อม และพวกเขาเหล่านี้จะได้มีส่วนช่วยในการสร้างความสมดุลในสิ่งแวดล้อมต่อไปในอนาคต ข้าพเจ้าหวังว่าจากจุดเล็กๆ นี้จะสามารถรวมเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

จากการดำเนินกิจกรรมสร้างหลักคิดพิชิตโลกร้อน ใส่ใจเอื้ออาทร ทุกขั้นตอนพอเพียง ส่งผลให้ข้าพเจ้าได้เห็นความงามของการจัดการเรียนรู้ ที่อยากจะบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบคือ

๑. หนึ่งวันเต็มๆ ที่ข้าพเจ้าได้เห็นนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกสนาน มีแววตาแวววาวบ่งบอกถึงความสุขที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดให้ในครั้งนี้ และสิ่งที่ยืนยันว่านักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ในช่วงบ่ายเกิดฝนตกหนักบริเวณสวนป่า ซึ่งไม่สามารถจัด

กิจกรรมในบริเวณนี้ได้ต่อไป นักเรียนไม่ยอมเลิกการเรียนรู้ ได้ขยายอุปกรณ์การเรียนรู้เข้าไปภายในบริเวณใต้อาคารเรียน แล้วเรียนกันต่อที่บริเวณใต้อาคารเรียนนั่นเอง

๒. ครูอาจารย์และนักเรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ได้แก่ การบูรณาการที่นำสาระและกระบวนการจากหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้เฉพาะ

๓. ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เปิดโอกาสให้ทั้งครูและนักเรียนได้ “อุกคิต ตื่นรู้ ถอดบทเรียน” จากประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดกระบวนการ ตั้งแต่ก่อนการลงมือปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งจากการออกแบบกิจกรรมแต่ละฐานการเรียนรู้ทำให้นักเรียนใช้ประสบการณ์เดิม ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สังเกต และแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนกระตุ้นให้นักเรียนระดมความคิดวางแผน คิดแก้ปัญหา ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ กิจกรรมดำสัปดาห์ ๑๒ คน ในฐานะ “ปรุงอาหารโดยไม่ผลาญพลังงาน” โดยมีหลักคิด ๓ หัว ๒ เงื่อนไขกำกับ นักเรียนปฏิบัติทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว ทั้ง “ก่อนทำ-ระหว่างทำ-หลังทำ” ขณะที่ครูมีบทบาทในการตั้งประเด็นการสนทนาให้นักเรียนถอดบทเรียนถึงสิ่งที่ตนได้ลงมือทำ สำนวณกระบวนการคิดของตนเอง

๔. นักเรียนมีความตระหนักและให้ความสนใจในภาวะโลกร้อน สนใจสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

๕. หลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว คณะครูและผู้บริหารทำการถอดบทเรียนจากกิจกรรมที่ได้ดำเนินการและได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จัดพิมพ์หนังสือที่เป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้สถานศึกษาทั่วประเทศได้ศึกษาจำนวนมากกว่า ๑๐,๐๐๐ เล่ม และจัดทำเป็น e-book ขึ้นเว็บไซต์ของโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (ถ้าสนใจในรายละเอียดทั้งหมดสามารถหาอ่านได้จาก www.sufficiencyeconomy.org)

กิจกรรมพัฒนาชีวิตนักเรียนหอพัก

ในระยะที่ผ่านมา การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนในหอพักยังไม่ชัดเจนนัก จึงกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาชีวิตนักเรียนหอพักด้วยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จนกลายเป็นวัฒนธรรมของหอพัก โดยกำหนดให้ทีมงานคุณธรรมของโรงเรียนเป็นเจ้าของเรื่อง และทำการประชุมชี้แจงนักเรียนในหอพักให้แต่ละหอพักดำเนินการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตที่หอพัก และการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างไรนั้นให้ขึ้นอยู่กับบริบทและความพร้อมของแต่ละหอพัก และตั้งชื่อกิจกรรมนี้ว่า ๑ หอพัก ๑ วัฒนธรรม ด้วยเจตนาต้องการให้กิจกรรมที่แต่ละหอพักดำเนินการนั้นได้ปฏิบัติไปจนกลายเป็นวัฒนธรรมของหอพักนั้นๆ

หอพักหญิง ปัตตานี

หอพักชัตติยานารีเป็นหอพักนักเรียนหญิง ได้จัดกิจกรรม “สร้างวินัย เสริมบุคลิก” ด้วยต้องการให้ทุกคนในหอพักประพฤติตนดี มีระเบียบวินัย จนเป็นนิสัยที่ติดงอแงอยู่ร่วมกันในหอพัก การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนและสังคม ย่อมต้องมีกฎและระเบียบวินัย หรือข้อตกลงที่ทุกฝ่ายต่างเห็นชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้สังคมเป็นสุข นักเรียนหอพักชัตติยานารี จึงได้ตกลงร่วมกันเกี่ยวกับระเบียบวินัยของการอยู่หอพัก โดยมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกภายในหอพักมีระเบียบวินัย และแต่งกายถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน และมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น

๒. เพื่อให้สมาชิกมีความรักใคร่สามัคคี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม

๓. เพื่อรักษาไว้เป็นวัฒนธรรมที่ดีงามสืบต่อไป

ในการดำเนินโครงการ “สร้างวินัย เสริมบุคลิก” นักเรียนหอพักชัตติยานารีได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมกันวิเคราะห์กับการแต่งกายเพื่อเสริมบุคลิกภาพตนเอง เช่น วิเคราะห์ว่าจะแต่งกายอย่างไรจึงจะเรียกว่าพอประมาณ จะใช้เสื้อผ้าอย่างไรจึงจะใช้ได้นานๆ ไม่ต้องซื้อบ่อยๆ เป็นต้น (นักเรียนบางคนชอบใส่กางเกงตัวยาวแล้วเดินเหยียบทำให้กางเกงขาด ถ้ากางเกงขาดจะทำให้เสียบุคลิกภาพ จำเป็นต้องเสียเงินซื้อกางเกงใหม่) ส่วนความมีเหตุผลของนักเรียนจะเป็นเหตุผลที่สามารถตอบความพอประมาณได้ด้วย เช่น ไม่ควรใส่กางเกงที่ปลายขาขาดรุ่งริ่งจะทำให้เสียบุคลิก หรือเหตุผลที่จะตอบว่าทำไมจึงต้องทำกิจกรรมสร้างวินัย เสริมบุคลิก ทั้งนี้ เพราะสมาชิกในหอพักมัก

แต่งกายผิดระเบียบ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การแต่งกายให้ดีขึ้น ส่วนการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นักเรียนได้วิเคราะห์ไว้ว่า การแต่งกายถูกต้องตาม ระเบียบวินัยของโรงเรียนก็จะทำให้ไม่ต้องถูกตัดคะแนน ความประพฤติ ผู้ปกครองไม่ถูกเชิญมาพบอาจารย์ฝ่าย ปกครอง สำหรับเงื่อนไขความรู้ก็คือ ต้องรู้กฎระเบียบ ของโรงเรียนที่ว่าด้วยการแต่งกายของนักเรียน สุดท้าย คุณธรรมคือ การปฏิบัติที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่น เดือดร้อน เมื่อนักเรียนวิเคราะห์แล้วเห็นประโยชน์ และความเหมาะสมในการแต่งกายของพวกเขาจึงได้ ดำเนินการระดมความคิด คณะกรรมการหอพัก แบ่ง หน้าที่ และคิดมาตรการลงโทษเมื่อสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติ ตามข้อกำหนด พร้อมทั้งประชุมนักเรียนทั้งหอพัก ชี้แจง กฎกติกาให้สมาชิกในหอพักทุกคนทราบถึงกิจกรรม “สร้างวินัย เสริมบุคลิก” ดังนี้

๑. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนหอพักขัตติยนารี ทุกคนขจัดรองเท้าให้ขึ้นเงา โดยกรรมการหอพักจะตรวจ ทุกวันอังคารและพฤหัสบดี

๒. ให้นักเรียนชำระรองเท้าผ้าใบให้สะอาด

๓. ทุกคนแต่งกายให้เรียบร้อยก่อนออกจาก หอพัก โดยไม่ทาหน้าขาวทาปากแดง ไม่ติดก๊ิบสี ใคร ฝมยวให้มัดผมผูกโบให้เรียบร้อย ใส่ถุงเท้าขาวห้าม ฟันดำ เทา ถุงเท้าพับขอบ ๓ นิ้ว ถ้าใส่ชุดพละ (กางเกง วอร์มเสมอขอบสั้นรองเท้า ไม่ใส่กางเกงวอร์มขายาว ลากพื้น) และชุดเนตรนารี ให้ใส่เครื่องหมายอุปกรณ์ ให้ครบ สำหรับชุดนักเรียน (กระโปรงยาวคลุมเข่า ใส่ เข็มขัด ติดเข็มเครื่องหมาย คอซอง ติดกระดุมแขนเสื้อ ให้เรียบร้อย) เมื่อนักเรียนได้ตกลงกติการ่วมกัน ช่วยกัน

ดูแลซึ่งกันและกัน และลงมือปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นพบว่า นักเรียนรู้จักดูแลตนเองในการแต่งกาย ความสะอาด ของเครื่องแต่งกายและการใช้ชีวิตในหอพักดีขึ้น ปฏิบัติ ตนได้ถูกต้องตามกฎระเบียบและข้อตกลง มีระเบียบ วินัยมากขึ้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลซึ่ง กันและกันมากขึ้น มีความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะดี ยิ่งขึ้น

จากการบอกกล่าวของนักเรียนหญิงรุ่นพี่คนหนึ่ง ในหอพัก กล่าวว่า “กิจกรรมสร้างวินัยเสริมบุคลิกของ พวกหนู ได้ดำเนินการมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง สังเกต เห็นถึงเปลี่ยนแปลงในตัวน้องๆได้ว่า ลงจากหอพัก เครื่องแต่งกายครบถ้วน ทรงผมมีตัวอย่างถูกระเบียบ รองเท้านักเรียนและรองเท้าพละมีการขัดทำความสะอาด หลังจากทีนักเรียนทุกคนลงจากหอพักเรียบร้อย แล้วก็เข้าแถวเดินไปที่หอประชุมอย่างเป็นระเบียบ”

กิจกรรมนี้มีส่วนช่วยปรับปรุงและพัฒนาให้นักเรียน ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รู้จักการวางแผน ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำประโยชน์ต่อตนเอง ยังส่งผลให้สังคมส่วนรวมและคนรอบข้างเปลี่ยนแปลง ทางด้านพฤติกรรมดีขึ้น ความมีวินัยต่อตนเองถือเป็น สิ่งสำคัญต่อสังคมส่วนรวม เพราะคนหมู่มากที่มาอยู่ ร่วมกัน หากต่างคนต่างเอาแต่ใจตน ขาดระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ก็จะก่อให้เกิดความวุ่นวาย นี่คือนิสัยที่เด็กคิดได้บนหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

หอพักหญิง เอกกัลยาณี

หอพักเอกกัลยาณีเป็นหอพักนักเรียนหญิงอีกหอหนึ่งที่ได้จัดกิจกรรม ๑ หอพัก ๑ วัฒนธรรม ภายใต้ชื่อกิจกรรมว่า “หนึ่งชั่วโมงสู่ออนาคต” ซึ่งเป็นการส่งเสริมการอ่านหนังสือในหอพักเพื่อให้นักเรียนในหอพักได้เตรียมตนเองล่วงหน้าให้พร้อมอยู่เสมอในการทดสอบของโรงเรียน นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของทุกคนภายในบ้าน (จัดนักเรียนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเรียกว่า บ้าน) และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองด้วย

กิจกรรม “หนึ่งชั่วโมงสู่ออนาคต” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่อยู่ภายใน

บ้านเดียวกันได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างพี่กับน้อง ซึ่งจะทำให้นักเรียนในหอพักเกิดความรู้สึกสามัคคี สร้างปฏิสัมพันธ์ และมีความรู้จากการอ่านหนังสือ และสร้างนิสัยให้เป็นคนรักการอ่านตลอดจนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ปล่อยเวลาผ่านไปโดยไร้ค่า

ในการดำเนินกิจกรรม “หนึ่งชั่วโมงสู่ออนาคต” นักเรียนหอพักเอกกัลยาณีได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์กับการดำเนินกิจกรรมโดยวิเคราะห์ว่า เวลา ๑ ชั่วโมงในภาคกลางคืนที่หอพักเป็นเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมและเหมาะสมในการจัดตารางการอ่านหนังสือหรือทำการบ้านของนักเรียน โดยนักเรียนให้เหตุผลว่า ๑ ชั่วโมงเป็นเวลาที่กำลังพอดีกับสมาธิที่จะจดจ่ออยู่กับการศึกษาค้นคว้าและการอ่าน นอกจากนี้ นักเรียนได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียน การวัดผลประเมินผลของโรงเรียน และเตรียมพร้อมที่จะทดสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และยังเป็นการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในบ้าน เมื่อน้องๆ ทำการบ้านไม่ได้ พี่บ้านจะช่วยอธิบาย และแนะนำการทำการบ้านให้น้อง ส่วนการสร้างภูมิคุ้มกันที่จะเกิดกับกิจกรรมนี้ คือ มีการวางแผนและแบ่งหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่ายดำเนินการ รวมถึงมีการประชุมเพื่ออภิปรายและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกๆ เดือน กำหนดให้นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติให้เป็นไปในลักษณะ

เดียวกัน คือ เมื่อถึงเวลาที่กำหนดทุกคนจะรู้หน้าที่ของตนเองแล้วมารวมกลุ่มกันอ่านหนังสือ ทำการบ้าน จนเกิดเป็นนิสัยซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของหอพัก และจะใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในหอพักเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของกิจกรรม

สำหรับเงื่อนไขความรู้ที่จะใช้ในกิจกรรมนี้ นักเรียนบอกว่าต้องรู้จักการวางแผน การจัดสรรเวลา รู้วิธีการอ่าน การจดบันทึก และการสรุปความ ส่วนเงื่อนไขคุณธรรมคือ การทำอะไรๆ ที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ดังนั้น กิจกรรมนี้ นักเรียนต้องมีความเกรงใจผู้อื่น ไม่ส่งเสียงดัง รบกวนผู้อื่น มีความรับผิดชอบ เมื่อถึงเวลาที่กำหนดทุกคนจะอ่านหนังสือทบทวนความรู้ หรือทำการบ้าน โดยที่ไม่ต้องมีผู้ใดมาตักเตือน มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ขยันหมั่นเพียร รักความสามัคคี และความมีน้ำใจ เป็นต้น

เมื่อนักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการแล้ว หลังจากนั้น ลงมือปฏิบัติโดยร่วมกันกำหนดเงื่อนไข แนวปฏิบัติ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรม ชี้แจงข้อปฏิบัติ เพื่อให้ทุกคนในหอพัก เอกกัลยาณีเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดเวลา ๒๑.๓๐-๒๒.๓๐ น. เป็นเวลาทำกิจกรรมนี้ และกำหนดให้ทุกคนบันทึกการอ่านไว้ทุกครั้ง พร้อมทั้งพี่ๆ กรรมการหอพัก ขอผลการเรียนของนักเรียนทุกคนในหอพัก เพื่อ

ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังจากสิ้นปีการศึกษา

การทำกิจกรรมนี้ของนักเรียนเกิดผลที่ดีต่อนักเรียน จากการสรุปรายงานของครูผู้ดูแลกิจกรรม ๑ หอพัก ๑ วัฒนธรรม คือ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีความสนิทสนมกลมเกลียวระหว่างพี่บ้านกับน้องบ้านดีขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในบ้าน นักเรียนมีความสุขกับการใช้ชีวิตในหอพักมากขึ้น นักเรียนรู้จักทั้งการเป็นผู้ให้และผู้รับ เช่น น้องๆ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนพี่ๆ ม.๖ ที่อ่านตำรา เพื่อเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ส่วนพี่ๆ ก็ให้เวลากับน้องๆ ในการทบทวนและสอน/แนะนำการบ้านน้องๆ เมื่อมีปัญหา สุดท้ายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากบันทึกของนักเรียนบางคนมีการสะท้อนความคิดที่น่าสนใจ ตัวอย่างเช่น “๑ ชั่วโมงมีค่ามากกว่าแต่ก่อน ทำให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น ๑ ชั่วโมงมีประโยชน์มากๆ เป็นการใช้เวลาว่างในทางที่ดี ไม่ไร้สาระเหมือนแต่ก่อน ทำให้การสอบแต่ละครั้งคะแนนดีขึ้น การร่วมกิจกรรมครั้งนี้ทำให้รู้จักคุณค่าเวลามากขึ้น เพียง ๑ ชั่วโมงก็สร้างอนาคตได้ อนาคตเราเป็นผู้กำหนด ถ้าไม่เริ่มวันนี้ วันหน้าของเราอาจไม่มีให้เราแก้ตัวก็เป็นได้”

หอพักชาย ปิ่นกุมาธิรัตน์

สำหรับนักเรียนหอพักชายได้ทำกิจกรรม ๑ หอพัก ๑ วัฒนธรรม เช่นเดียวกับนักเรียนหอพักหญิง โดยนักเรียนชายได้สานต่อกิจกรรมที่เคยทำมาแล้วคือ การปลูกข้าวโพดแนวหอพักที่รุ่นพี่รุ่นพี่ต้นได้ทำไว้ ทุกคนในหอพักมีประสบการณ์และความสุขกับกิจกรรมในครั้งนั้นเป็นอย่างมาก นักเรียนหอพักปิ่นกุมาธิรัตน์จึงเลือกทำกิจกรรม “เกษตรหอพอเพียง” ซึ่งกิจกรรมนี้ของนักเรียนสามารถดำเนินการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

นักเรียนได้วิเคราะห์กิจกรรมของพวกเขาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากความพอประมาณในเรื่องเวลาที่จะดำเนินกิจกรรมที่จะทำหลังเลิกเรียน กำลังความสามารถของนักเรียนที่สามารถทำได้ งานที่ทำไม่เกินกำลังและวัยของพวกเขา พร้อมทั้งงานนี้ได้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกันด้วย โดยนักเรียนแต่ละบ้านปลูกผักบุ้ง/ผักกวางตุ้ง บ้านละหนึ่งแปลง ผักที่ปลูกได้ส่งขายโรงหุงต้ม (โรงครัว) ของโรงเรียน สมาชิกในแต่ละบ้านช่วยกันดูแล โดยใช้เวลาวางหลังเลิกเรียนในการดูแลรดน้ำ พรุนดิน ผลผลิตที่ได้นำไปขาย ส่วนกำไรที่ได้นำไปเป็นเงินกองกลางของหอพักเพื่อที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมหอพัก หรือนำไปใช้พัฒนาหอพักต่อไป นอกจากนี้ ยังเป็นการสานต่องานเก่าที่เคยประสบผลสำเร็จมาแล้ว (โครงการเดิมปลูกข้าวโพดแนวหอพัก) และสามารถนำงบประมาณจากครั้งก่อนมาดำเนินการได้ เป็นการฝึกการทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบของนักเรียนในหอพักด้วย ส่วนภูมิคุ้มกันในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ คือ จะได้ฝึกปลอดสารพิษไว้รับประทาน นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรู้จักการวางแผนทำงาน การจัดแบ่งเวรดูแล รดน้ำ พรุนดิน แปลงผัก สำหรับความรู้ที่จะต้องนำไปใช้ในกิจกรรมนี้ คือ วิธีการปลูกผักแต่ละชนิด การดูแล การพรุนดิน/วิธีพรุนดินในแปลงผัก การเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น ส่วนคุณธรรมที่ต้องใช้ในกิจกรรมนี้ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ อดทน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นต้น

หลังจากวิเคราะห์การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แล้ว นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยกรรมการหอพักประชุมชี้แจง จัดแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสม มอบหมายงานแต่ละบ้านรับผิดชอบ มอบหมายผู้จัดทำบัญชีรับจ่าย ด้วยประสบการณ์การปลูกข้าวโพดแนวหอพักที่นักเรียนมีอยู่ก่อนแล้ว ทำให้การทำกิจกรรมเกษตรหอพอเพียงของนักเรียนสามารถดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย และประสบผลสำเร็จ สิ่งที่ได้นอกจากผลผลิตที่ต้องการ นักเรียนเกิดความรู้สึกในหมู่คณะ รู้จักทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเกิดความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงาน ดังนั้นทีมนักเรียนผู้เป็นพี่

“ทุกเย็นที่ข้าพเจ้าเดินกลับหอพัก ภาพเดิมๆ จะถูกฉายซ้ำเสมอที่แปลงผัก น้อยๆ พี่ๆ จะช่วยกันรดน้ำ ถอนหญ้าในแปลงผัก หน้าตาของทุกๆ คนจะถูกฉาบไว้ ด้วยอารมณ์ของความสุข พี่ช่วยน้อง น้องเล่นกับพี่เป็นอย่างนี้ทุกๆ วัน จนกระทั่งถึง วันปีนผลกำไร ทุกคนในหอพักมีความสุขกับการสังสรรค์ระหว่างพี่น้องและผองเพื่อน จากผลกำไรที่ทุกคนมีส่วนร่วม “เกษตรพอเพียง” เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมของโรงเรียน ที่ทำให้อยู่ต่อของคำว่า “พี่กับน้อง” ถูกเชื่อมติดกัน ความสามัคคีถูกสร้างขึ้นอย่างช้าๆ เหมือนกับการเจริญเติบโตของผัก ที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สุดท้ายกิจกรรมนี้คงจะไม่ สำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย”

และอีกหนึ่งตัวอย่างของบันทึกบรรยายความรู้สึกของนักเรียนผู้เป็นน้อง

“สำหรับความรู้สึกของผมต่อโครงการ “เกษตรพอเพียง” ผมคิดว่ามันมีอะไร มากกว่าเงินที่ได้จากการขายผัก มันคือบ่อเกิดแห่งความสามัคคี บ่อเกิดแห่งรอยยิ้ม บ่อเกิดแห่งกำไรที่ได้มาแต่สิ่งดีงาม หากลองคิดดูแล้ว การที่เราลงแรงเพียงเล็กน้อย เพื่อแลกกับการดูแลพืชต้นเล็กให้เติบโตเป็นต้นใหญ่ มองดูรอยยิ้มของทุกคนในโรงเรียน ขณะกินผักแห่งความภาคภูมิใจหรือบอกเล่าประสบการณ์แห่งการเลี้ยงดูก็นับว่า คุ่มค่าแล้ว ผักบุ้ง ผักกวางตุ้ง พืชล้มลุกทั้งสองชนิดนี้ได้สร้างวัฒนธรรมที่ดีงามหลาย อย่างก่อให้เกิดความสามัคคี ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรัก การให้อภัย การรู้จัก แบ่งเวลา นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม แผลงที่เพิ่มจำนวนขึ้น นกเพิ่มขึ้นเพราะแมลง เกิดเป็นห่วงโซ่อาหารที่เกิดขึ้นเป็นทอดๆ งานเลี้ยงเล็กๆ ของคนในหอ แม้จะไม่ยิ่งใหญ่ แต่ก็แสดงถึงความยินดีของผลผลิตที่ได้ ความสำเร็จ ของวัฒนธรรมอันดีงามที่ผมคิดว่าคงจะสืบทอดต่อไป”

กิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมแรงกันปฏิบัติได้สอนอะไรๆ นักเรียนหลายอย่าง และจากความในใจ ที่นักเรียนได้บันทึกสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนเป็นผู้รู้จักคิด คิดเป็น คิดได้ และคิดดี

กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมที่หอพัก เป็น กิจกรรมที่พัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักคิด คิดวิเคราะห์ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จัก การวางแผนในการทำงาน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ล้วนเป็นกิจกรรมที่บ่มเพาะนักเรียนให้เป็นผู้มีหลักคิด และบางกิจกรรมของนักเรียนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนทำต่อเนื่องจนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ได้แก่ ค่ายเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนใหม่ ซึ่งเป็นค่ายความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะให้กับนักเรียนที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของโรงเรียน โดยผู้ดำเนินการคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๖ ของทุกรุ่น โดยใช้เค้าโครงการจัดกิจกรรมคล้ายๆ ค่ายเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียนเคยจัดให้ กับนักเรียนเป็นครั้งแรกในระยะที่ ๒ ที่ผ่านมา แต่มีการดัดแปลงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ค่าย พื้าน้องมองชีวิต มอบหลักคิดความพอเพียง

การจัดกิจกรรมค่ายเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ได้ตั้งชื่อค่ายว่า
“พื้าน้องมองชีวิต มอบหลักคิดความพอเพียง” โดยมีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

๑. วางแผนเพื่อน้อง
๒. สวมคล้องไมตรี
๓. น้อมนำทฤษฎีพอหลวง ๓ ห่วง ๒ เงื่อน ก่อเกิด
๔. ชูเชิดด้วยศิษย์เก่า เรารรักสามัคคี
๕. สู่ชี ๘ กลุ่มสาระฯ
๖. เสริมทักษะที่ไร้พ้อ (ซึ่งห้วมน)
๗. ร้อยรักถักทอสานต่อความพอเพียง

การตั้งชื่อค่าย “พินัน้องมองชีวิต มอหลักคิดความพอเพียง” เป็นการตั้งชื่อค่ายที่บอกเป้าหมายของพี่ๆ ม.๖ ที่ต้องการให้น้องๆ ที่เป็นสมาชิกใหม่ของโรงเรียนมีหลักคิดความพอเพียงเกิดขึ้นในตัวของพวกเขา นั่นเอง สำหรับรายละเอียดแต่ละขั้นตอนสามารถอธิบายได้ดังนี้

วางแผนเพื่อน้อง เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมค่ายความรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการ มีการคิดวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ ภายในค่ายกับหลักปรัชญาฯ การวางแผนมอบหมายงานกันทำในกลุ่มของพี่ๆ ม.๖ โดยมีอาจารย์เป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น กิจกรรมทั้งหมดนักเรียน ม.๖ เป็นผู้ดำเนินการเอง

สวมโคลงโมตรี ด้วยน้องๆ ที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ทุกคนต้องมาอยู่รวมกัน ซึ่งเป็นเด็กที่มาจากหลายจังหวัด ต้องจากบ้าน จากพ่อแม่ ผู้ปกครองมาอยู่โรงเรียนประจำ ความเหงาความว้าเหว่ย่อมเกิดขึ้น พี่ๆ ม.๖ จึงต้องเข้าไปช่วยดูแลให้ความอบอุ่น ให้น้องๆ ไม่รู้สึกเหงาด้วยโมตรีที่พี่ๆ หยิบยื่นให้

น้อมนำทฤษฎีพอหลวง ๓ ห่วง ๒ เชื้อน ก่อเกิด เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพี่ๆ จะชี้ให้น้องๆ เห็นถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เสด็จไปช่วยเหลือราษฎรในที่ต่างๆ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ ขณะทรงตรากตรำกับการทรงงาน เพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับน้องๆ หลังจากนั้นพี่ๆ ค่อยๆ อธิบายหลักคิด ๓ ห่วง ๒ เชื้อนไขให้น้องๆ ได้รับรู้เพื่อที่จะได้นำไปใช้

บูธเปิดด้วยศิษย์เก่า เราจัดรักสามัคคี เป็นกิจกรรมที่พี่ๆ ม.๖ ได้เชิญพี่ๆ ศิษย์เก่าที่จบหลักสูตรของโรงเรียนไปแล้วและกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามาเล่าประสบการณ์ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตเมื่อครั้งเป็นนักเรียนมัธยมในโรงเรียน และการนำปรัชญาฯ นี้ไปใช้ในมหาวิทยาลัย การนำพี่ๆ ศิษย์เก่ามาเล่าประสบการณ์ให้น้องๆ ได้รับฟัง เพื่อให้น้องๆ ได้เห็นตัวอย่างการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วประสบผลสำเร็จได้อย่างไร น้องๆ จะได้มั่นใจและศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังเป็นการทำให้ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันรู้จักกัน รักเคารพกัน มีสายสัมพันธ์และความผูกพันในสถาบันไม่เสื่อมคลาย

สัปดาห์ ๘ กลุ่มสาระฯ๔ เป็นการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ น้องๆ จะได้เรียนรู้การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในวิชาต่างๆ ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ของวันนี้จะเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ น้องๆ จะได้เรียนปนเล่น ได้ลองนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์และประยุกต์ในแต่ละสาระการเรียนรู้

เสริมทักษะที่ ๑ (เชิงห้วมัน) โครงการชิงห้วมันเป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีอีกหนึ่งโครงการ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างชัดเจน จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีในการที่พี่จะนำน้องๆ ไปศึกษาและเพิ่มเติมทักษะความรู้ให้กับน้องๆ ได้เป็นอย่างดี

ร้อยรักถักทอ สานต่อความพอเพียง กิจกรรมค่ายความรู้ “พืชน้องมองชีวิต มอบลหลักคิดความพอเพียง” จะบรรลุเป้าหมายได้ พี่ๆ นักเรียน ม.๖ คิดว่าต้องใช้ความรักมาถักทอ ใช้ความรักความเมตตาของพี่ที่จะมอบให้น้องๆ สุดท้ายน้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ น้องๆ ก็ต้องสานต่อความพอเพียงนี้ต่อไป

ในที่สุด การจัดค่ายความรู้เศรษฐกิจพอเพียงนี้ได้กลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ต้องดำเนินการจัดขึ้นทุกปี พี่ๆ ม.๖ ทุกคนจะต้องจัดให้กับน้องสมาชิกใหม่ของโรงเรียนทุกปีการศึกษา

การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนจุฬาภรณฯ เพชรบุรี ในระยะหลังๆ จะเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำลงสู่การปฏิบัติ นักเรียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักคิดในการวางแผนการดำเนินงานส่วนตัวและงานกลุ่ม โดยที่ครูไม่ต้องให้ความรู้ ความหมายว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไรอีกแล้ว นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการวิเคราะห์กิจกรรม/งานต่างๆ ที่จะดำเนินการได้

จะเห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหารจะต้องมุ่งมั่น ตั้งใจในการดำเนินงานพร้อมทั้งสนับสนุนบุคลากรให้ดำเนินชีวิตพอเพียง นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีครูผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะ เพราะผู้บริหารเพียงท่านเดียวไม่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้สำเร็จ และเมื่อมีผู้รับผิดชอบที่จะขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทำหน้าที่ประสานงานโดยตรงแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การที่ต้องพัฒนาครูทั้งโรงเรียน เพราะครูคือหัวใจในการที่จะอบรมบ่มเพาะเยาวชน

เมื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ควรที่จะมีโครงการนำร่องที่ครูได้ลงมือปฏิบัติจนเห็นผล เพื่อให้ครูมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ ก่อนที่จะนำไปสู่นักเรียนทั้งโรงเรียน โดยการสร้างความรู้ให้กับนักเรียนด้วยการปูพื้นฐานและสร้างความสนใจใคร่เรียนรู้ผ่านการจัดค่ายความรู้ และกิจกรรมที่หลากหลาย

หลังจากนั้นคือ การนำปรัชญาฯ ไปใช้ในทุกภาคส่วนของโรงเรียน ในทุกมิติ ตั้งแต่การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการวางนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบูรณาการปรัชญาฯ ในการเรียนรู้ของนักเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านแหล่งเรียนรู้ และที่สำคัญคือ การดำเนินชีวิตในหอพัก เนื่องจากโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เป็นโรงเรียนประจำ นักเรียนต้องอยู่ร่วมกันตลอด ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งเปรียบได้กับบ้านหลังใหญ่ที่จำลองความเป็นสังคมเอาไว้ การสร้างบรรยากาศและการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้หล่อหลอมให้นักเรียนในสังคมเล็กๆ แห่งนี้ เติบโตขึ้นอย่างคนที่มีภูมิคุ้มกันในตนเอง และพร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งโลกกว้างต่อไป

จากการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ข้างต้น มาตั้งแต่ระยะที่ ๑ ถึงสิ้นสุดระยะที่ ๔ ปรากฏผลที่ชัดเจนในการกระทำและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการมาทั้ง ๔ ระยะ เป็นการดำเนินการที่ทำให้นักเรียนเป็นผู้มีหลักคิด รู้จักคิด คิดเป็น คิดได้ และคิดดี ซึ่งจะทำให้สังคมเป็นสุข และสุดท้ายสังคมของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรีได้กลายเป็นสังคมความพอเพียงที่ยั่งยืน

จากหลักคิด สู่วิถีชีวิต

จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำลงสู่การปฏิบัติ จนกลายเป็นวิถีชีวิต ส่งผลให้เกิดคุณภาพของเด็กนักเรียน ที่เป็นผู้รู้จักคิด คิดเป็น คิดได้ และคิดดี การที่จะกล่าว เช่นนี้ได้ ต้องมีข้อมูลมายืนยันเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือ และข้อมูลที่จะยืนยันเพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ก็ต้องเป็น ข้อมูลที่เกิดจากกระบวนการวิจัย ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จึงเป็นผลที่ได้จากงานวิจัยเชิงปฏิบัติการของข้าพเจ้า ดังที่กล่าวมา ตั้งแต่ต้น ผลที่ได้มาจากการตอบข้อมูลแบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษา เอกสารรายงาน ผลการประเมินพบว่านักเรียนสามารถนำหลักปรัชญาฯ มาประยุกต์ใช้ได้ ทั้งนักเรียนปัจจุบันที่ยังคงศึกษาอยู่และศิษย์เก่าที่จบการศึกษาไปแล้ว ซึ่งสามารถสรุปผลจากข้อมูลต่างๆ และประมวลผลคุณภาพนักเรียนได้ดังนี้

การเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้และการทำงาน

“ผมได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการอ่านหนังสือ เรียนหนังสือ การทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนที่หลากหลายและมากมาย แบ่งเวลาออกเป็นส่วนๆ คิดทบทวนว่างานไหนต้องทำก่อนทำหลัง เรียงลำดับความสำคัญ เวลาเรียนในห้องก็ตั้งใจเรียน ไม่หลับ คุยและเล่นให้น้อยที่สุด พอกลับถึงหอพักในเวลากลางคืน ก็จัดสรรเวลาสำหรับการบ้าน อ่านทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนมา การเตรียมตัวเรียนในวันต่อไป และที่สำคัญคือการนอนหลับพักผ่อน ควบนอนหลับให้เพียงพอ”

(นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

การบริหารเวลา

“การบริหารเวลาเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะจะทำให้เราแยกแยะได้ว่า เราควรใช้เวลาไหน และใช้เวลานานเท่าไร เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆ โดยบริหารเวลาให้อยู่บนพื้นฐานความพอเพียง”

(นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

การควบคุมตนเอง

“ใช้ในการควบคุมตนเองให้มีสติ ไม่โมโหง่าย รู้จักอดทน มีเหตุผล”

(นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

“ผมนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผมได้ศึกษาและดูตัวอย่างที่รุ่นพี่ทำ ทั้งการใช้เงินในร้านสวัสดิการ การจัดบันทึกงาน การจัดเวลา และอีกมากมายที่รุ่นพี่ทำ ซึ่งผมก็เริ่มนำมาใช้กับตนเอง เพื่อปรับตัวให้พอเพียง โดยในระยะแรกๆ นั้น ควบคุมตัวเองได้ยากมาก ที่จะทำตัวให้พอเพียง แต่ก็ไม่ใช้เรื่องยากที่จะทำได้ ผมได้เรียนรู้และปรับความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวัน และเมื่อทำครั้งแรกแล้วผลลัพธ์ก็ออกมาดี ผมจึงเริ่มกระบวนการคิดที่จะทำ ความพอเพียงในเรื่องอื่นเป็นลำดับต่อไป และเริ่มเรียนรู้ไปเรื่อยๆ เนื่องจากงานของเรามีความแตกต่างกันไป ทำให้ด้านของความพอเพียงแตกต่างกันออกไปด้วย จึงทำให้ผมรู้สึกประทับใจเล็กๆ ในความพยายามของตน ที่กระทำสิ่งๆ หนึ่งอย่างตั้งใจ เหมือนเป็นเชื้อเพลิงที่ทำให้เราอยากศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น”

(นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

การตัดสินใจ

“นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยนำมาใช้ร่วมกับการตัดสินใจ ไม่ว่าจะ เป็นตอนที่จัดกิจกรรมค่ายต่างๆ ก็ได้ใช้ในการวางแผนอย่างรอบคอบว่า ผลจะเกิดขึ้นในระยะสั้นและ ระยะยาว จะประสบความสำเร็จขนาดไหน หรือแม้แต่การวางแผนงานภายในชุมชน จนรวมไปถึง การดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป เมื่อก่อนอยากได้อะไรก็จะซื้อ โดยไม่คำนึงถึงรายจ่ายของผู้ปกครอง แต่ ปัจจุบันมีการวางแผนใช้เงินเสียใหม่ โดยมีการระบุดยอดทั้งหมดในหนึ่งเดือนว่าจะมีการใช้จ่ายเท่าไร เพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจ”

(นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

การใช้จ่ายและการเก็บออม

“การซื้อของต่างๆ จะเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็น และคำนวณว่าเรามิงบประมาณ อยู่เท่าไร มีน้อยใช้น้อย ถ้ามีมากก็อาจจะใช้มากได้ แต่จะต้องไม่ลืมที่จะ เก็บออมไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อกรณีฉุกเฉิน และเพื่อเก็บเงินไว้ในวันข้างหน้า ซึ่ง ถือเป็นภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วย”

(นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

การประหยัด

“ตั้งแต่ที่ได้ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ชีวิตราบรื่นและเรียบง่าย รู้จักตัดสินใจที่ไม่จำเป็น และฟุ่มเฟือยออก”

(นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

unasu

จากคำให้สัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้ นักเรียนมีความพอเพียงอยู่ในความคิดและการกระทำ อาทิ

ความพอประมาณ เช่น การใช้เวลาอย่างเหมาะสม การประเมินศักยภาพ ตนเองโดยไม่ทำอะไรเกินกำลังความสามารถที่ตนเองมีอยู่ การนำทรัพยากร มาใช้อย่างคุ้มค่า เป็นต้น

ความมีเหตุผล เช่น การแบ่งเวลา และเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง การ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนการ เชื่อมโยงความคิดกับการกระทำ เป็นต้น

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เช่น การพบทวนตำรา การไม่หลับและไม่คุยในขณะเรียน หรือการวางแผนดำเนินงาน/กิจกรรมต่างๆ การวางแผนสำรองถ้างานที่ทำไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นต้น

ความรู้ เช่น การมีความรู้ในเรื่องที่จะทำ รอบรู้และรอบคอบ ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ เป็นต้น

คุณธรรม เช่น การฝึกทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น การส่งเสริมความสามัคคี การมีสติและมีสมาธิในสิ่งที่ทำ การกระทำที่ไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การอยู่ท่ามกลางบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในเรื่องปรัชญาฯ สามารถทำให้เด็กน้อมนำหลักปรัชญาฯ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว ยังคงสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่

จากหนังสือ พพ.๘๒๙ เล่ม ๒ ได้สัมภาษณ์นายอริวัฒน์ พงษ์พานิช นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ศิษย์เก่าของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิต

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด ผมนำมาใช้ในเรื่องของการแบ่งเวลา รู้ว่าจะแบ่งอย่างไร จะใช้เวลาเรื่องใดมากกว่ากัน คือเรามีเหตุผล รู้จักความพอประมาณถ้าเรารู้จักตนเอง คนส่วนใหญ่มองว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องการเกษตรกับการออม แต่จริงๆ แล้วเป็นเรื่องหลักคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิต ใช้พัฒนาตัวเองได้อย่างแท้จริงกับทุกๆ เรื่อง ทุกวันนี้ยังใช้ เหมือนใช้โดยเราไม่รู้ตัว ยกตัวอย่างเรื่องเรียนดีกว่า เพราะผมคิดว่าเป็นเรื่องใหญ่สำหรับนักเรียนทุกคน ตอนนี้ผมเรียนมหาวิทยาลัยไม่เหมือนมัธยม จะเข้าเรียนหรือไม่ ไม่มีใครว่า ดังนั้น เราต้องรู้จักกับบทบาทหน้าที่ของเรา ต้องควบคุมตัวเองให้อยู่ แบ่งเวลาให้ถูก ต้องรู้จักคบเพื่อน ไม่ใช่เราจะเที่ยวเล่นไม่ได้ หรือตั้งหน้าตั้งตาเรียนอย่างเดียวเท่านั้น แต่เราต้องรู้ว่าแค่ไหนถึงจะพอดี”

นายอยู่ยง เขาวนปรีชา ศิษย์เก่าโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๓ ความตอนหนึ่งว่า “เพื่อนวัยเดียวกัน ยังมีปัญหาอยู่เยอะมากทั้งเรื่องยาเสพติด ปัญหาความรุนแรง การทะเลาะวิวาท ปัญหาในครอบครัว กระทั่งค่านิยมผิดๆ การแสดงออกที่ผิดๆ ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ เพียงแต่เด็กรุ่นใหม่เข้าใจ เมื่อเด็กรุ่นใหม่เข้าใจ มีหลักคิดที่ดี ก็จะไม่เลือกทำสิ่งที่ผิด”

นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังได้สัมภาษณ์ศิษย์เก่าของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต

“เมื่อมาอยู่ในมหาวิทยาลัย ให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวางแผนการใช้เงินของตนเอง หนูต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพราะคิดอยู่เสมอว่า ครอบครัวหนูไม่ได้ร่ำรวย ถ้ารู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง เพราะครอบครัวหนูไม่ได้มีลูกคนเดียว หนูจะต้องคิดถึงน้องๆ ด้วย”

(ชมพูนุช พ่วงทรัพย์สิน, ๒๕๕๒, มหาวิทยาลัยศิลปากร)

“ผมใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ รอบตัว ใช้วิเคราะห์เรื่องเรียน ใช้ในการวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ผมไม่เคยมีปัญหาในด้านค่าใช้จ่าย ผมเห็นเพื่อนบางคนใช้เงินในช่วงต้นสัปดาห์เยอะมากๆ พอท้ายสัปดาห์ที่ต้องยืมเงินจากคนอื่น เห็นแล้วทำให้เรียนรู้และจดจำว่า เรื่องแบบนี้ต้องไม่เกิดกับผม”

(ฐิติพันธ์ พาเรือง, ๒๕๕๒, มหาวิทยาลัยมหิดล)

“มาเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มาอยู่ในสังคมใหม่ ซึ่งใหญ่กว่าสังคมของนักเรียนมัธยม เป็นสังคมที่เพื่อนมีความหุรหุรา แต่ผมรู้ตัวตนของตนเอง ผมสามารถอยู่ท่ามกลางเพื่อนที่หุรหุราได้ ผมใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผน แบ่งเวลา ในการศึกษาและการดูแลตนเอง ผมดำเนินชีวิตของผมด้วยการใช้เหตุผลในการคิดและทำ”

(ธนาธร หนูน้อย, ๒๕๕๒, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

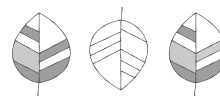
“หนูได้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากมายในรั้วมหาวิทยาลัย โดยใช้ในการแบ่งเวลา (บริหารเวลา) บริหารงบประมาณ เนื่องด้วยหนูได้รับคัดเลือกเป็นประธานนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการขององค์การบริหารองค์การนักศึกษาแม่ฟ้าหลวง หนูต้องบริหารงบประมาณของสาขา และต้องจัดสรรเวลาของตนเองโดยอาศัยหลักปรัชญาฯ เนื่องด้วยตนเองต้องทำกิจกรรมมากมายและต้องเรียนด้วย ซึ่งผลการเรียนอยู่ในระดับใช้ได้และงานกิจกรรมในหน้าที่ก็ไม่เสียหาย ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากโรงเรียนจุฬาภรณฯ เมื่อจบออกมาแล้ว ได้อะไรติดตัวมามากมาย ทำให้หนูมีความมั่นคงเมื่อมาอยู่ในมหาวิทยาลัย”

(กรรณิการ์ ทวีกาญจน์, ๒๕๕๒, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง)

“ผมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวางแผนชีวิตและการเรียนในมหาวิทยาลัย ผมอ่านหนังสือทุกวัน วันละนิดละหน่อย สะสมไปเรื่อยๆ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการเรียนของผม ตอนใกล้สอบผมไม่ต้องหัดใหม่อ่านมากเหมือนเพื่อนคนอื่นๆ ผมมีสมุดโน้ตจดบันทึกเรื่องราวที่ได้เรียนมา ผมทบทวนความรู้ และตัวให้เพื่อนๆ ผมมีความรู้แน่นขึ้น นี่คือน้ำที่ผมได้มาจากโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี”

(ณัฐพงษ์ หุ่นงาม, ๒๕๕๒, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนคนหนึ่งได้เข้าใจ และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิต จะส่งผลให้นักเรียนผู้นั้น เป็นผู้มีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของตนเอง แม้ว่าจะไม่มีสิ่งแวดล้อมที่คอยส่งเสริมแล้วก็ตาม แต่เมื่อนักเรียนได้หลักคิดติดตัวไปแล้ว นักเรียนจะใช้ชีวิตแบบมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางและเกราะในการป้องกันตนเอง ซึ่งเปรียบเสมือนโรงเรียนได้ติดอาวุธทางปัญญาให้กับนักเรียน และส่งผลให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศชาติ

บทส่งท้าย

คำโบราณกล่าวว่า “กรุงโรมไม่สามารถสร้างให้สำเร็จได้ภายในวันเดียว” ฉะนั้นฉันนั้น “การปลูกคน ปลูกความคิด” ก็ไม่สามารถจะทำให้สำเร็จภายในระยะเวลาอันสั้นได้ โดยเฉพาะการปลูกความคิดที่ถูกต้องและมีคุณค่าในใจคน ให้คนปรับเปลี่ยนความคิดหรือกระบวนทัศน์ต่างๆ ได้ ต้องใช้เวลา ไม่ต่างกับการปลูกต้นไม้ที่จะให้ดอกออกผลได้ก็ต้องใช้เวลาพอสมควรเช่นกัน แต่เมื่อออกผลคราวใดก็นำมาซึ่งความสุขใจยิ่งนัก

ดังนั้น ผู้บริหารที่คิดจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสร้างให้เกิดกับผู้เรียนได้นั้น ต้องใช้เวลาพอสมควร ต้องใจเย็นๆ แต่เมื่อได้เห็นผลที่ปรากฏก็จะชื่นใจ ภาคภูมิใจและสุขใจ หาใดเปรียบมิได้

ข้าพเจ้าใช้เวลาในการสร้างเด็กให้มีหลักคิดนี้ประมาณ ๓ ปี จึงเริ่มปรากฏผลให้เห็นอย่างชัดเจน เห็นคุณภาพของลูกศิษย์ คุณภาพของคุณครูผู้ได้บังคับบัญชา และต่อมาอีก ๒ ปี ก็เห็นผลที่ทำให้ยิ่งมั่นใจในการเดินทางสร้างหลักคิดด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับครูและศิษย์

ในการทำงานใดๆ ก็ตาม ย่อมมีปัญหาอุปสรรคก่อนจะพบความสำเร็จ แต่ปัญหาอุปสรรคนั้นย่อมหมดไปได้ถ้าผู้ทำงานนั้นมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะไปสู่เป้าหมายและใช้สติในการคิดและแก้ปัญหาอุปสรรค

งานปลูกคน ปลูกความคิดก็เช่นกัน มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน แต่ไม่เป็นปัญหาใหญ่ที่เกินความสามารถในการจัดการได้ ด้วยเมื่อเจอปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ข้าพเจ้าได้ตั้งสติและดูเหตุของปัญหา แล้วนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักคิด นำมาคิดวิเคราะห์ปัญหาและคิดวิธีแก้ไข ซึ่งการแก้ไวนั้นได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในการแก้ปัญหาอุปสรรคปัญหานั้นก็จะคลี่คลายไป

ปัญหาที่พบมากในการสร้างศิษย์ให้มีหลักคิด คือ การสร้าง “ครู” ให้มีหลักคิดก่อนนั่นเอง ในการเริ่มต้นครั้งแรกๆ ข้าพเจ้าใช้วิธีการพูดบ่อยๆ พูดทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น ในที่ประชุมครู ก่อนจะนำสู่วาระการประชุม

ข้าพเจ้าจะพูดถึงหลักคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสมอๆ จนมีเสียงพูดในหมู่ครูกันว่า “ก่อนประชุมเดียว ผอ. ก็จะพูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงก่อนแน่ๆ” ซึ่งก็เป็นจริงตามที่ครูพูดกัน การที่ข้าพเจ้าพูดบ่อยๆ พูดเรื่อยๆ โดยหวังให้หลักคิดนี้ซึมซับในตัวครู และถ้ามีโอกาสก็จะเจาะคุยกับคุณครูผู้ได้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล หรือถ้าครูคนใดมีปัญหาไม่เข้าใจ หรือเข้าใจไม่ถูกต้อง ก็จะคอยอธิบายให้ฟังโดยไม่เกี่ยงงอน ไม่กำหนดเวลา ซึ่งการที่จะให้ครูเข้าใจในหลักคิดนี้ได้ ผู้บริหารต้องเข้าใจชัดเจนสามารถอธิบายให้ครูหรือนักเรียนเข้าใจได้ และสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องพบแน่ๆ คือ ครูเข้าใจได้ไม่พร้อมกัน ทั้งๆ ที่เราให้ความรู้ครูไปพร้อมๆ กัน เช่น จัดอบรมให้ความรู้โดยตรง หรืออบรมเชิงปฏิบัติการที่ดีโดยอบรมพร้อมๆ กันทั้งโรงเรียน จะพบว่าครูเข้าใจได้ไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา

เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงเรื่องกล้วยน้ำว้าของท่าน ผอ. สมจริง อินทรักเดช อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยอด อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ท่านพูดว่า “กล้วยน้ำว้า ๑ เครือ จะสุกไม่พร้อมกัน แต่สุดท้ายก็จะสุกทุกลูก สามารถใช้รับประทานได้ทั้งหมด เหมือนการสร้างครูให้รู้ ให้เข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำลงสู่การปฏิบัติ จนเป็นวิถีชีวิตนั้น ครูจะรู้ เข้าใจ นำไปใช้ได้

ไม่พร้อมกัน แต่สุดท้ายครูทุกคนก็จะสามารถ
รู้ เข้าใจ และนำไปใช้ได้ทุกคน เช่น กลัวน้ำว่า
ทั้งเครื่องนั่นเอง ดังนั้น ผู้บริหารต้องใจเย็น
อดทน ผลสุดท้ายก็สามารถรับประทาน
กลัวน้ำว่าสุกทั้งเครื่องได้ เมื่อเป็นเช่นนี้
“งานปลูกคน ปลูกความคิด” ต้องค่อยๆ
ดำเนินการไปเรื่อยๆ เช่นเดียวกับการรอคอย
ให้กลัวน้ำว่าสุกทั้งเครื่อง

สมมุติว่าถ้ากลัวน้ำว่าเกิดสุกพร้อมกัน
ทั้งเครื่อง คงรับประทานไม่ทัน สุดท้ายก็จะเกิด
เน่าเสียหายได้ ดังเช่นการนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการแล้วบวม ดัง
สุดขีดในระยะหนึ่ง สุดท้ายดับสูญไปเพราะ
ไม่มีการสืบเนื่อง

ดังนั้น การที่ครูในโรงเรียนค่อยๆ รู้ เข้าใจ
นำไปใช้ แล้วเมื่อมีครูเข้ามาใหม่ ก็จะมีการ
ค่อยๆ หอຍทำความเข้าใจ นำไปใช้ ก่อให้เกิด
ความต่อเนื่องต่อไป

เมื่อมีครูใหม่เข้ามา ยังไม่มีความรู้
ผู้บริหารต้องสร้างความรู้ให้กับครูใหม่ ด้วย
วิธีการที่หลากหลาย เช่น อาจให้เรียนรู้กับ
ครูเก่าๆ จัดปฐมนิเทศ แนะนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายบุคคล หรือจัด
อบรมให้ความรู้ แล้วให้ครูนำเอาไปใช้กับ
ตนเอง นำไปทดลองใช้กับนักเรียน แล้ว
ผู้บริหารก็ต้องติดตามผลงานนี้ด้วย การ
ติดตามงานมีหลากหลายวิธี แต่วิธีที่ข้าพเจ้า
ชอบใช้ คือ “ใช้งานตามงาน” เช่น อบรมให้ครู
มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง แล้วให้ครูนำไป

ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หลังจากนั้น
ข้าพเจ้าจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู
อาจจัดในรูปการประกวดการจัดการเรียน
การสอนที่บูรณาการกับหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง มีการนำเสนอการสอน
การวิพากษ์ การแนะนำหรือเสนอแนะซึ่งกัน
และกัน ทำให้ครูเกิดมุมมองมากขึ้น เกิดการ
สังเคราะห์องค์ความรู้ เกิดการดึงความรู้ฝังลึก
ในตัวครูออกมา (Tacit Knowledge)

งานปลูกคน ปลูกความคิดด้วยหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นงานที่ทำหยา
ความรู้ ความสามารถของครูและผู้บริหาร
งานนี้จะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของ
ครูและผู้บริหาร แต่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง
ข้าพเจ้าดำเนินงานนี้มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ จนถึง
ปัจจุบัน เห็นผลที่ปรากฏทั้งครูและศิษย์ เป็น
ผู้ที่มีคุณภาพ มีความคิด ดังตัวอย่างบทความ
ที่ครูและศิษย์ได้ถ่ายทอดหลักคิดที่ตนเอง
นำไปปฏิบัติ และเห็นผล เห็นคุณค่า จนนำไป
ใช้เป็นวิถีชีวิตของตนเอง ซึ่งจะปรากฏไว้ใน
ภาคผนวก

การปลูกคน ปลูกความคิด ไม่สามารถ
สำเร็จได้ในระยะเวลาอันสั้น หากแต่ระยะเวลา
ที่เพิ่มขึ้นคือฟันเฟืองที่สำคัญ ที่ทำให้ก้าว
เล็กๆ กลายเป็นก้าวที่มั่นคง และสามารถส่งต่อ
ให้เกิดก้าวต่อไปบนเส้นทางแห่งความพอเพียง

ภาคผนวก

การนำเสนอ

ของเศรษฐกิจพอเพียง

ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

สอนคนด้วยใจ สอนใจด้วยหลักปรัชญา

โดย ผอ.ประทีป เมืองงาม

อดีตหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

ผมนายประทีป เมืองงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านต้นเกด ผมเคยเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของ ผอ.กัญพินา เชื้อมจิต ทั้งที่โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี และที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้เรียนรู้ และร่วมขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากับท่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จนเกิดเป็นมโนทัศน์ในเรื่องนี้ของตนเองในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ว่าเราจะ “สอนคนด้วยใจ สอนใจด้วยหลักปรัชญา”

ที่ว่าสอนคนด้วยใจ ก็คือต้องเข้าใจว่าคนแตกต่างกัน การเข้ามาเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละคนก็มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต่างกันด้วย จึงต้องคำนึงถึงให้มาก ไม่ให้เขาทุกข์เพราะการเรียนรู้เรื่องนี้เริ่มจากเรื่องใกล้ตัว ให้เขาวิเคราะห์ได้และนำไปใช้ได้จริง

ส่วนสอนใจด้วยหลักปรัชญา คือ เรื่องของตนเอง ต้องมีสติ ระลึกได้ มีความสุขกับ

การทำเรื่องนี้ ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่วิธีการทำงานในสถานศึกษา ๒ เรื่อง

๑. นโยบายโรงเรียน ๔ มิติ โดยตั้งเป้าหมายการบริหารงานทุกงานต้องลงไปสู่เป้าหมาย ๔ ด้านคือ

มิติสังคม สร้างนักเรียนให้เป็นเป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนประกอบด้วยบ้าน วัด โรงเรียน

มิติเศรษฐกิจ (วัตถุ) โรงเรียนพึ่งพาตนเองมากที่สุด ใช้วัสดุ อุปกรณ์ ปัจจัยต่างๆอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด นักเรียนมีพื้นฐานอาชีพ รู้จักประหยัดและออม

มิติวัฒนธรรม นักเรียนเป็นคนดี ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ มีจิตอาสาและจิตสาธารณะ

มิติสิ่งแวดล้อม ร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนอย่างจริงจัง

๒. รูปแบบการพัฒนาอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง “อบ-รม-บ่ม-เพาะ” ต้องการให้นักเรียนรู้จักตนเอง คิด พุด ทำโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำกับและมีส่วนร่วมในนโยบาย ๔ มิติ

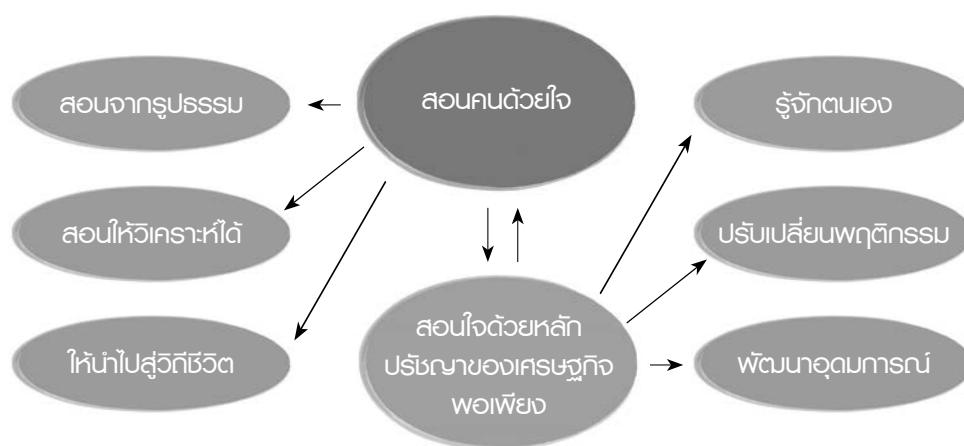
อบ (สร้างความหอม) ให้นักเรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่กำลังทำหรือกำลังเรียนรู้

รม (ถนอมรักษา) ให้ทำบ่อยๆ

บ่ม (ทำให้สุก) พัฒนาจนเป็นทักษะ และเกิดความคิดรวบยอดของตนเอง

เพาะ (ปลูกให้ขึ้น) ภูมิใจในตนเองและขยายผลสู่คนอื่น

ผลที่เกิดใน ๒ ปีกว่าที่ทำเรื่องนี้กำลังเก็บเกี่ยว นักเรียนดีขึ้นทั้งเรื่องการเรียนรู้และความประพฤติ ครู ผู้บริหาร โรงเรียน เริ่มได้รับรางวัลต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ชุมชนให้การยอมรับและร่วมกันพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทั้งหมดทั้งสิ้นเป็นผลพลอยได้ เป้าหมายที่อยากให้เกิดคือทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในทุกๆ เรื่องตามสมควรแก่อัตภาพ และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปสู่ตนเองในฐานะส่วนหนึ่งของชีวิตให้ได้

ครูใหม่...ได้อะไรจากเศรษฐกิจพอเพียง

โดย ครูเนตรนรงค์ ขวัญสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ข้าพเจ้า นายเนตรนรงค์ ขวัญสุข ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี หนึ่งในครูซึ่งได้รับโอกาสดีจากท่าน ผู้อำนวยการ กัญพินา เชื่อมชิด ให้เข้าสู่การเป็นแกนนำบูรณาการหลักคิดปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และด้วยเหตุที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จึงทำให้ข้าพเจ้าใช้เป็นเหตุผลหนึ่งในการเลือกลงบรรจุครั้งแรกที่นี่ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา

จากครูเกษตรตัวเล็ก ๆ คนหนึ่งซึ่งทราบดีว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นกล่าวถึง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ซึ่งประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม แต่ยังไม่ลึกซึ้ง ยังไม่สามารถวิเคราะห์หลักคิดนี้ได้ เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสเข้ามาอยู่ที่นี่ ข้าพเจ้าได้รับโอกาสให้เข้าร่วมอบรมอย่างจริงจังกับมูลนิธิสยามกัมมาจลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้เกิดขึ้นมากมาย

มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้อยู่บนพื้นฐานหลักคิดของพ่อ ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนที่เกิดขึ้นในตัวข้าพเจ้า คือ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักคิดที่คนเราควรนำมาเป็นพื้นฐานในการคิดหรือวางแผนในการทำงานใดๆ ก็ตาม ให้มีความเหมาะสมกับตัวเอง เหมาะสมกับทรัพยากรที่มี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งหากมีการนำหลักคิดมาใช้จัดการเรียนรู้จริงในห้องเรียนก็จะเกิดผลดีทั้งกับตัวครูเอง และที่สำคัญก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ สำหรับตัวข้าพเจ้าเองแล้วนั้น หลังจากผ่านการเรียนรู้มาแล้ว ข้าพเจ้าเองก็ได้นำความรู้ที่ได้รับเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่แผนการจัดการเรียนรู้ ข้าพเจ้าเริ่มคิดอย่างเป็นระบบ วางแผนอย่างรอบคอบ วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดเวลาที่จะใช้สอนนักเรียนได้อย่างเหมาะสม คำนึงถึงทรัพยากรที่มีงบประมาณที่ต้องใช้ให้เหมาะสมกับที่ได้รับ รวมถึงใช้วิธีจัดการเรียนรู้โดยการ

ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตาม และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง เมื่อข้าพเจ้าจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาโครงงานอาชีพเสร็จเรียบร้อยแล้ว นั้น ก็นำแผนดังกล่าวมาใช้จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้จึงส่งผลให้ทั้งตัวข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนเองก็ประสบความสำเร็จในงานที่ปฏิบัติ

ในระยะเวลาหนึ่งปีเศษที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้เรียนรู้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้นำมาปรับใช้ทั้งในด้านการทำงาน และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มันเป็นประสบการณ์ที่ยิ่งใหญ่และคุ้มค่ามาก เศรษฐกิจพอเพียงคือสิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่า การรู้จักที่จะคิดและวางแผนก่อนลงมือทำสิ่งใดก็ตาม ย่อมจะนำมาซึ่งความสำเร็จอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของหลักคิด ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้มานั้น เปรียบเสมือนเส้นทางที่จะนำเราไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ หากคนเราไม่หยุดคิด ไม่หยุดการเรียนรู้ ก็จะมีสิ่งใหม่ๆ คอยมาเติมเต็ม

ชีวิตเราอยู่ตลอดเวลา เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ภาระ แต่เป็นสิ่งที่จะทำให้ทุกคน “มีความสุขดี” คืออย่างมีระบบ จบการทำงานอย่างมีความสุข”

บนรากฐานของความมั่นคงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ่อหลวงของเราได้มีพระราชดำรัสไว้ ข้าพเจ้าจะขอยึดเอาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะขอน้อมนำหลักคิดที่พระองค์พระราชทานมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งแก่ตนเองและแก่ลูกศิษย์ที่ข้าพเจ้ารักทุกคน รวมถึงองค์กรที่ข้าพเจ้าทำงานอยู่ด้วย แม้ในวันนี้ข้าพเจ้าจะไม่ใช่นักที่ประสบความสำเร็จสูงสุด แต่ถ้าบนพื้นฐานของความพอเพียงแล้ว ข้าพเจ้าคงจะเป็นอีกคนหนึ่งที่มีความสุขที่สุดกับหลักคำสอนของพ่อหลวง ชีวิตต่อไปในภายภาคหน้าจะเป็นเช่นไร หากเรามีความพอเพียง เชื่อว่าทุกท่านก็จะสุขได้เช่นข้าพเจ้าในทุกวันนี้

การนำเสนอ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

โดย ครูศรัณย์ แสงนิลาวิวัฒน์
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ข้าพเจ้าได้รู้จักกับคำว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ที่ไม่ใช่เกษตรทฤษฎีใหม่) ครั้งแรกเมื่อหกปีที่แล้ว คือเมื่อตอนบรรจุเป็นข้าราชการครูที่โรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย เพชรบุรี แห่งนั้นเอง คำถามแรกที่ถูกถามก็คือ “เข้ามาอยู่โรงเรียนนี้ รู้จักสามห่วง สองเงื่อนไขหรือไม่” บอกตามความเป็นจริงคือ ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องอากัน หรือไม่ก็น่าจะเกี่ยวกับลูกเสือ เพราะช่วงที่ข้าพเจ้ายังเรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษานั้น ยังไม่มีเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามามากนัก จึงไม่ได้สนใจที่จะเรียนรู้แต่ข้าพเจ้าโชคดีที่ได้มาทำงานในส่วนของการงานวิชาการที่มีอาจารย์ประทับใจเมืองงาม เป็นหัวหน้า ท่านจึงเป็นคนที่สอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับข้าพเจ้า นอกเหนือจากการอบรมความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับครูทั้งโรงเรียน (ซึ่งมีค่อนข้างบ่อย)

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้าได้รับและซึมซับมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายนั้น มีค่อนข้างมาก แต่ก็เหมือนดาบสองคม ที่คมหนึ่งคือถ้าเราเข้าใจได้จริงความรู้เหล่านั้นก็จะเป็น

ประโยชน์ แต่อีกคมหนึ่งคือการได้รับความรู้มากมายโดยไม่เข้าใจมันจริงๆ ก็กลายเป็นว่ามีอะไรมากมายอัดในหัวจนไม่เข้าใจอะไรเลย ซึ่งในช่วงแรกข้าพเจ้าคงเป็นแบบหลังมากกว่า แต่ข้าพเจ้าคิดว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหวังดีต่อพสกนิกรของพระองค์อย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นคำสอนของพระองค์ย่อมเป็นสิ่งที่ดีต่อพวกเราทุกคนจริงๆ ข้าพเจ้าจึงเกิดศรัทธาและพร้อมที่จะเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

ข้าพเจ้าเริ่มทำความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำเรื่องง่ายๆ ในชีวิตประจำวันมาวิเคราะห์ตามหลักการที่ได้รับการอบรมจากคณะกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น ผอ.กัญพิมา อ.ประทีป อ.พรไพโรจน์ และจากครูอีกหลายท่านที่มีความเข้าใจในเรื่องนี้ แต่ก็เหมือนกับการทำการบ้านบ่อยๆ ซึ่งข้าพเจ้าก็มักจะหยิบยกกิจกรรมมาวิเคราะห์เล่นๆ ในใจ เช่น การทำงาน การซื้อของ การกิน การนอนและอื่นๆ อีกมากมาย ข้าพเจ้าทำเช่นนี้อยู่เป็นปี แต่ในความรู้สึกของตนเองจริงๆ ก็ยังมีคำถามหนึ่งที่มักจะมาขึ้นเสมอเวลาที่

ข้าพเจ้าวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ “สิ่งที่เราคิดหรือวิเคราะห์นั้น มันถูกหรือผิด” เพราะเวลาวิเคราะห์ผ่านกิจกรรมหรือบูรณาการกับแผนการจัดการเรียนรู้ก็ตาม ข้าพเจ้าเห็นว่าการวิเคราะห์ของคุณครูแต่ละท่านนั้น ไม่เหมือนกันเลย บางคนเขียนออกมาเป็นข้อๆ บางคนเขียนเป็นข้อความอธิบายต่อกันไป ซึ่งบางครั้งข้าพเจ้าเองก็เกิดความสับสนว่าเราควรเลือกใช้แบบไหน ความสับสนนั้นหมดลงไปเพราะข้อคิดที่ข้าพเจ้าได้รับจากท่าน ผอ.กัญทิมา (ซึ่งในตอนนั้นข้าพเจ้าคิดว่าท่านนี้ละ ที่น่าจะมีความชัดเจนในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด) ข้าพเจ้ามีโอกาสดำถามท่านตรงๆ ว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าคิดวิเคราะห์ออกมานั้นเป็นอย่างไร ถูกหรือผิด หรือต้องแก้ไขตรงไหน คำตอบที่ได้รับมานั้นทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจในทันทีทันใด (ภาษาสมัยนี้คงหมายถึง “ปัง” กระจ่าง) ท่านตอบในลักษณะที่ว่า “การวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการวิเคราะห์โดยคำนึงถึงบริบทของตนเอง ดังนั้นพี่ (หมายถึง ผอ.) คงบอกไม่ได้ว่าสิ่งที่เธอคิดนั้นผิดหรือถูก เพราะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น

ของใครของมัน เราจะไปบอกว่าสิ่งที่คนอื่นคิดนั้นพอเพียงหรือไม่พอเพียงไม่ได้ เพราะเราไม่รู้ว่าบริบทของเขาเป็นอย่างไร” แล้วท่านก็ยกตัวอย่างการคิดวิเคราะห์ของท่านเอง จนทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจมากขึ้น

หลังจากที่ข้าพเจ้าเกิดความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นความเข้าใจจริงๆ ของตัวข้าพเจ้าเองแล้ว สิ่งที่เหลือก็ไม่ยาก คือการลองนำไปปฏิบัติจริง หรือที่วิทยากรอบรมมักใช้คำว่า “จากความรู้สู่การปฏิบัติ” นั่นเอง แต่การปฏิบัติของข้าพเจ้าก็ใช้แนวคิดจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือเราคงไม่สามารถใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิตของเราพร้อมๆ กัน ข้าพเจ้าจึงพยายามใช้ในเรื่องที่จำเป็นก่อน ผิดจนเกิดความเคยชิน จากนั้นก็ลองใช้กับเรื่องอื่นๆ ตามมาทีหลัง

จากการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันภายในองค์กร ทั้งนี้คงหมายถึงการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนด้วย ซึ่งการได้สอนการจัดกิจกรรม การพูดคุย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเรียนนี้เองที่เป็นการฝึกฝนการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของข้าพเจ้า

ให้ดีขึ้น ข้าพเจ้าได้เห็นนักเรียนที่จบจากโรงเรียนไปแล้วมาเล่าให้ฟังว่า เขานำไปใช้ในมหาวิทยาลัยอย่างไร หรือได้ฟังนักเรียนวิเคราะห์จากกิจกรรมที่พวกเขาทำ ข้าพเจ้าก็ได้รับความรู้หรือแนวคิด ตลอดจนคำสำคัญอื่นๆ อีกมากมาย อาทิ “เรารู้ว่าเราคือใคร” “คิดและทำ โดยที่ไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน” เป็นต้น ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าการที่ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่แท้จริงแล้ว ความเชื่อและศรัทธาอย่างเดียวไม่พอ หรือการได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือ การอบรม ก็ยังไม่พอ ต้องอาศัยความเข้าใจ ซึ่งต้องเป็นการเข้าใจอย่างแท้จริง ต้องเข้าใจมาจากส่วนลึกๆ ของตนเอง ตัวของเราเองเท่านั้นที่บอกได้ว่าเข้าใจหรือไม่เข้าใจ และแต่ละคนคงใช้เวลาเรียนรู้ไม่เท่ากัน สิ่งหนึ่งจากการเรียนรู้เรื่องนี้คือ “การเรียนรู้ร่วมกัน” เป็นสิ่งสำคัญที่สุด บางครั้งเราอาจยึดบริบทของเราเองมากเกินไป จนเกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่นได้ เพราะฉะนั้นการได้ว่าผู้อื่นคิดอย่างไรหรือเป็นอย่างไร ก็จะช่วยให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

สุดท้ายแล้วข้าพเจ้าได้ข้อคิดอย่างหนึ่งว่า ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรมามากมาย ในเวลาเกือบสามสิบปีแล้ว แต่การเรียนรู้และได้ใช้ชีวิตอย่างที่มีคุณค่าอันสำคัญที่สุด โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้แหละสอนให้ข้าพเจ้าเรียนรู้และใช้ชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าในสังคมจวบจนทุกวันนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...นำความสำเร็จสู่ชีวิต

โดย ครูสายใจ ประเสริฐสุข

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

คืออะไร เป็นคำถามที่ถามตัวเองเมื่อหลายปีก่อน ผู้อำนวยการโรงเรียนได้นำความรู้มาให้กับครูทุกคน และที่สำคัญได้มอบหมายให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการกับวิชาที่สอน เพื่อบ่มเพาะนักเรียน

แล้วจะบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างไร มองไม่เห็นแสงสว่างเลย พยายามที่จะทำความเข้าใจ พยายามจะบูรณาการกับวิชาที่ตนเองสอน แต่สุดท้ายก็ทำไม่ได้ จึงเกิดการต่อต้านเล็กๆ อยู่ในใจ ได้สารภาพกับผู้อำนวยการตรงๆ ว่า “ไม่เข้าใจ ไม่อยากยอมรับ” ผู้อำนวยการท่านคงใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาทำให้ข้าพเจ้ายอมรับและเกิดความเข้าใจ ด้วยการพูดคุยกับข้าพเจ้าเป็นประจำ ทำให้ข้าพเจ้าค่อยๆ ซึมซับไปที่ละน้อยๆ ส่งข้าพเจ้าไปอบรมหลายครั้ง ให้โอกาสเป็นผู้ช่วยวิทยากร เวลาผู้อำนวยการเป็นวิทยากรมอบเวทีเล็กๆ ให้ข้าพเจ้าเป็นวิทยากร โดยฝึกซ้อมข้าพเจ้าก่อนออกไปบรรยายโดยการบรรยายให้ผู้อำนวยการฟังก่อนที่จะไปบรรยายให้กับคณะศึกษาดูงาน

จากการพูดให้ฟัง บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ และสอน พร้อมทั้งให้โอกาส ให้กำลังใจ วันแล้ววันเล่า จนในที่สุดข้าพเจ้าก็เข้าใจ ยอมรับและเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาใช้กับตัวเองใน

เรื่องการดำรงชีวิตอย่างระมัดระวัง ไม่ประมาทกับการใช้ชีวิต และนำมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในฐานะหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ตลอดจนนำมาใช้กับงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าประสบผลสำเร็จในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในหลายๆ เรื่อง ทั้งเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาการของตนเอง และความสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าพัฒนาตนเองด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้าพเจ้าได้จัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการพิเศษ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดในการวางแผนการดำเนินงาน ตั้งแต่ดูเงื่อนไขความรู้ในการจะขอเลื่อนวิทยฐานะมีอะไรบ้างที่ต้องทราบและจะต้องดำเนินการ หลังจากนั้นจึงวางแผนการทำงาน โดยดูในเรื่องของระยะเวลาที่มีกับงานที่ต้องทำ และภาระงานอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบ ข้าพเจ้าจัดเก็บแฟ้มงานไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการประเมิน และทำงานเป็นปัจจุบัน ซึ่งข้าพเจ้าได้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเองทุกภาคเรียน ไม่ว่าจะเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีการบันทึกหลังแผน การรายงานคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การรายงานผลการปฏิบัติงานตามคำสั่งต่างๆ การรายงานการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

การรายงานการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา
ตลอดจนงานวิจัย/นวัตกรรมที่จะขอเสนอเป็น
ผลงานวิชาการ ทุกงานข้าพเจ้าจะทยอยทำไป
เรื่อยๆ ไม่หมดงานไว้อแล้วหักโหมทำในนาที่
สุดท้าย การวางแผนที่ดี รอบคอบรัดกุมเป็นการ
สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเอง ส่วนเหตุผล
ในการขอเลื่อนวิทยฐานะในครั้งนี้ มาจากการ
ที่ข้าพเจ้าต้องการที่จะพัฒนานวัตกรรมด้าน
การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียน สุดท้ายได้พัฒนาศักยภาพ
ของตนเองด้วย การทำงานครั้งนี้ ข้าพเจ้ามี
ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะให้งานสำเร็จโดยไม่ย่อท้อ
ต่ออุปสรรคใดๆ เพราะข้าพเจ้าเชื่อว่า เมื่อเรา
มีความมุ่งมั่นและพยายาม สุดท้ายเราจะไปถึง
เป้าหมายที่ต้องการได้ จากความอดทนเพียร
พยายาม ในที่สุดข้าพเจ้าก็ประสบผลสำเร็จ
ข้าพเจ้าสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาก
ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้
สำเร็จ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความมั่นใจในวิชาการ
ของตนเองยิ่งขึ้น

นี้แหละเศรษฐกิจพอเพียงที่นำพาชีวิต
ของข้าพเจ้าให้ก้าวหน้าทางวิชาการ ส่วนการ
ทำงานในหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย เช่น
งานประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของ
โรงเรียน ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ
หน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพการ
ศึกษาของโรงเรียน ซึ่งครั้งแรกที่ได้รับมอบ
หมายไม่ได้มีความรู้หรือความเข้าใจเกี่ยวกับ
งานประกันคุณภาพการศึกษา แต่ด้วยวิธีการ
ที่ผู้อำนวยการนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาไว้ในโรงเรียน ทำให้ข้าพเจ้าได้นำมา
วิเคราะห์ตนเองแล้วพบว่าตนเองมีความรู้
ไม่เพียงพอ ดังนั้น อันดับแรกข้าพเจ้าจึงต้อง

ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ
โดยผู้อำนวยการให้การสนับสนุน นำเอกสาร
มาให้ศึกษา สอน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา
ตลอดจนส่งไปอบรมความรู้ พร้อมทั้งแนะนำ
ให้ข้าพเจ้านำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาวิเคราะห์และวางแผนในการทำงาน
ประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิดการพร้อมรับการ
ประเมินภายนอกในรอบที่สองโดย สมศ. ซึ่ง
ผลการประเมินผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับคุณภาพ
ดีมาก จากผลงานที่ปรากฏ ข้าพเจ้าได้เลื่อน
ตำแหน่งหน้าที่เป็นหัวหน้างานประกันคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕
โรงเรียนถูกกำหนดให้รับการประเมินภายนอก
รอบสาม โดย สมศ. อีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้ตัวชี้วัด
ปรับเปลี่ยนไป แต่เรามีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง
ถึงแม้ตัวชี้วัดจะปรับเปลี่ยนไป แต่เมื่อเรา
เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้ผล
การประเมินภายนอกรอบสามผ่านเกณฑ์อยู่
ในระดับคุณภาพดีมากเช่นเดิม

จากงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ว่าจะเป็น
งานสอน หรืองานพิเศษ แม้กระทั่งการพัฒนา
ตนเอง ต่างก็ประสบความสำเร็จในทุกๆ งาน
ได้ ด้วยการนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาใช้ในการวางแผนการทำงาน และ
ด้วยเหตุที่ผู้อำนวยการได้มีความพยายาม
เป็นอย่างมากที่จะปลูกหลักคิดปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงให้กับครูทุกๆ คนได้เข้าใจ
และนำไปประยุกต์ใช้ในทุกๆ เรื่อง ส่งผลให้
โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้
รางวัลโรงเรียนพระราชทาน ประจำปีการ
ศึกษา ๒๕๕๕ นี้แหละปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงที่นำความสำเร็จมาสู่ชีวิต

ความพอเพียง...หลักคิดสู่ความสำเร็จ

โดย ครูคณิตา สุขเจริญ

หัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ

เมื่อเริ่มแรกที่ข้าพเจ้าได้ยินคำว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่เกษตรกรไทยตามหลักการของทฤษฎีใหม่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดของข้าพเจ้าขณะนั้นเป็นเรื่องของการเกษตร เศรษฐศาสตร์ และคงไม่เกี่ยวข้องกับครูสอนวิชาชีววิทยาอย่างข้าพเจ้ามากนัก จนต่อมาโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้เข้าเป็นโรงเรียนขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และครูทุกคนต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บูรณาการในการเรียนการสอน

ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลมาก เพราะไม่รู้จะเอาไปใช้อย่างไรกับนักเรียน ข้าพเจ้าได้นึกถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” จึงได้ลองนำมาใช้กับตนเอง โดยต้องพยายามทำความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ถ่องแท้ก่อน และเข้าถึงโดยการนำมาใช้จริงกับตนเอง ข้าพเจ้าเริ่มพิจารณาเห็นว่าในชีวิตที่ผ่านมาของข้าพเจ้ามีทั้งความพอเพียงและความไม่พอเพียง ทำงานสำเร็จดีบ้าง ผิดพลาดบ้าง และไม่ค่อยจะมีสติในการแก้ปัญหา เมื่อพบปัญหามักจะบ่นโวยวาย จนไม่ได้

คิดที่จะแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ เมื่อวิเคราะห์ตนเองได้เช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงได้พยายามที่จะพัฒนาตนเองให้มีความพอเพียงในชีวิตมากขึ้น จะคิดทำอะไรต้องวางแผนให้รอบคอบ คำนึงถึงความพอประมาณในทุกด้าน มีความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ใช้เหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ รวมทั้งมีการเตรียมพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ การจะทำงานหรือสิ่งใดก็ตาม ต้องใช้คุณธรรม สติปัญญา มีความรอบรู้อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และระมัดระวังตนอยู่เสมอด้วย

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒ ข้าพเจ้าได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งข้าพเจ้าต้องเดินทางไปเรียนทุกวันเสาร์และอาทิตย์ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับตัวข้าพเจ้าเองอย่างเป็นรูปธรรมจริงๆ ในฐานะหัวหน้างานของโรงเรียน ข้าพเจ้าต้องรู้จักการวางแผนแบ่งเวลาในการทำงานและการเรียนอย่างเหมาะสม การเรียนของตนเองและงานโรงเรียนจึงสามารถทำได้ไปพร้อมกันโดยไม่มีส่วนใดเสียหาย และยังเกิดผลสำเร็จได้ดีทั้ง

สองงาน หลายครั้งที่ข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบงานโรงเรียนหลายอย่างจนไม่มีเวลาพอที่จะทบทวนทฤษฎีบริหารการศึกษาต่างๆ ไปใช้ในการสอบ แต่ข้าพเจ้าได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์บริหาร และสามารถผ่านการทดสอบทั้งข้อเขียนและการนำเสนอได้ด้วยคะแนนระดับดีเยี่ยม ข้าพเจ้าจะรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่คณาจารย์และเพื่อนๆ นิยมนิให้การยอมรับข้าพเจ้าในด้านความรู้ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในงานด้านการศึกษา ข้าพเจ้าจึงมีโอกาสนำเสนอและอภิปรายในเรื่องนี้อยู่เสมอ

เมื่อข้าพเจ้าเข้าใจและพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับหนึ่งแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประโยชน์ต่อข้าพเจ้าจริง จึงอยากให้เกิดกับตัวนักเรียนด้วย ข้าพเจ้าจึงทดลองให้นักเรียนได้วิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียนที่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนก่อน เหมือนกับที่ข้าพเจ้าเคยวิเคราะห์ความพอเพียงและไม่พอเพียงของตนเองในช่วงแรกๆ ที่ข้าพเจ้ากำลังทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อนักเรียนสามารถสะท้อน

ความพอเพียงและไม่พอเพียงในชีวิตของตนเองได้ในระดับหนึ่งแล้ว ข้าพเจ้าได้แนะนำให้นักเรียนลองนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิต โดยค่อยๆ ปรับความไม่พอเพียงในตนเองไปสู่ความพอเพียงทีละเล็กละน้อยอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยทำจากเรื่องใกล้ตัว เรื่องที่ง่ายๆ ก่อน อย่างไรก็ตาม คงเป็นไปได้ที่นักเรียนจะมีความพอเพียงเกิดขึ้นครบทุกคน หรือเกิดขึ้นในทุกๆ เรื่องของชีวิต แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนเริ่มวิเคราะห์ตนเองได้และเริ่มรู้จักชีวิตที่พอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ข้าพเจ้ารู้จักตนเองมากขึ้น รู้จักวางแผนชีวิตอย่างเหมาะสมบนหลักของเหตุผล รู้จักคิดก่อนทำ เมื่อมีข้อผิดพลาดและการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น ก็มีสติที่จะคิดทบทวนแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ ซึ่งจะช่วยนำทางสู่ความสำเร็จ ดังนั้น แค่เพียง “รู้” คงไม่เกิดประโยชน์เท่ากับ “การได้น้อมนำไปปฏิบัติจริง”

โล่เกียรตินิยม จิตอาสาขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

โดย ครูพิสิษฐ์สรรค์ ศรีปรีชาพัฒนา

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ทุกครั้งที่ผมได้เห็นภาพนี้ ภาพแห่งความประทับใจ ความภาคภูมิใจ ทำให้ผมต้องคิดเรียงลำดับและนึกถึงระยะเวลาที่ได้ร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อระลึกถึงความเป็นมาของรางวัลนี้

ผมเป็นครูสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาเมื่อก่อนเคยได้ยื่นเรื่องการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนการสอนและต่อมาถูกคัดเลือกให้เข้ารับการอบรมในเรื่องการเขียนแผนบูรณาการฯ แรกๆ ก็คิดว่าอย่าวิตกที่เราสอนจะบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร แล้วเวลาสอน เราสอนแล้วนักเรียนจะเข้าใจไหม นักเรียนจะทำได้หรือเปล่านั้นเราจะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเข้าใจถึงการใช้สามห่วง สองเงื่อนไข เริ่มแรก ผมมีความกังวลมากกลัวไปเสียทุกอย่าง กลัวทำไม่ได้ติดตามความตั้งใจของผู้บริหาร ทำได้ไม่ถูกต้องตามหลักการ

แต่พอนึกถึงข้อความ “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ” ผมก็เริ่มมีกำลังใจและเกิดความคิดผมต้องพยายามทำให้ได้ เดินตามรอยเท้าพ่อและจะต้องยืนหยัดรักษาป้ายุคนัยการเรียนรู้

เศรษฐกิจพอเพียงและสถานศึกษาพอเพียง ที่ร่วมกันสร้างไว้ให้อยู่กับโรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย เพชรบุรี ของพวกเราตลอดกาล

หลังจากนั้นมา ผมได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมสัมมนาและฝึกปฏิบัติด้านเขียนแผนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกหลายๆ ครั้ง รวมถึงศึกษาค้นคว้าจากสื่อต่างๆ ทำให้ผมเกิดความมั่นใจที่จะบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนทั้งวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยการบอกถึงส่วนที่นักเรียนได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในขณะที่นักเรียนได้เรียนและได้ฝึกปฏิบัติทักษะ นักเรียนก็จะได้พบความจริงว่า ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองก็มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อยู่แล้ว ถ้าหากตนเองได้พิจารณาดู มันเป็นเรื่องใกล้ตัวเรานั่นเอง

การใช้ชีวิตที่พอเพียง ผมลองพิจารณาตัวผมเองเหมือนกัน ภารกิจต่างๆ ในชีวิตประจำวันของผมนั้นมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เสมอๆ ไม่ว่าจะเป็นในเวลางานที่โรงเรียน ขณะที่สอนนักเรียน เนื้อหาสาระของวิชาสุขศึกษา หรือการเล่นกีฬา การออกกำลังกายของวิชาพลศึกษา รวมถึงการใช้ชีวิตของผมที่อยู่กับครอบครัว สามห่วง สองเงื่อนไข และสี่มิติมีอยู่ในตัวผมอย่างยั่งยืน

“ผมมีความสุข ที่ในชีวิตและจิตวิญญาณของผมมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการสอนโครงงาน

โดย ครูศาสตรา พรหมอารักษ์

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

เมื่อเอ่ยถึงโครงงานวิทยาศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่มักมองเป็นเรื่องยาก จึงเป็นภาระของครูที่จะต้องเปลี่ยนทัศนคติหรือความคิดของนักเรียน ให้นักเรียนเรียนรู้โครงงานด้วยความสนุกสนานและมีความสุขในการเรียนรู้

ครูผู้สอนต้องพยายามที่จะทำให้การทำโครงงานเป็นเรื่องง่ายๆ ให้ได้ ดังนั้น การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนก้าวไปสู่ผลสำเร็จได้ เพราะการดำเนินกิจกรรมจะมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง โดยการจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เครื่องมือการวัดผล ประเมินผล รวมไปถึงการออกแบบ คัดเลือกหรือสรรหากิจกรรมการเรียนการสอนที่เร้าใจ จะเป็นแรงกระตุ้นและจุดประกายความคิดนักเรียนให้ได้มาซึ่งหัวข้อโครงงานที่น่าสนใจ และสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเพิ่มเติมได้แก่ เรื่องของเวลา งบประมาณ จำนวนสื่อที่เพียงพอ ความเหมาะสมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ ขณะเดียวกันตัวครูผู้สอนเองก็ต้องเข้าใจ เข้าถึงและเห็นความสำคัญของการทำโครงงาน ต้องทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจในการที่

จะผลักดัน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำโครงงานด้วยความเบิกบานใจ ได้เห็นถึงความงามตระหนักถึงความสำคัญของโครงงานที่จะต่อยอดไปสู่การพัฒนาประเทศได้ สิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องมีและลืมไม่ได้ก็คือ ความรู้ อันถ่องแท้ในการทำโครงงานและคุณธรรมพื้นฐานอันสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นความรัก ความเอาใจใส่ต่องาน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ที่จะสอดแทรกและควบคู่ไปในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจะค่อยๆ ถ่ายทอดไปสู่ตัวนักเรียน แต่ในการสอนโครงงานครูผู้สอนต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วย นั่นก็คือสร้างทีมงานขึ้นมาช่วยทั้งแบบทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือการไปชักชวนครูที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คอมพิวเตอร์ มาเป็นทีมช่วยสอนโครงงานแบบที่เรียกว่า team teaching โดยมอบหมายให้สอนเป็นครั้งๆ ก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจถึงโครงงานในแต่ละสาขาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือทางอ้อมก็คือ เชิญให้ช่วยเป็นที่ปรึกษาโครงงานแล้วให้ครูที่ปรึกษานี้แหละช่วยประเมินผล ติดตามการทำโครงงานและรายงานความก้าวหน้าของโครงงานนักเรียนมา

ให้ครูผู้สอนโครงงานโดยตรง ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนไปได้ระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกียรติและให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาโครงงานด้วย

เมื่อครูผู้สอนได้ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดในการดำเนินงานแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในการทำโครงงานด้วย เพราะในการทำโครงงานนี้เมื่อได้ใช้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเครื่องมือในการทำงานหรือตัดสินใจในการทำงาน จะนำไปสู่ความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ในการทำโครงงานส่วนใหญ่แล้วนักเรียนจะทำกันเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มก็จะเลือกกันเองตามความสมัครใจ ซึ่งจะได้กลุ่มที่มีความแตกต่างกันหลายแบบ เช่น บางกลุ่มมีคนเก่งอยู่ด้วยกัน บางกลุ่มคนไม่ค่อยเก่งอยู่ด้วยกัน บางกลุ่มมีเด็กเก่งแต่ไม่ค่อยรับผิดชอบ เป็นต้น และในการทำงานโครงงานก็จะเกิดปัญหาต่างๆ กันไป เช่น มีหัวข้อโครงงานหลายหัวข้อไม่รู้จะเลือกทำอันไหนดี หรือยังหาหัวข้อโครงงานไม่ได้ หรือบางทีหัวข้อที่คิดได้ ที่สนใจ ที่อยากทำ ก็มีคนที่ทำไปแล้ว ครูผู้สอน

จึงจำเป็นจะต้องมีกลยุทธ์อันแยบยลในการให้ลูกศิษย์ของตน ได้รู้จักศักยภาพของตนเอง (ความพอประมาณ) และสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดในตนเอง โดยใช้กิจกรรมการทดลองเล็กๆ ให้นักเรียนได้ทดลองทำเพื่อพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์ จากนั้นก็ฝึกให้นักเรียนลองออกแบบการทดลองหรือให้ลองทำ mini-project (การทดลองเล็กๆ ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ที่ใช้เวลาในการเก็บผลการทดลองไม่เกิน ๑ เดือน) เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและเห็นแนวทางในการทำโครงงานที่ชัดเจนขึ้น และสุดท้ายคือ สืบค้นข้อมูลในเรื่องที่กลุ่มสนใจ มาประกอบการตัดสินใจในการเลือกหัวข้อโครงงานที่เหมาะสมและดีที่สุด (โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำด้วย) แต่ถ้าเรื่องที่นักเรียนสนใจแต่ผู้สอนไม่ชำนาญ ก็ต้องหาผู้เชี่ยวชาญมาช่วยนักเรียน นั่นก็คืออาจารย์จากมหาวิทยาลัยมาคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมก็จะอุ่นใจได้ว่าโครงงานนี้ต้องสำเร็จแน่ๆ

เมื่อนักเรียนได้หัวข้อโครงงานที่ตรงกับความสนใจของกลุ่มแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็ต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจกระบวนการทำโครงงานที่ถูกต้อง มีลำดับขั้นตอนการทดลองที่สมบูรณ์ เลือกวิธีการ

เก็บข้อมูลการทดลองที่ชัดเจน ถ้าจำเป็นจะต้องนำความรู้ด้านสถิติเข้ามาใช้ก็ต้องศึกษาให้ถ่องแท้ มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสม (ความมีเหตุผล) ซึ่งในช่วงนี้ครูก็ต้องให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่มให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนในกลุ่มรู้สึกว่าคุณทุกคนมีความสำคัญกับทีมและมีส่วนร่วมในการทำงาน วางแผนการทำงานโดยให้แต่ละกลุ่มกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน สามารถติดตามตรวจสอบการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักจัดสรรเวลาสำหรับการทำโครงการโดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการงานอื่นๆ หรือการเรียนรู้ตามปกติของนักเรียน เพื่อไม่ให้ให้นักเรียนรู้สึกอึดอัด เบื่อหน่ายในการทำโครงการ หรือคิดว่าการทำโครงการเป็นงานที่ยากจนรู้สึกท้อแท้เมื่อนักเรียนมีปัญหาขณะทำโครงการ เช่น สมาชิกในกลุ่มมีความเห็นไม่ตรงกัน ไม่ทำงานตามหน้าที่ หาวัสดุอุปกรณ์สารเคมีไม่ได้ ผู้สอนและครูที่ปรึกษาก็ต้องอยู่เคียงข้างนักเรียนเพื่อคอยให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้ผ่านพ้นไป ไม่ให้นักเรียนที่ทำโครงการรู้สึกถูกทอดทิ้ง นักเรียนก็จะค่อยๆ เกิดความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นใน

การทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณธรรมที่ครูปลูกฝังให้ผ่านกระบวนการทำงาน สุดท้ายทั้งครูและนักเรียนก็ก้าวไปสู่ความสำเร็จอันสวยงามพร้อมกัน นั่นคือ โครงการที่เสร็จสมบูรณ์พร้อมจะออกสู่สายตาประชาชนอย่างเต็มภาคภูมิ

แม้ว่าโครงการของนักเรียนบางกลุ่มอาจจะไม่ได้รับการคัดเลือกที่จะไปแข่งขันในระดับประเทศหรือนานาชาติได้ แต่นั่นไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนโครงการที่แท้จริง เพราะหัวใจของการเรียนการสอนโครงการคือนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติได้ใช้ทักษะและความรู้ความสามารถที่มีในการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสงสัย โดยมีครูเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวก แนะนำ และประคับประคองให้นักเรียนได้เดินตามเส้นทางที่ตนเองได้ออกแบบไว้จนสำเร็จ เพียงเท่านั้นก็ถือว่าการจัดการเรียนการสอนโครงการประสบผลสำเร็จแล้ว ขอเป็นกำลังใจให้กับครูผู้สอนโครงการทุกคนนะครับ

ความลำบากสร้างความสำเร็จ

โดย ครุฑชจรินทร์ ปิ่นทอง

หัวหน้างานสารสนเทศ

เรือลำน้อยที่มองเห็นไกลๆ กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่ชายฝั่ง สร้างความยินดีให้กับผู้รอคอยการกลับมาของพ่อกับแม่ซึ่งมีอาชีพประมง ที่ต้องออกเรือสู่กลางทะเลทุกคืนวัน วันหนึ่งพ่อเล่าให้ฟังว่า เจอพายุฝน คลื่นลมแรงกลางทะเล พ่อกับแม่แทบเอาชีวิตไม่รอดกลับมา หลังจากนั้นวันนั้นข้าพเจ้าและน้องจะเฝ้ารอคอยการกลับมาของพ่อกับแม่ด้วยความเป็นห่วง เพราะความกลัวว่าจะไม่เห็นพ่อกับแม่และเรือประมงคู่ชีพลำน้อยกลับเข้าสู่ชายฝั่งอีก

ข้าพเจ้าเคยถามว่า ทำไมพ่อกับแม่จะต้องทำอาชีพประมงที่เสี่ยงอันตรายแบบนี้ พ่อบอกว่าที่พ่อทำเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว พ่อแม่ทำงานทุกอย่างเพื่อหาเงินมาเลี้ยงลูก ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี กลางวันทำนาทำสวน กลางคืนออกเรือหาปลา หรืออาหารทะเลตามฤดูกาล ใครจ้างวานให้ทำอะไรได้ เป็นกรรมกรแบกหาม พ่อกับแม่ไม่เคยเกี่ยง พ่อพูดเสมอว่า “ถ้าลูกไม่อยากลำบากเหมือนพ่อกับแม่ ก็ต้องตั้งใจเรียน” คำพูดของพ่อประโยคนี้นี้คอยย้ำเตือนให้ข้าพเจ้าคิดถึงความลำบากของพ่อกับแม่เสมอมา ข้าพเจ้าจึงมีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะเรียนให้จบการศึกษาในระดับที่สูงที่สุดตามความสามารถที่จะทำได้ เนื่องจากฐานะทางครอบครัวที่ยากจน

เมื่อจบชั้นประถมศึกษา จึงได้เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใกล้บ้านมากที่สุด ถึงแม้ต้องถีบจักรยานระยะทางไป-กลับ วันละประมาณ ๓๕ กิโลเมตร จนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก็ตาม ด้วยความพยายามมุ่งมั่นตั้งใจ และวางแผนการเรียนที่ดีทำให้มีคะแนนเฉลี่ยสูงพอที่จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนประจำจังหวัด ข้าพเจ้าเลือกที่จะเรียนแผนการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ เนื่องจากมีความชอบส่วนตัว มีความสามารถที่จะเรียนได้ และมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น หมอ พยาบาล นักวิทยาศาสตร์ ครู เมื่อจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้าพเจ้าเลือกที่จะเข้าศึกษาต่อคณะวิทยาศาสตร์ในสถาบันการศึกษาใกล้บ้านคือ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี) เพราะสะดวกในการเดินทางและไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากเกินไปในฐานะทางครอบครัว และในระหว่างปิดภาคเรียน ข้าพเจ้าก็ได้เข้าทำงานในโรงงานผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องพรีนเตอร์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี ได้เงินมาเป็นค่าเทอม และค่าใช้จ่ายบางส่วน ได้ซื้อขนมเล็กๆ น้อยๆ ที่พ่อกับแม่ชอบมาฝาก ข้าพเจ้ามีความสุขมาก ที่ได้เห็นรอยยิ้มของพ่อกับแม่

เป็นความสุขที่ไม่ต้องใช้เงินมากมายในการซื้อหา

เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีความสำเร็จนี้สร้างความภูมิใจให้พ่อ แม่ และญาติพี่น้องเป็นอย่างมาก และต่อจากนี้ไปข้าพเจ้าจะต้องทำงานเป็นนักวิทยาศาสตร์ ใช้ความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ร่ำเรียนมาให้ได้ ข้าพเจ้าหวังไว้อย่างนั้น และในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้ใช้ความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ร่ำเรียนมาในฐานะครูวิทยาศาสตร์

ข้าพเจ้าเริ่มเข้าสู่อาชีพครู จากการเป็นครูอัตราจ้าง จนเลื่อนตำแหน่งมาเป็นพนักงานราชการของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ณ โรงเรียนนี้เอง ข้าพเจ้าได้รับการเสริมศักยภาพการเป็นครูมืออาชีพ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงทักษะด้านการคิด หลักคิดของพ่อ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โรงเรียนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน ครูรับนโยบายนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และข้าพเจ้าก็ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเช่นกัน แต่ถามว่าเข้าใจลึกซึ้งไหม ข้าพเจ้าตอบได้เลยว่าในตอนนั้นยังไม่เข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

และแล้วความก้าวหน้าในหน้าที่การงานก็มาถึง มีการเปิดสอบบรรจุเป็นข้าราชการครู ข้าพเจ้าเตรียมตัวอ่านหนังสือเข้าสอบแข่งขันกับเขาด้วย ผลก็คือสอบไม่ผ่านในครั้งที่ ๑ ต่อมาอีก ๑ ปี ก็มีการเปิดสอบครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าก็ยังสอบไม่ผ่าน ข้าพเจ้าหันกลับมาคิดว่าเป็นเพราะเหตุใดข้าพเจ้าถึงสอบไม่ผ่าน และพบว่าข้าพเจ้ามีหลักคิดดีๆ อยู่กับตัว แต่ไม่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หลักคิดนั้นคือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นข้าพเจ้าเริ่มวางแผนในการเตรียมตัวเข้าสอบบรรจุแข่งขันใหม่ เริ่มต้นด้วยการเตรียมอ่านหนังสือ ข้าพเจ้าต้องมีความรู้ให้เพียงพอสอบแข่งขัน ทั้งความรู้ด้านเนื้อหาวิชา ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมไปถึงความรู้ทั่วไป ข้าพเจ้าจัดตารางการอ่านหนังสือซึ่งต้องไม่กระทบต่อการทำงานในหน้าที่ การเตรียมการจัดการเรียนการสอน และพยายามอ่านหนังสือตามตารางอย่างสม่ำเสมอ มันไม่ใช่เรื่องง่ายที่เราจะต้องทำหลาย ๆ สิ่งในเวลาเดียวกัน เมื่อเกิดความท้อ ภาพความลำบากในวัยเยาว์ก็ย้อนกลับมาในความคิดว่าต้องสู้ การทำงานของเราไม่หนักหนาเท่ากับพ่อกับแม่ด้วยซ้ำ เรื่องแค่นี้เราต้องทำได้

ในการสอบครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ การสอบบรรจุเป็นข้าราชการครูในครั้งนี้ข้าพเจ้าใช้ความอดทนพยายาม มีการวางแผนเตรียมพร้อมเพื่อสอบแข่งขัน ข้าพเจ้าไม่ได้หวังว่าจะแข่งขันให้ชนะผู้อื่น เพียงหวังว่าต้องชนะความอ่อนแอ ชนะความไม่รู้ของตัวเองให้ได้ แล้วข้าพเจ้าก็ทำสำเร็จ และหลังจากการบรรจุเป็นข้าราชการครู ๒ ปี ข้าพเจ้าได้ย้ายกลับมาที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรีอีกครั้ง

ข้าพเจ้ามีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ความสุขของครูอย่างข้าพเจ้าเกิดขึ้นเมื่อมองเห็นรอยยิ้มของนักเรียนและแววตาที่เป็นสุข มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะเกิดสิ่งเหล่านี้ได้ก็ต่อเมื่อครูมีการเตรียมพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หาเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและความแตกต่างระหว่างผู้เรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เมื่อนักเรียนมีความสุข ประสบความสำเร็จ ครู

ก็มีความสุข นี่คงเป็นความปรารถนาสูงสุดของครู และต้องขอขอบพระคุณความยากจน ความลำบาก พ่อ แม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้คนทั้งหลายอีกมากมายที่ผ่านเข้ามาสร้างประสบการณ์ในชีวิตหล่อหลอมให้ข้าพเจ้าเป็นบุคคลที่มีความรู้ มีเหตุผล รู้จักพิจารณาศักยภาพของตน และพัฒนาศักยภาพด้วยความอดทน ความมุ่งมั่นพยายามเป็นที่ตั้ง รู้จักวางแผนอย่างรอบคอบ และประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งของชีวิต

ภาพความสำเร็จในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดย ครูพรไพโรสน คนมี

ตำแหน่งครู คศ.๓ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ย้อนรำลึกถึงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ อันเป็น
ห้วงเวลาที่กระผมเริ่มให้ความสนใจปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำรัสของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครั้งนั้นสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ (สศช.) ได้จัดกิจกรรมประกวดความเรียง
“ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก”
ซึ่งผลงานของนักเรียนที่กระผมสนับสนุนให้
เข้าร่วมกิจกรรมได้รับรางวัลในระดับประเทศ
และในปีถัดมากระผมมีโอกาสดำเนินการรับรางวัลจาก
การส่งผลงานสื่อการเรียนการสอนรากฐานการ
เรียนรู้ “เศรษฐกิจพอเพียง” เข้าร่วมประกวด
ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (สมศ.) จากทั้งสองกิจกรรมนี้
เป็นจุดเริ่มต้นให้ตนเองได้เข้ามาทำงานด้านการ
ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในภาคการศึกษาถึง ณ ปัจจุบัน อันเป็นภาระ
ความรับผิดชอบที่ทำด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจ
อึ้งอัมกับกรมมองเห็นภาพความสำเร็จอันงดงาม
ตลอดระยะเวลาเกือบ ๘ ปีที่ได้พยายาม
เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และออกแบบแนวทาง
การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่ตนเองและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อดทนทำ
ในสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรม ทั้งนี้

หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวคือแบบอย่างที่ดีที่สุด “เข้าใจ เข้าถึง และ
พัฒนา” ดังนั้น สิ่งแรกคือ ตนเองต้องเข้าใจ
ก่อนว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เป็น “หลักคิด” ดังนั้น จึงสามารถประยุกต์ใช้
ในทุกบริบทแห่งวิถีชีวิต ด้วยเหตุนี้ภาพความ
สำเร็จของตนเองจึงปรากฏอยู่ในภาพแนวการ
ทำงานในชีวิตประจำทั้งด้านงานสอน และการ
จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
จากการทำงานแต่เดิมที่เป็นแบบเหวี่ยงแห ไม่
เห็นเป้าหมายชัดเจนว่าคืออะไร และผลที่จะ
ได้ตามมาจะมากน้อยแค่ไหน เมื่อเข้าใจกรอบ
หลักคิด ทำให้ได้เครื่องมือที่จะช่วยกระตุก
ความคิดว่าเป้าหมายของการทำงาน โครงการ
กิจกรรมต่างๆ คืออะไร ทำไปเพื่ออะไร มี
ทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ มีแนว
การดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย
ถ้าพบอุปสรรคจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร จะต้อง
ใช้ภูมิรู้ภูมิปัญญาในการทำงานและคุณธรรมที่
จำเป็นในงานหรือกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีอย่างไร
บ้าง เป็นต้น จากกรอบหลักคิดดังกล่าว ทำให้
ภาระงานที่เคยรู้มั่ว หนักหน่วงจนเหนื่อยล้า
ทอดทิ้ง แปรเปลี่ยนเป็นท้าทาย มีระบบบริหาร
จัดการที่ง่ายขึ้น ลำดับความสำคัญและจำเป็น

แม้จำนวนงานไม่ลดลง แต่ทุกงานสำเร็จลุล่วง ด้วยดีและเปี่ยมด้วยประสิทธิผล

ในส่วนของการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน กระผมได้ออกแบบกิจกรรมอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ทั้งผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทยและกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่นๆ ตามวาระโอกาสต่างๆ อาทิ การวิจารณ์พฤติกรรมตัวละครโดยใช้กรอบหลักคิดเป็นเครื่องมือวิจารณ์ การสำรวจบุคคลต้นแบบตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษางานเขียนและฝึกตอบคำถามด้วยชุดคำถามฝึกกระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การถอดบทเรียนย้อนกลับเพื่อสำรวจกระบวนการทำงานจากภาระงาน กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามกรอบหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น กิจกรรมที่ดำเนินการเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน จึงช่วยให้เข้าใจ เห็นความสำคัญ เกิดความตระหนัก และเห็นแนวทางในการนำสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ทั้งนี้ นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ล้วนแล้วแต่เป็นแบบ

อย่างได้ สามารถนำเสนอผลงานการเรียนรู้ในกิจกรรมระดับชาติ ทั้งการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ และการนำเสนอจากตัวอย่างกิจกรรม การประกวดสื่อหรือกิจกรรมเชิงจิตอาสาต่างๆ อันมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ชัดตลอดมา

ถึงวันนี้ กระผมสามารถกล่าวอย่างภาคภูมิใจว่า รู้สึกสุขใจที่ได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ได้ถ่ายทอดแนวทางการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคคลอื่นๆ และจะยังยืนหยัดตั้งมั่นที่จะเป็นฟันเฟืองเล็กๆ ของสังคมเพื่อการขับเคลื่อนหลักคิดอันทรงคุณค่านี้ตลอดไป

การเดินทางของชีวิต...ด้วยหลักคิด “ความพอเพียง”

ครูกรวรรณ ลาพิมพ์

อดีตครูเก่าโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นสถานที่ที่ฝึกปรือให้ข้าพเจ้าได้รู้และเข้าใจถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นับแต่ครั้งที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ร่วมเป็นหน่วยงานหนึ่งในการขับเคลื่อน ข้าพเจ้ามีโอกาสได้เรียนรู้หลักปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนที่ดีมีคุณค่า และย้ำเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตนตามพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์ใช้ที่เหมาะสมจะทำให้ประสบความสำเร็จในงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี

ชีวิตที่ดำเนินไปในแต่ละวันของข้าพเจ้าอาจดูเรียบง่ายแต่มีแบบแผน เพราะข้าพเจ้าตระหนักอยู่เสมอว่า “ชีวิตจริงไม่เหมือนละคร ที่ตอนจบจะ Happy Ending เสมอ ชีวิตคนเรายังต้องดำเนินไปเรื่อยๆ จนตาย อยู่ที่ใครจะฝากความทรงจำที่ดีๆ ไว้ให้คนที่อยู่ข้างหลังได้ระลึกถึงอย่างชื่นชมหรือดูแคลนตามแต่ผลแห่งการกระทำ” ในทุกวันข้าพเจ้าจึงต้องมีการวางแผนการดำเนินชีวิตให้เหมาะสม เนื่องจาก

มีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบที่หลากหลาย เช่น หน้าที่ผู้ปกครองในการดูแลหลานสาว หน้าที่ครูผู้สอน หน้าที่หัวหน้างาน หรือผู้ได้บังคับบัญชา เป็นต้น ข้าพเจ้ามั่นใจว่าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้บกพร่องแต่อย่างใด เพราะข้าพเจ้าได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตนั่นเอง

การเป็นผู้ปกครองให้กับหลานสาวที่พ่อแม่ (พี่ชายและพี่สะใภ้) ไว้วางใจให้ข้าพเจ้าทำหน้าที่แทนนั้นเป็นภาระรับผิดชอบที่ยิ่งใหญ่มาก จึงต้องมีการวางแผนเพื่อดูแลคุณภาพชีวิตของหลานให้ดี ข้าพเจ้าเลือกที่จะติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่บ้าน นำคอมพิวเตอร์และพรีนเตอร์เครื่องเก่าที่มีอยู่ไปซ่อมบำรุงให้สมบูรณ์พร้อมต่อการใช้งาน ตั้งกฎระเบียบในบ้านไว้ให้ชัดเจน ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนที่หลานเรียนนั้นค่อนข้างไกล จึงต้องเดินทางโดยรถรับ-ส่งนักเรียน ข้าพเจ้าเลือกให้หลานนั่งรถตู้เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง ฝึกให้หลานรู้จักวางแผนการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ตื่นนอน จนกระทั่งเข้านอน ทำให้หลานของข้าพเจ้าสามารถทำ

คะแนนสอบได้เป็นอันดับที่ ๑ ถึงสองรายวิชา และสอบผ่านทุกรายวิชา ทั้งที่ไม่ได้เรียนพิเศษ

การเป็นครูผู้สอนที่ดีของศิษย์ ข้าพเจ้าเป็นครูโรงเรียนขนาดเล็กประจำตำบลที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก ภาระงานที่ต้องรับผิดชอบจึงมีมาก เพราะจำนวนครูที่มีน้อย แต่ภาระงานไม่ต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีครูจำนวนมาก ข้าพเจ้าจึงได้รับหน้าที่เป็นครูผู้สอนในหลายวิชา หลายระดับชั้น การจะทำหน้าที่ครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีการเขียนแผนการสอนที่ใช้ได้จริง ทุกรายวิชา บูรณาการการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงศักยภาพผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการทบทวนเนื้อหาก่อนการเข้าสอนทุกครั้ง จากการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ดี ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกไปกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ที่แปลกใหม่ ทำท่ายความสามารถ ทำให้ลดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้ หรือหากมีปัญหาก็สามารถหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้ จนทำให้ได้รับโอกาสร่วมเป็นหนึ่งในห้าสิบคนของครูวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศในการสร้างสื่อ

การเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจทางวิทยาศาสตร์ (โครงการ Inspiring Science) และได้ขยายผลสู่ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ ซึ่งได้รับการชื่นชมจากครูที่ทดลองใช้ในระดับที่ดี จากการร่วมงานกับคณะทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี ทำให้ข้าพเจ้าได้รับโอกาสให้เป็นหนึ่งในคณะทำงานวิจัยโครงการฟิสิกส์สัประยุทธ์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้คาดหวังมาก่อนจึงทำให้รู้สึกภูมิใจกับการทำหน้าที่ครูนี้มาก

การเป็นหัวหน้างานต้องมีความรับผิดชอบสูง จึงต้องมีความรอบคอบ ระมัดระวังในการทำงานอย่างมาก ข้าพเจ้าได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเป็นหัวหน้างานธุรการ ซึ่งถือว่าได้รับความไว้วางใจจากคณะครูในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทุ่มเทให้กับการทำงานที่เต็มความสามารถ และการวางแผนการทำงานที่ดี โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ทำให้งานที่รับผิดชอบมีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อหน่วยงาน เช่น นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

และผ่านเกณฑ์การประเมินระดับชาติ (O-net) เป็นต้น จากผลการทำงานที่ประจักษ์ทำให้ข้าพเจ้าได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารส่งเสริมให้ได้รับรางวัลหนึ่งแสนครูดี ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรางวัลที่ทำให้ข้าพเจ้าภาคภูมิใจ

การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองที่ทำหายอย่างหนึ่ง เพราะการเรียนไปด้วย ทำงานไปด้วยนั้นจะต้องแบ่งเวลาไม่ให้กระทบกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งยังต้องศึกษาเนื้อหาความรู้บทเรียน และทำงานวิจัยเพื่อพัฒนางาน นำไปสู่ความสำเร็จนั้น ต้องใช้ความพยายาม ความอดทน และความมุ่งมั่น วางแผนการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า ไม่ให้กระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับรุ่นพี่รุ่นน้อง และเพื่อนร่วมรุ่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้ต่างๆ ซึ่งกันและกัน ณ วันนี้จากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักคิดในการศึกษาต่อทำให้ข้าพเจ้ามีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีโดยที่ไม่กระทบกับภาระงาน

การเดินทางของชีวิตยังไม่สิ้นสุด ยังต้องเจอกับเรื่องราวอีกมากมายที่จะท้าทายความสามารถ แต่ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดในการวางแผนการดำเนินชีวิต ข้าพเจ้าจึงไม่กลัวหรือหวั่นไหวต่ออุปสรรคที่จะต้องเผชิญในวันข้างหน้า เพราะมั่นใจว่าจะก้าวผ่านไปได้ด้วยดี

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในการดำเนินชีวิต

นางสาวปรัชญา ขวัญเกิด

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี

ก่อนที่จะหนูจะเข้ามาเรียนที่โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี หนูทราบเพียงว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้กับเรื่องเงินและการเกษตร (เกษตรทฤษฎีใหม่ ๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐) เท่านั้น แต่เมื่อหนูได้เข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ หนูก็ได้เข้าใจมากขึ้นว่าเกษตรทฤษฎีใหม่และการใช้เงินตามหลักความพอเพียงเป็นแค่เพียงตัวอย่างของการเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เท่านั้น แท้จริงแล้วหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกเรื่อง ในที่นี้หนูจะขอยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตประจำวันและเรื่องการเรียนรู้ควบคู่กับการทำกิจกรรม

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หนูขอยกตัวอย่างเกี่ยวกับ “การเข้าร้านสวัสดิการ” ที่โรงเรียนของหนูเวลาเข้าร้านสวัสดิการนั้นจะใช้เป็นบัญชีไม่ใช้เงินสด โดยที่ทางโรงเรียนจะให้ผู้ปกครองนำเงินเข้าบัญชีส่วนตัวของนักเรียนคนละ ๖,๐๐๐ บาท ซึ่งในแต่ละสัปดาห์นักเรียนจะใช้บัญชีได้ไม่เกิน ๓๐๐ บาท หากนักเรียนคนใดที่ใช้บัญชีเกินจากที่กำหนดก็จะถูกยึดบัญชีและในสัปดาห์

ต่อไปก็จะมีบัญชีใช้ ซึ่งการที่โรงเรียนออกระเบียบมาเช่นนี้ก็ส่งผลดีต่อตัวนักเรียนเองด้วย เพราะนักเรียนจะได้ไม่ใช้บัญชีเกินจากที่กำหนดทำให้ได้รู้จักการประมาณตนเองในการใช้จ่าย ตัวหนูเองเมื่อก่อนก็จะใช้บัญชีเกือบ ๓๐๐ บาทต่อสัปดาห์

แต่หลังจากที่หนูได้คุยรุ่นพี่คนหนึ่งที่เขาได้ใช้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้หนูได้ย้อนกลับมามองตัวเองว่า การที่เราเข้าร้านสวัสดิการทุกๆ ช่วงพักกลางวันและทุกๆ เย็นนั้นเป็นเพราะว่าร่างกายเราหิวหรือว่าเราแค่ต้องการกินเพื่อรวมกลุ่มคุยกับเพื่อนๆ ซึ่งสิ่งนั้นทำให้หนูคิดได้ว่า จริงๆ แล้วหนูเพียงแค่อยากกินเพราะต้องการรวมกลุ่มคุยกับเพื่อนๆ เท่านั้น เพราะหนูได้กินอาหารที่โรงเรียนจัดให้จนอิ่มแล้ว หลังจากนั้นเวลาที่หนูเข้าไปในร้านสวัสดิการแล้วจะหยิบขนมหนูก็จะถามตัวเองว่าเราหิวหรือเปล่า หรือว่าเราแค่อยากกินเฉยๆ หลายๆ ครั้งคำตอบที่ได้มาก็คือ “อยากกิน ต้องการกินเฉยๆ” หนูก็คิดต่อไปว่าขนมที่เราจะกินนั้นให้คุณประโยชน์อะไรกับร่างกายบ้าง นอกจาก “ไขมันกับน้ำตาลที่เพิ่มขึ้น” พอถามตนเองแล้วได้คำตอบ หนูได้คิดก่อนที่จะซื้อ ทำให้ในสัปดาห์นั้นๆ ยอดเงินที่ใช้ลดลง บางสัปดาห์หนูก็ได้ใช้เงินเลย

การที่หนูทำเช่นนี้ไม่ใช่ว่าหนูจะไม่ซื้อ ไม่กินอะไรเลยในร้านสวัสดิการ เพียงแต่หนู ต้องรู้จักการประมาณตนเอง มีเหตุผลในการ กิน ไม่กินพร่ำเพรื่อ แต่ก็ไม่ใช่वादจนสุดโต่ง เวลาจะซื้ออะไรก็คิดถึงประโยชน์และโทษของ สิ่งเหล่านั้น ไม่ตามใจตัวเองในสิ่งที่ไม่เหมาะสม จากที่ซื้อแต่ขนมกรุบกรอบ ลูกชิ้นทอดทาน หนูก็จะซื้อเป็นพวกน้ำเปล่า ไอศกรีมหรือ ผลไม้แทน แต่ขนมกรุบกรอบอาจจะมีบ้าง เป็นบางครั้ง หรือนานๆ ครั้ง

การที่หนูได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้เป็นหลักคิดในการตัดสินใจใน เรื่องนี้ ผลที่เกิดขึ้นกับตัวของหนูคือ เงินใน บัญชีส่วนตัวของหนูเหลือมากขึ้น ทำให้หนู ได้นำเงินจากส่วนนี้ไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย อาทิ นำเงินไปเป็นค่าเรียนพิเศษโดยไม่ต้อง ระบายพ่อแม่เพิ่มขึ้นหรือนำไปฝากเป็นเงิน เก็บไว้ในธนาคาร เป็นต้น

แนวคิดและแรงบันดาลใจในเรื่องการ ใช้บัญชีและการเข้าร้านสวัสดิการนี้ หนูได้รับ มาจาก “พี่ลูกปลา นางสาวชลธิชา สัตถาพร” นักเรียนรุ่นที่ ๑๕ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี พี่ลูกปลาเป็นผู้ที่ได้รับรางวัลสุดยอด คนประหยัดของโรงเรียนด้วย

เรื่องต่อมาที่หนูอยากกล่าวถึงคือ เรื่อง ที่หนูเรียนหนังสือและหนูก็ทำกิจกรรมของ โรงเรียนควบคู่กันไป

บางคนอาจมองว่าการเรียนและทำ กิจกรรมจะไม่ไปด้วยกัน ผู้ใหญ่หลายๆ ท่าน อาจแบ่งเด็กนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม โดย คิดว่า ๑. นักเรียนกลุ่มที่เรียน (จะไม่สนใจทำ กิจกรรม) และ ๒. นักเรียนกลุ่มที่ทำกิจกรรม (จะไม่สนใจการเรียน) แต่ตัวหนูเองสามารถทำ ทั้งการเรียนและกิจกรรมควบคู่กันไปได้ ไม่มี อะไรบกพร่อง เพราะเพียงแค่อนุรักษ์ศักยภาพ และหน้าที่ของตนเอง โดยที่หนูได้ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิด ในการทำกิจกรรมและการเรียน อาทิ การรู้จัก ศักยภาพของตน การแบ่งเวลา การวางแผน การทำงาน ความมีเหตุผล เป็นต้น

เวลาที่เรียนหนูก็จะตั้งใจเรียนอย่าง เต็มที่ ไม่หลับในคาบเรียน พยายามไม่ทำ กิจกรรมอื่นๆ ในระหว่างเวลาเรียน เมื่อสงสัย ก็ถามคุณครูผู้สอนให้เข้าใจ เมื่อมีการบ้านก็ พยายามทำและส่งให้ตรงเวลา ไม่เก็บสะสมไว้ เป็นดินพอกหางหมู และถ้าต้องขาดเรียนเพื่อ ทำกิจกรรม หนูก็จะไปหาคุณครูเพื่อขอเรียน ก่อน ของงานที่คุณครูจะให้ทำก่อน หรือถ้าไป หาก่อนไม่ได้ก็จะไปตามงานที่หลัง

เมื่อทำกิจกรรมก็ต้องดูว่า ศักยภาพของ เราเหมาะสมกับกิจกรรมใด กิจกรรมใดที่เรา สามารถเป็นผู้นำได้หรือกิจกรรมใดเราสมควร เป็นผู้ตาม เราก็ควรที่จะเลือกกิจกรรมให้ เหมาะสมกับเรา เพราะเราคงไม่สามารถทำได้

ทุกกิจกรรม ก่อนที่หนูจะทำกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ หนูจะมีการวางแผนก่อนทุกครั้ง อาทิ การที่หนูจะไปประกวดกล่าวสุนทรพจน์ หนูก็ดูว่าไปแข่งวันที่เท่าไร เหลือเวลาอีกกี่วัน แล้วก็วางแผนว่าต้องใช้เวลาในการแต่งบทกวีวัน ท่องจำบทกวีอีกกี่วัน และเมื่อซ้อมท่องบทก็ต้องแบ่งเวลาให้เป็น ไม่ซ้อมหักโหมจนเกินไป เพราะเราต้องถนอมเสียงไว้ด้วย หรือไม่ซ้อมเลยก็ได้ไม่ได้ ดังนั้น การวางแผนและการแบ่งเวลาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

หนูเคยได้ยินคำกล่าวว่า “เก่งเรียนมีงานทำ เก่งกิจกรรมจะทำงานเป็น” แต่หนูคิดว่า ถ้าเรามีทั้งงานทำและทำงานเป็น มันคงเป็นสิ่งที่ดีกว่า ซึ่งสามารถทำให้เราประสบผลสำเร็จและมีความสุขได้มากกว่า ดังนั้น หนูคิดว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะทำให้หนูทั้งเก่งวิชาการและทำงานเป็น ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคตินั่นเอง

เรื่องนี้หนูได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก “ท่านผู้อำนวยการ กัญพิมา เชื่อมชิด” ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ท่านเคยได้ให้คำแนะนำกับหนูว่า “เวลาที่เราจะทำอะไรสักอย่าง เราควรมีการวางแผนที่ดีเป็นระบบ แบ่งเวลา และเรียงลำดับความสำคัญให้เหมาะสม” และอีกสิ่งที่ท่านผู้อำนวยการได้ให้แง่คิดกับหนูคือ “การเรียนดีจะมีงานทำ แต่การทำกิจกรรมจะทำงาน

เป็น” พร้อมกับเน้นย้ำพวกหนูเสมอว่า จะทำอะไรก็ได้ที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

จากสิ่งที่คุณครูและผู้อำนวยการได้สอน หนูมา หนูนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดทำ เช่น กิจกรรมวันจุฬาภรณ์ฯ กิจกรรมชาวหอพัก กิจกรรมโครงงานคุณธรรม การเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงทั้งในและนอกโรงเรียน เป็นต้น

จากการนำหลักคิดนี้มาใช้ ทำให้ผลการเรียนของหนูขณะนี้เกรดเฉลี่ย ๓.๘ และหนูก็เป็นกรรมการนักเรียนที่ต้องรับผิดชอบกิจกรรมของโรงเรียน

“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นเวลานานแล้ว โดยยึดหลัก **“ทางสายกลาง”** ซึ่งผู้ที่สามารถประพฤติปฏิบัติตามได้จะสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและผู้คนรอบข้างก็ไม่เดือดร้อนกับการกระทำของเรา ทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง สมดุล ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิตของพม

นายวิสูตร นิลสังข์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

แต่ก่อนเมื่อได้ยินคำว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผมจะคิดเสมอว่า มันคงเหมือนกับหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริไว้ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้คงเหมาะกับประชาชนที่มีฐานะยากจนและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้น ไม่สามารถนำไปปรับใช้ในสิ่งอื่นๆ ได้เลย โดยเฉพาะประชาชนที่มีฐานะร่ำรวย

ต่อมาเมื่อผมได้เข้ามาศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรีแห่งนี้ ทำให้ผมได้เรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเข้าใจ และทำให้ผมรู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ไม่ใช่แค่หลักคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มีฐานะยากจนเท่านั้น เพราะสามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกคน ทุกอาชีพ ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่ประกอบด้วย ๓ ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ ๒ เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งมีเป้าหมายที่นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนใน ๔ มิติ ได้แก่ วัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

เยาวชนคนหนึ่งที่ได้รู้จักกับคำว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งแล้ว และเข้าถึงสิ่งที่พระองค์ท่านทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนของพระองค์ท่าน เพื่อให้ประชาชนทุกคนนำไปใช้ในชีวิต ซึ่งผมได้นำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของผม และได้นำมาใช้ในการช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วย เช่น การเป็นวิทยากรเวลาที่มีผู้มาศึกษาดูงาน การที่ผมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเองจนได้ผลดีนั้น ผมต้องรู้จักการวางแผนและการแบ่งเวลา เพราะถ้าผมไม่รู้จักแบ่งเวลาให้ดี เอาแต่การเป็นวิทยากรอย่างเดียวก็จะทำให้ส่งผลเสียต่อการเรียน อาจจะเรียนรู้ไม่ทันเพื่อนๆ ทำให้เกิดความเครียดซึ่งมีผลต่อสุขภาพของผมได้ แต่ถ้าผมรู้จักการแบ่งเวลาอย่างเป็นระบบ เมื่อถึงเวลาเรียนก็ตั้งใจเรียน พอมาเป็นวิทยากรก็ทำหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งติดตามงานหรือติดตามความรู้ที่ครูสอนในช่วงที่ผมมาเป็นวิทยากร ผมก็สามารถเรียนรู้ได้ทันเพื่อนพร้อมทั้งสามารถช่วยเหลืองานส่วนรวมได้ด้วย และเมื่อมีเวลาว่างก็พักผ่อนสมองโดยวิธีการต่างๆ เช่น ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เป็นต้น

ผมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดที่ติดตัวตนเอง โดยใช้กรอบหลักคิด ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข เป็นกรอบในการคิดวิเคราะห์ตลอดมา ตั้งแต่ผมเข้าใจในปรัชญาฯ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิต ชีวิตผมดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผมพบแสงสว่างที่จะพัฒนานตนเองแล้ว

การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการทำงานของพม

นายจักรกฤษณ์ เหลืองละมัย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

แต่ก่อนนี้ หากถามผมว่า “หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง” คือสิ่งใด ผมคงตอบได้เพียงแค่ “การพออยู่ พอกิน พอใช้ แล้วนำไปประยุกต์กับเกษตรกรรม (๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐)” จากนั้นก็ต้องนั่งครุ่นคิดอยู่นานว่า จะมีสิ่งใดบ้างที่สามารถเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้ ทว่าผมก็ไม่สามารถตอบคำถามได้นอกเหนือจากนี้

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ทำให้ผมได้ซึมซับกับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยที่ผมมิทันได้รู้ตัวเลย ตั้งแต่ก้าวแรกที่ผมได้เข้ามาที่นี่ นักเรียนทุกคน บุคลากรทุกท่านก็ได้หล่อหลอมความคิดในเชิงเศรษฐกิจพอเพียงมาให้ผม เริ่มต้นจาก “ค่ายเศรษฐกิจพอเพียง” ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และ ๔ จะต้องผ่านเพื่อได้รับการปลูกฝังหลักคิดนี้ในเบื้องต้น

กิจกรรมทำให้คนเป็นคนที่ดีสมบูรณ์ เพราะกิจกรรมมิได้ให้เพียงการเข้าสังคม แต่กิจกรรมทำให้ผมรู้จักวางแผนการทำงาน รู้ว่าทำไมทำอะไร ทำเมื่อไหร่ ทำเพื่อใคร และทำแล้วได้อะไร กิจกรรมต่างๆ ของที่นี่สอนให้ผมรู้จักการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการทำงานต่างๆ บูรณาการกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งการใช้ชีวิตในหอพัก ใช้ที่โรงเรียน หรือแม้กระทั่งนำกลับไปใช้ที่บ้าน ทำให้ผมรู้และเข้าใจแล้วว่าจริงๆ แล้ว “เศรษฐกิจพอเพียง” ก็คือหลักคิดในการดำเนินชีวิตประจำวันที่เรามองข้ามมาโดยตลอด”

นักวิชาการต่างๆ ให้นิยามของเศรษฐกิจพอเพียง เพียงเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย คือ

“๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข” ได้แก่ การพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งในการปฏิบัติงานหนึ่งๆ ของผมนั้นก็ได้นำเอาหลักการนี้มาใช้ กล่าวคือ ในการทำงานหนึ่งๆ นั้น เราต้องพอประมาณในความสามารถของตนเอง และผู้ร่วมงาน เราสามารถเป็นผู้นำในงานนั้นๆ ได้หรือไม่ หรือผู้ร่วมงานของเรามีความสามารถในงานที่เราได้มอบหมายไปให้หรือไม่ เราต้องมีเหตุผลในการตัดสินใจว่า ที่เราทำงานรูปแบบนี้เพื่อสิ่งใด เพราะผลลัพธ์ที่ออกมาจะได้มีประสิทธิภาพ และการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ต้องวางแผนล่วงหน้าตั้งแต่ก่อนเริ่มปฏิบัติงานจนงานสำเร็จจุลวง เพื่อหาข้อผิดพลาดในขั้นตอนต่างๆ และจะได้ป้องกันข้อผิดพลาดนั้นๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนเงื่อนไขของความรู้ เพราะหากเราไม่รู้ เราก็ไม่สามารถทำงานนั้นๆ ได้สำเร็จ และที่สำคัญการทำงานใดๆ ก็ตามต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ผลสุดท้ายกิจกรรมหรืองานนั้นๆ ก็จะออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในที่สุด

จากเด็กน้อยที่รู้จักกับ “แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพียงเปลือกนอก แต่วันเวลาที่ผ่านมามีในรั้วจุฬาภรณฯ ผมได้สัมผัสและรู้จักกับหลักคิดนี้ได้ใช้หลักคิดนี้อย่างจริงจัง ได้ซึมซับหลักคิดนี้มาโดยตลอด ทำให้ ณ วันนี้ผมสามารถตอบคำถามนั้นได้อย่างเต็มภาคภูมิว่า “เศรษฐกิจพอเพียง คือ ชีวิตที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบก่อนลงมือปฏิบัติโดยที่ตนเองไม่เดือดร้อนและคนรอบข้างก็ไม่เดือดร้อน”

เศรษฐกิจพอเพียง: ความสุขที่ค้นพบ

นายโชติวัฒน์ จันทร์เกษม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

ชีวิตเราจะมีความสุขมากขึ้น เพียงเรารู้จัก “พอ” ปรัชญาชีวิตบทแรกที่ผมได้ยินหลังจากที่ผมก้าวเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ด้านหลังกำแพงสีขาว สูงยาวตระหง่านที่โอบล้อมให้ผมอยู่ในบ้านหลังที่สองนี้อย่างปลอดภัยและมีความสุขสามถึงสี่วันต่อมาหลังจากเข้าค่ายเศรษฐกิจพอเพียง ผมจึงได้รู้นิยามที่สำคัญอีกหนึ่งอย่างของที่นี่คือ เมื่อพูดถึงโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ก็จะต้องวงเล็บต่อท้ายภายในใจว่า โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง ในตอนนั้นผมก็เข้าใจนะครับว่า เศรษฐกิจพอเพียง ก็คือหลักคิดที่ใช้ในการวางแผนการใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งผมคิดว่า หลักคิดที่อาจารย์และรุ่นพี่ที่นี้สอนให้ผม มันจะใช้ได้หรือไม่ มันจะเป็นเพียงทฤษฎีหรือเปล่า ผมเป็นเด็กที่อยากรู้ อยากลองและไม่เชื่อในสิ่งที่คนอื่นพูดง่ายๆ ซึ่งเป็นนิสัยของผม แต่ในขณะเดียวกันเกิดความคิดแย้งในใจ คิดว่า “ถ้าหลักคิดไม่จริง ทำไมรุ่นพี่ที่เค้าเรียนและทำงานเก่ง ทั้งยังอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เค้าถึงยังยืนยันว่าหลักคิดนี้แหละที่ทำให้ชีวิตเค้าเปลี่ยนไป”

ผมเป็นคนหนึ่งครับที่อยากใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จเพื่อ

ให้ตัวเองเป็นประโยชน์แก่สังคม และพ่อแม่จะได้มีความสุขในสิ่งที่ผมทำ หากจะรอฟังแต่ทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเดียวเหมือนที่ผ่านมา ก็เหมือนกับการทบทวนบทเรียนโดยปราศจากการทำแบบฝึกหัด ดังนั้น ผมจึงเลือกที่จะเริ่มทำและลองพิสูจน์หลักนี้ด้วยตัวเอง ผมขอยกตัวอย่างของผมเมื่อผมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ทำให้ผมสามารถแก้ปัญหาชีวิตในการเรียนของผมสำเร็จและผมมีความสุข ดังนี้ครับ

ผมเป็นคนชอบทำกิจกรรมควบคู่กับการเรียนนะครับ เทอมแรกที่มาที่นี้ผมได้เกรดเฉลี่ย ๓.๖๖ แต่ในเทอมต่อมากิจกรรมมีมากเพิ่มขึ้นขณะที่เวลาไม่ได้เพิ่มตาม ผมทำทั้งกิจกรรมและเรียน แต่ไม่ได้วางแผนในการบริหารจัดการตนเอง ทำให้ผลการเรียนในเทอมนั้นได้เกรดเฉลี่ย ๒.๙๘ ในตอนนั้นผมรู้สึกเสียใจมากครับ เสียใจจนขนาดจะคิดสั้น แต่เมื่อคิดถึงครอบครัวของผม ทำให้ผมหยุดที่จะคิดสั้น สิ่งเดียวที่ผมคิดได้ในตอนนั้นคือ ต้องทำอะไรสักอย่างให้ชีวิตผมสามารถจัดการกับกิจกรรมและการเรียนได้ และตอนนี้แหละครับที่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาในความคิดของผม “หลักคิดนี้จริงๆ แล้วมี

หลักอยู่แค่คนเดียวเอง เพียงแค่เริ่มต้นคิดว่า เราสามารถเลือกทำอะไรก็ได้ ที่สำคัญคือ จะต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน”

ปรัชญาฯ ที่พลิกชีวิตของผมให้เปลี่ยนไปจากเดิม หลังจากนั้นผมเริ่มมีการวางแผนการใช้ชีวิต ก่อนจะคิดและตัดสินใจ ผมจะตั้งสติ ประมวลความรู้ที่มีทั้งหมดเพื่อใช้เป็นเหตุผลในการเลือกสิ่งที่ดีที่สุดก่อนที่ผมจะตัดสินใจโดย ประเมินสถานการณ์ของตัวเองและคนรอบข้าง เพื่อให้การตัดสินใจในแต่ละอย่างมีความพร้อม และสมบูรณ์มากที่สุดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ชีวิตของผม ผมจะได้มีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น และสุดท้ายสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เมื่อทำแล้วเรามีความสุข คนรอบข้างเราจะต้องไม่เดือดร้อน หลักคิดที่ผมได้เรียนรู้เข้าใจ ผมนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อยๆ จนผมสามารถจัดการบริหารเวลาในการทำกิจกรรมและเรียนไปพร้อมๆ กันได้ โดยผมยังคงทำกิจกรรมและเรียนเหมือนเดิม แต่ต่างที่มีหลักคิดในการบริหารจัดการเวลา และตารางชีวิต ทั้งยังมีหลักคิดช่วยตัดสินใจ

ท้ายที่สุดเกรดเฉลี่ยเทอมต่อมาก็เป็นที่ประจักษ์ครับ ผมได้เกรดเฉลี่ย ๓.๖๘ นั้นแสดงให้เห็นแล้วว่า หลักคิดแนวทางสายกลางนี้

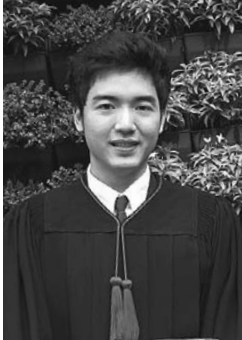
สามารถใช้ได้จริง ผมรู้สึกได้อย่างชัดเจนครับว่า ชีวิตของผมทุกวันนี้ผมยังสามารถทำกิจกรรมที่ผมรักได้ ได้เรียนอย่างที่ผมชอบ ชีวิตผมเป็นระบบระเบียบมากขึ้น และที่สำคัญมีความสุขมากขึ้นด้วย และหากจะถามเหตุผลที่ผมยังคงใช้หลักคิดนี้อยู่ คำตอบง่ายมากครับ “หากคุณเคยทำอะไรสักอย่างแล้วทำให้ชีวิตคุณมีความสุข คนรอบข้างคุณก็มีความสุข คุณยังจะทำมันต่อไปใช้ไหมครับ” นั่นแหละครับคือคำตอบของผม และผมเชื่อว่า ทุกคนสามารถทำได้และชีวิตทุกคนจะมีความสุขเหมือนผม หากแค่ลองเปลี่ยนความคิด เริ่มต้นที่เลือกทำอะไรก็ได้ เรามีความสุข และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน นั่นแหละครับคือที่สุดของชีวิต

หลักคิดพอเพียงในวิถีของพม

นายอยู่ยง เขาวนปรีชา

นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๕๕๕

ศิษย์เก่าโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นหลักคิดที่ทำให้คนที่ได้ซึมซับ คิดเป็น คิด ด้วยความรอบคอบ คิดอย่างมีเหตุผล และ เมื่อเรามีหลักคิดนี้เราก็จะทำอะไรด้วยเหตุผล ซึ่งมักจะเป็นที่มาของสิ่งที่ดีๆ หลายคนอาจ จะรู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องที่ได้ยินบ่อยๆ จากสื่อต่างๆ เช่น การ ประหยัด อดออม เกษตรทฤษฎีใหม่ แต่ผม คิดว่า สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งที่ เกิดมาจากการที่เรามีหลักคตินั้นเอง

สำหรับผมหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษา ก็ได้มาเรียนต่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ มาเจอเพื่อนใหม่ อาจารย์ใหม่ การที่ผมได้เรียนรู้ หลักคิดนี้มา ทำให้ผมรู้จักการวางตัวในสังคม หรือบางครั้งผมต้องเป็นหัวหน้ากลุ่มทำงาน หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ทำให้ ผมรู้จักฟังความคิดเห็นของคนอื่น

ในอนาคตที่ผมต้องออกไปทำงาน ผม คิดว่า การที่ผมมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงนี้ติดตัวไป จะทำให้ผมแก้ไขปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างแน่นอนครับ เพราะผม คิดว่าการที่ผมมีหลักคิดนี้ เป็นเหมือนการมี ภูมิคุ้มกันที่ดีตลอดเลยครับ

หลักคิดพอเพียงในชีวิตปัจจุบัน

นายอริวัฒน์ พงษ์พานิช

นักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต ปี ๒๕๕๕

ศิษย์เก่าโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

เป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นในสังคมส่วนใหญ่มองเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องไม่น่าสนใจและน่าเบื่อ อาจเป็นเพราะกระแสวัตถุนิยมในปัจจุบันทำให้คนหลงไปว่าวัตถุเท่านั้นที่สนองต่อความต้องการความสุขแก่ตนเอง การกระตุ้นให้คนเกิดกิเลสบริโภคมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นท่ามกลางกระแสวัตถุนิยมเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักคิดที่เปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันเพื่อเป็นรากฐานให้กับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ในปัจจุบันมีหลายองค์กรที่ได้ให้ความรู้มากมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แต่วัยรุ่นส่วนใหญ่มองว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของการเกษตร เรื่องของการออมเงิน ซึ่งอาจเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับคนในสังคมเมือง แต่จริงๆ แล้ว ผมคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดซึ่งเราทุกๆ คนสามารถนำไปใช้ให้เข้ากับบริบทของตัวเองได้ การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันไม่ใช่เรื่องยาก แต่หลายคนอาจยังไม่เข้าใจ เพราะไม่รู้จักความพอดีของตนเอง เราสามารถซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตพีซีใช้ได้ ถ้าเราซื้อแล้วไม่เดือดร้อนและมีเหตุผลในการใช้งาน ไม่ได้ซื้อเพื่อตามกระแสแฟชั่น หรืออยากได้ตามอย่างคนอื่น ๆ

ผลพวงที่ได้จากการนำหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตคือ ความสุขที่เราได้รับ ทุกวันนี้ไม่ว่าจะเดินทางไปไหน

มาไหนในกรุงเทพฯ ผมเลือกที่จะใช้จักรยานแทนรถยนต์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของน้ำมัน ที่ในวันจะขึ้นราคามากขึ้นทุกที แถมประหยัดเวลากว่าการใช้รถยนต์อย่างที่เราหลายๆ คนคาดไม่ถึงเลยทีเดียว ทั้งเรื่องการแบ่งเวลาในการเรียนให้เหมาะสม ในเวลาว่างผมก็หาเวลาไปเที่ยวเหมือนวัยรุ่นทั่วไป แต่เราต้องรู้จักรับผิดชอบงานที่ได้รับ ไม่ให้เดือนร้อนกับการเรียนซึ่งเป็นหน้าที่หลักของตัวเอง อีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผมสนุกและมีความสุขมากๆ คือ การเดินทาง ครอบครัวผมรวมทั้งคุณพ่อคุณแม่เป็นคนชอบการท่องเที่ยวมาแต่ไหนแต่ไรรวมทั้งตัวผมด้วยเช่นกัน ในช่วงปิดเทอมผมจะปั่นจักรยานออกเดินทางไปต่างจังหวัด บางครั้งก็ไปเป็นกลุ่ม บางครั้งก็ไปตัวคนเดียว หลายๆ ครั้งทำให้ผมได้พบความประทับใจระหว่างการเดินทาง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้ผมมีความสุขในการใช้ชีวิตในทุกๆ วันซึ่งหาไม่ได้จากเงินทองและวัตถุราคาแพง

สำหรับตัวผมแล้วเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นเหมือนหลักคิดให้เราได้ปรับใช้ให้เข้ากับตัวเราเอง เป็นภูมิคุ้มกันท่ามกลางกระแสวัตถุนิยมในปัจจุบัน และได้ให้ความสุขที่ยั่งยืนภายในจิตใจกับตัวเราเอง

หลักคิด...เพื่อความสนุกที่แท้จริง

นายปฐมพงษ์ เป้ามีพันธ์

นักศึกษาทุนการศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง รุ่นที่ ๑

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศิษย์เก่าโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

บ้านเกิดของฉันอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี ฉันเกิดและเติบโตที่นี่ ได้เรียนหนังสือจนกระทั่ง อายุ ๑๕ ปี ในช่วงอายุที่ผ่านมา ฉันอยู่ใน ครอบครัวที่สามารถเลี้ยงดูลูกๆ ทั้ง ๔ คน ให้เติบโต มีพร้อมทุกอย่างที่อยากได้ และได้ ศึกษาในโรงเรียนที่คนทั่วไปคิดว่าเป็นโรงเรียน ที่มีคุณภาพที่ดี สิ่งเหล่านี้สร้างให้ฉันเป็นคนหนึ่งที่ไม่เคยคิดถึงอนาคตมากนัก เพราะ ทุกวันฉันก็มีชีวิตที่สุขสบายอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องดิ้นรนใดๆ อยากได้อะไร ฉันก็จะได้เสมอ มันสร้างนิสัยที่ไม่ดีหลายอย่างให้ฉัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เงินเพื่อแลกมาซึ่งความสุขของ ฉัน ตอนนั้นฉันรู้สึกว่าการที่เรียกว่าเงินเนี่ยแหละ มันจะสร้างความสุขให้ฉันได้ทุกวัน แต่วันหนึ่ง ฉันมีโอกาสดิฉันยอมรับเลยว่า ฉันรู้สึกถึงความลำบาก ชีวิตฉันคงไม่เป็นเช่นเดิมเหมือน ทุกวันแน่นอน มันจะต้องบั่นทอนความสุขของ ฉันแน่นอน นั่นคือการได้รับเลือกให้เข้าศึกษา ต่อในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เป็นทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถทางด้าน วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยจะต้องไป เรียน กินอยู่หลับนอนที่โรงเรียนในจังหวัด เพชรบุรี ซึ่งไม่ใช่บ้านของฉัน ฉันไม่อยากไป เลย แต่สุดท้ายฉันก็ต้องจากบ้านไป

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมความสามารถทางด้าน วิทยาศาสตร์ ซึ่งฉันรู้สึกถึงความเข้มแข็งของ ที่นี่ที่จะทำให้เด็กคนหนึ่งๆ มีความสามารถ ทางด้านนี้ได้เป็นอย่างดี แต่นอกเหนือจาก สิ่งเหล่านั้น โรงเรียนแห่งนี้มีความพิเศษที่ ต่างจากโรงเรียนอื่นๆ นั่นคือ การเรียนการสอน ที่มีการบูรณาการหลักคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้คนไทยทุกคน เสมอมา จากนั้นก็ได้มีการถอดแนวความคิด จากพระราชดำรัส จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติ ง่ายชัดเจน ทำให้คนไทยสามารถเข้าใจ และได้ รู้จักในชื่อว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงแรกฉันยอมรับว่า ฉันเป็นคนหนึ่งที่ไม่ ค่อยเข้าใจว่าคืออะไร แล้วทำไมจะต้องคิดเช่นนี้ มันสร้างความสุขได้จริงหรือไม่ จนบางครั้ง ทำให้ฉันรู้สึกเบื่อ ทำไมจะต้องเพิ่มงานให้ฉัน ปกติก็มีงานเยอะอยู่แล้ว เพราะทุกครั้งต้อง บูรณาการกับงานต่างๆ ออกมาเป็นอีกหนึ่ง หัวข้อในงานของรายวิชาปกติของนักเรียน ทุกคน

ด้วยการฝึกฝนอยู่เสมอทำให้นักเรียน ในโรงเรียนสามารถเข้าใจและสามารถอธิบาย หลักคิดนี้ได้ นักเรียนที่มีความสามารถโดดเด่น สามารถอธิบายได้ดีก็จะมีโอกาสได้นำเสนอให้

กับผู้ที่มาศึกษาทางด้านนี้ในโรงเรียนของเรา ซึ่งฉันก็เป็นคนหนึ่งที่ได้ทำหน้าที่เหล่านี้ การได้เข้ามาทำหน้าที่นี้นอกจากจะเข้าใจในหลักคิดเป็นอย่างดีแล้ว เพราะต้องนำเสนอให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ แต่ที่พิเศษไปกว่านั้นคือ ประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้ฟังได้ตั้งคำถามถาม ความสงสัยต่างๆ ซึ่งเขาเหล่านั้นพูดด้วยความไม่เข้าใจ และนำประสบการณ์ส่วนตัวมาถามข้อสงสัยต่างๆ สิ่งเหล่านี้แหละทำให้ฉันได้เข้าใจหลักคิดนี้มากขึ้นและมั่นใจว่า ถ้าได้นำหลักคิดนี้ไปใช้ไปปฏิบัติจะนำมาซึ่งความสุขที่แท้จริงอย่างแน่นอน

ฉันเห็นประโยชน์ของการใช้หลักคิดนี้ที่จะสามารถสร้างความสุขให้ฉันอย่างแท้จริง ฉันจึงลองนำมาปฏิบัติกับการใช้ชีวิตของฉันในทุกๆ ขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหนังสือ วางแผนเพื่ออ่านหนังสือสอบต่างๆ การบริหารจัดการเวลาเรียนกับการทำกิจกรรม การเริ่มต้นวันใหม่ การนอน ชีวิตประจำวัน ได้ใช้หลักคิดนี้คิดก่อน แล้วจึงจะทำในสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ฉันได้นำมาปรับปรุงนิสัยการใช้จ่ายของฉันด้วยหลักคิดนี้ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอย่างยิ่งของชีวิต เมื่อได้ใช้ไปสักพัก มันสร้างความสุขให้ฉันได้จริงๆ นั่นคือความสามารถในการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบเข้าในระดับ

มหาวิทยาลัย ซึ่งมันทำให้ฉันสามารถสอบติดได้ในหลายๆ ที่ การใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยนั้นได้ลดลงจากเดิม ฉันสามารถควบคุมตนเองในการใช้จ่ายต่างๆ ได้มากขึ้น แต่ที่ทำให้ฉันรู้สึกดีมาก ๆ นั่นคือ การได้รับคัดเลือกให้รับทุนการศึกษา เศรษฐกิจพอเพียงที่จะสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และที่สำคัญไปกว่านั้นคือ การที่จะเป็นตัวแทนวัยรุ่นในการช่วยเผยแพร่หลักคิดนี้ให้กับคนในสังคมไทย ซึ่งเป็นความตั้งใจของฉันอยู่แล้ว ทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับฉันทั้งหมดนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นความสุขที่มาจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความสุขที่แท้จริงของชีวิต

หลังจากที่ฉันได้จบการศึกษาจากโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ฉันได้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเข้ามาศึกษาในกรุงเทพฯ เป็นการได้เข้ามาใช้ชีวิตจริงในสังคมจริงๆ ทำให้ฉันต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างมากในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ยากลำบากมากขึ้นในทุกๆ อย่าง และที่สำคัญมันเป็นสิ่งสำคัญกับอนาคตข้างหน้าด้วย จำเป็นมากๆ ที่จะต้องรู้จักคิดวางแผนชีวิตดีๆ ทั้งในการใช้

ชีวิตประจำวันที่มีค่าใช้จ่ายมากขึ้นทั้งค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทางต่างๆ และหลังจากได้ทุนการศึกษาแล้ว ฉันจึงคิดแบ่งเบาภาระผู้ปกครองให้ได้มากที่สุด โดยค่าใช้จ่ายทุกอย่าง ฉันจะบริหารจัดการด้วยเงินทุนที่เป็นค่าครองชีพประจำเดือนนี้ให้ได้ โดยต้องเหลือเก็บตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วย ซึ่งการได้เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถนำมาปรับใช้ได้เป็นอย่างดี และทำให้ทุกเดือนฉันมีเงินเก็บตามเป้าหมาย โดยไม่เป็นภาระให้กับพ่อแม่เลย การบริหารเวลาในการทำกิจกรรมกับทุนการศึกษาและการเรียนก็เช่นกัน ก็ต้องนำมาปรับใช้ ซึ่งผลที่ได้คือ ผลการเรียนรู้ที่สามารถรักษาระดับได้ไม่เปลี่ยนแปลง พร้อมกับมีเวลาในการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้มันก็คือความสุขของฉันที่ได้รับ แม้ว่าจะมีปัญหาในบางอย่างอยู่บ้าง แต่เราก็สามารถรับมือได้เพราะเราได้คิดถึงความเสี่ยงมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่แล้ว

การได้รับทุนการศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ฉันมีโอกาสดีที่มาอย่างหนึ่ง มันเป็นประสบการณ์ชีวิตที่ทำให้ฉันมีแนวคิดใหม่ๆ ที่ดี เพื่อสังคมไทยในอนาคต ซึ่งขึ้นอยู่กับคนในรุ่นของฉันที่จะพัฒนาสังคมไทยได้

นั่นคือการได้สัมผัสชีวิตจริงของคนในสังคมไทย ที่เป็นสังคมชนบทไกลจากเมืองหลวง ด้วยขั้นตอนการทำงานในการเข้าถึงชุมชนทำให้ฉันได้คุย ได้ฟังปัญหา จึงทำให้ฉันได้แนะนำและอธิบายหลักคิดที่ฉันรู้ที่ฉันเข้าใจนี้ให้กับชาวบ้านเหล่านั้น ซึ่งสิ่งที่ฉันได้รับคือความรู้สึกของชาวบ้านเหล่านั้นที่เห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ของหลักคิดของพระองค์ท่าน และอยากจะนำไปปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาของตน รอยยิ้มที่สื่อถึงความขอบคุณ มันทำให้ฉันรู้สึกถึงความสุขที่กำลังจะเกิดขึ้น และยังทำให้ฉันเห็นถึงคุณค่าของหลักคิดนี้ที่หาได้เปรียบไม่ได้ เป็นแรงให้ฉันอยากจะทำเช่นนี้เพื่อคนในสังคมไทยให้ได้เรียนรู้ รับรู้ และเห็นอย่าง ที่ฉันเห็น

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในมุมมองของฉันไม่ใช่เพียง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข แต่มันคือหลักคิดเพื่อสร้างสรรค์ความสุขที่แท้จริงและยั่งยืนให้กับชีวิตมนุษย์คนหนึ่งๆ ได้อย่างแน่นอน

จุดเปลี่ยนของชีวิตและหลักคตินำทาง

นายฐิติพันธ์ พาเรือง

Raw Material Procurement Team

Sahaviriya Steel Industries Public Company Limited

ศิษย์เก่าวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ศิษย์เก่าโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

จุดเปลี่ยนในชีวิตของผมนั้นมีอยู่หลายช่วงหลายตอนด้วยกัน จากประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษาในโรงเรียนประจำหรือโรงเรียนกึ่งนอนที่หลายคนเรียกกัน ความไกลบ้านไกลจากคนที่คุ้นเคยดูเหมือนจะเป็นจุดเปลี่ยนที่ยิ่งใหญ่ของผมในตอนนั้น ๖ ปีกับชีวิตมัธยมก็ผ่านไปพร้อมๆ กับการนำผมไปสู่จุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง การเข้าสู่รั้วของมหาวิทยาลัย ผมลองย้อนเวลากลับไปในช่วงเวลานั้นของชีวิตจุดเปลี่ยนนี้ดูเหมือนจะเป็นจุดเปลี่ยนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแล้วในชีวิตของผมและเพื่อนร่วมชะตากรรมก็ดูเหมือนจะคิดตรงกัน และแล้ว ๔ ปีให้หลัง จุดเปลี่ยนใหม่ที่เกิดขึ้นก็ทำให้รู้ว่า ผมและเพื่อนคิดผิดไปถนัด เหตุการณ์นี้ไม่มีครั้งไหนที่จะเสมอเหมือน ไม่มีกำหนดเวลาตายตัวเหมือนครั้งที่ผ่านๆ มา ไม่มีจุดเปลี่ยนใดในอดีตที่จะยิ่งใหญ่ได้เท่าจุดเปลี่ยนในครั้งนี้ ไม่มีอีกแล้วหรืออย่างน้อยก็เป็นจริง ณ ขณะเวลาที่กำลังดำเนินอยู่ในตอนนี้

ชีวิตมัธยม ๖ ปีในโรงเรียนประจำเป็นช่วงชีวิตที่พิเศษของผมแม้ถึงขณะนี้มันจะทำให้ผมเกิดความสงสัยอยู่บ้างว่า ชีวิตของเพื่อนๆ ที่เรียนโรงเรียนไปกลับมันเป็นอย่างไร แต่ความสงสัยนั้นก็มิได้ทำให้ความพิเศษของช่วงชีวิตในโรงเรียนประจำลดลงแม้แต่น้อย

คนทั่วไปอาจเฝ้าฝันถึงชีวิตอิสระในมหาวิทยาลัยสำหรับผมและเพื่อนๆ ก็แหมมันเกิดขึ้นกับพวกเราเร็วกว่าคนอื่น ๆ ถึง ๖ ปีหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เรามีสนามและเวลาซ้อมมากกว่าคนอื่น ๆ เท่านั้นเอง ที่แห่งนี้เราได้เรียนรู้ธรรมชาติของชีวิตหลายๆ เรื่องซึ่งบ่อยครั้งที่มันนำเราไปสู่ความเข้มแข็งและสู้ชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเราได้รับการปลูกฝังและชี้แนะหลักคิดพิเศษในการดำเนินชีวิต หลักคิดที่ความจริงเราและคนทั้งประเทศได้รับมันมาพร้อมกัน หลักคิดที่นำพาชีวิตของหลายๆ คนไปสู่ชีวิตที่พิเศษ

ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย ๔ ปีของผมเป็นช่วงเวลาแห่งการเดินทาง ๓ วิทยาเขต ในช่วงเวลา ๔ ปีมันนำผมไปพบปะกับผู้คน สถานที่และชีวิตที่แตกต่างกัน ถือเป็นช่วงเวลาชีวิตที่ได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์อย่างเต็มที่ ผมมองผู้คนและเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาผ่านหลักคิดเรียนรู้ที่จะเข้าใจพวกเขาและย้อนมามองดูตัวเองด้วยในขณะเดียวกัน ชีวิต ๔ ปีกับเพื่อนร่วมทางมีหลายสิ่งที่ผมและเพื่อนพลัดพลั้งแต่ก็มิได้แก่คนที่จะเรียนรู้สิ่งที่ผิดพลาดและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง ไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบคือ สิ่งที่ผมได้เรียนรู้ ชีวิตที่มีสุขคือ ชีวิตที่มีความสมดุลแต่ก็เป็นตัวของเราเอง การไม่รู้จักพอ

ความขวนขวายไขว่คว้าทำให้สมดุลของ
สมการชีวิตเอนเอียง ยิ่งชีวิตดำเนินไปตาม
เส้นทางนี้มากเพียงใดความสมดุลของชีวิต
ก็ยิ่งเหินห่างไปมากเท่านั้น และนั่นก็คือชีวิต
ของผู้คนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

ชีวิตการเริ่มทำงานคือจุดเปลี่ยนล่าสุดที่
ยิ่งใหญ่ของผม จากนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัย
มาเป็นคนทำงาน สถานะที่ถูกเปลี่ยนเพียงชั่ว
ข้ามคืนของคนๆ หนึ่ง ภาระหน้าที่และความ
รับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นเพียงชั่วข้ามคืนทำให้ผม
ต้องการปรับตัวเป็นอย่างมาก แม้การฝึกฝน
เป็นเวลา ๔ ปีตามสายงานที่เรียนจะทำให้ผม
มีประสบการณ์มาบ้าง แต่นั่นก็ดูเหมือนจะ
ไม่เพียงพอที่จะรองรับความท้าทายอันแสน
หนักอึ้งไปได้ เพื่อนผมหลายคนบอกเล่าสถานที่
ทำงานที่แรกที่ให้ออกาสเขาและออกไปหางาน
ที่ใหม่ภายในเดือนเดียวเพียงเพราะเหตุผล
เรื่องชื่อเสียงของบริษัทนั้นเปรียบเทียบกับของ
เพื่อนไม่ได้ หรือบางครั้งก็เป็นเรื่องของสิ่งของ
เงินทองที่ทำให้หลายคนที่ผมรู้จักเปลี่ยนที่
ทำงานทั้งๆ ที่ยังไม่ทันเรียนรู้สิ่งใดจากงานที่ทำ
ความอดทนอดกลั้นที่น้อยลง การเอาใจใส่กับ
ภาระที่ได้รับมอบหมายถูกละเลยและความ
เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทำให้องค์กรและ
ผู้ร่วมงานเดือดร้อน ผมเฝ้ามองผู้คนรอบตัว

ที่มองชีวิตการทำงานเป็นเรื่องของการแข่งขัน
คนทำงานหน้าใหม่กับใจที่ไร้หลักยึดเหนี่ยว
ผู้คนมองการทำงานเป็นเรื่องของการแก่งแย่ง
แข่งขัน สถานที่ทำงานถูกเปลี่ยนเป็นสนามแข่ง
ทุกลู่วิ่งเต็มไปด้วยนักวิ่งที่มองเพียงเป้าหมาย
ชัยชนะของตนเองเป็นที่ตั้ง จนไม่กล้าแม้แต่
จะหันกลับมามองผู้ร่วมทาง รวาก็ว่าสิ่งนั้น
จะทำให้ชัยชนะที่วาดฝันไว้หลุดลอยไป จะมี
สักกี่คนที่จะหันกลับมาพิจารณาเส้นทางที่ตนเอง
กำลังก้าวเดินอยู่ เส้นทางที่กำลังนำพาเขาให้
ห่างไกลจากความสุขในทุกอย่างก้าว

ผมขอขอบคุณหลักคิดที่ผมได้น้อมนำ
มาใช้และได้ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตของ
ผมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หลักคิดที่ช่วยให้ผม
ยังคิดพิจารณาถึงสิ่งที่ผมคิดรวมถึงการกระทำ
แม้ว่าจะไม่เต็มร้อยในเส้นทางการเดินทาง แต่
มันก็มากพอที่จะต้านกระแสต่างๆ ในปัจจุบัน
และประคับประคองชีวิตหนึ่งให้ยังคงดำรงอยู่
ในวันนี้ ไม่ว่าพรุ่งนี้และในอนาคต ชีวิตนี้จะ
ต้องเผชิญกับอีกกี่จุดเปลี่ยนก็อุปสรรคก็ตาม
ผมยังมั่นใจและพร้อมน้อมนำหลักคิดนี้ร่วม
ฟันฝ่าไปด้วยกัน หลักคิดที่พ่อของเราทุกคน
มอบให้ หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปลูกคน ปลูกความคิด

ประสบการณ์ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้นวัตกรรม

ผู้เขียน กัญพินา เชื้อมขิต

รูปเล่ม สุชาติ มุกดาภิณี

สนับสนุนการจัดพิมพ์ มูลนิธิสยามกัมมาจล

๑๙ ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๙๓๗ ๙๙๐๑-๗

โทรสาร : ๐ ๒๙๓๗ ๙๙๐๐

เว็บไซต์ : www.scbfoundation.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑

กันยายน ๒๕๕๖

จำนวน

๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

บริษัท ส เจริญ การพิมพ์ จำกัด

